

HUMANIST

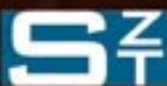
humanist

Časopis studenata Filozofskog fakulteta Split

I. broj

Ljetni semestar
ak.god. 2013./2014

HUMANIST br 01

časopis studenata
Filozofskog fakulteta Split

Glavni i odgovorni urednik:

Valentina Perišić

Uredničko vijeće:

Ana Križić, Anđelko Mihanović,
Marcela Radolfi, Antonio Kovačević,
Daria Radman, Zvonimir Parać,
Marita Pastuović, Vana Miličević,
Andrijana Kodžoman i Ana Vuković

Lektura:

Valentina Kučinić i Andrea Radić

*Tiskano uz financijsku pomoć Filozofskog
fakulteta u Splitu, Studentskog zbora FFST i
Studentskog zbora Sveučilišta u Splitu*

Grafički dizajn i priprema:

Silvana Skopljanac

Tisak:

Jafra Print, Solin

Naklada:

1000 kom

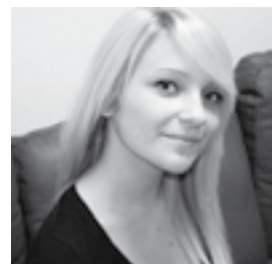
Sadržaj

Uvodnik.....	2
Kava s dekanom.....	3
Hrvatski jezik i književnost.....	5
Engleski jezik i književnost.....	8
Talijanski jezik i književnost	13
Književna kritika.....	20
Povijest	19
Povijest umjetnosti	23
Sportski kutak.....	26
Filozofija.....	28
Sociologija	35
Filmska kritika.....	41
Pedagogija.....	42
Učiteljski studij	47
Glazbena kritika	50
Predškolski odgoj.....	51
Katedra za psihologiju.....	54
Studentski zbor	54
Inspirejšn	55

Riječ urednika

Pred Vama je prvi broj „Humanista“, časopisa studenata Filozofskog fakulteta Split u koji je uključeno više od 50 studenata svih odsjeka i svih godina Filozofskog fakulteta u Splitu kao i neki profesori i asistenti koji su svojim radom, bilo to pisanje članaka, lektura, fotografiranje, grafičko dizajniranje i slično, upravo oni koji su zaslužni za ovo što držite u svojim rukama. Kao studenti, uglavnom viših godina našeg fakulteta, većinom politički dezorjentirani i slobodoumni, vremenom smo postali svjesni većine njegovih mana i nedostataka. Manjak jedne jedinstvene zgrade Filozofskog fakulteta, nedovoljan broj redovitih profesora i predavača i neadekvatni uvjeti studiranja na našem fakultetu općenito uzrokovali su ono što je i razlog pokretanja ovog časopisa. Manjak komunikacije, međusobne komunikacije među studentima te i one koja se odnosi na relaciju student – profesor. Suočeni smo i s jednim nekonvencionalnim studentskim životom koji uključuje svojevrzne maratone od lokacije do lokacije našeg fakulteta, razno – razne akrobacije na putu do Klerikata i studentski život u kojem je prostor za komunikaciju izuzet iz glavnih preokupacija Vas - naših studenata i profesora. Upravo iz tog razloga ovo uredništvo se sastaje u lipnju 2013. godine preko virtualne društvene mreže i odlučuje uložiti sve svoje napore u animiranje svojih kolega, ali i profesora te stvara koncept časopisa „Humanist“. Projekt časopisa nudi svim studentima našeg fakulteta prostor za izražavanje i za praktični rad te je i pokretač zajednice studenata našeg fakulteta. Na ovim stranicama pronaći ćete informacije i zanimljivosti o svojim strukama, prilike za daljnjenapredovanje, zanimljive intervjuje profesorima koji vam predaju i još mnogo toga što bi zanimalo prosječnog studenta humanističkih i društvenih znanosti. Međusobnom razmjenom iskustava i znanja, projekt „Humanista“ omogućit će studentima Filozofskog fakulteta, a i Sveučilišta, da se upoznaju sa svim aspektima društvenih i humanističkih znanosti te će im dati priliku da svoj studentski život iskoriste na najbolji mogući način. Krajnji cilj ovog našeg i vašeg časopisa, koji je usput rečeno semestralni projekt, jest upravo poboljšavanje komunikacije i samim time studentskog standarda na Filozofskom fakultetu u Splitu. Zahvaljujem svima čija imena se spominju na ovim stranicama jer bez njihovog rada i truda ovog časopisa ne bi bilo, svima koji će ovaj časopis uzeti u ruke jer je zbog njih i realiziran, Dekanu Aleksandru Jakiru i Filozofskom fakultetu koji su nam zajedno sa Zborom Filozofskog fakulteta u Splitu i Zborom Sveučilišta financijski pomogli da realiziramo ovaj projekt. Zahvaljujem se i svima onima koji su moralnom potporom i sami sudjelovali u stvaranju ovog časopisa jer bez iste ne bismo uspjeli realizirati našeg Humanista. Za kraj Vas pozivam, dragi kolege i kolegice, da se pridružite u stvaranju svih sljedećih brojeva časopisa „Humanist“ jer, index i ocjene sa strane, praktični rad kojeg u našem sustavu obrazovanja neupitno fali, jedini je način da napredujemo kao studenti, akademski građani i što je najvažnije od svega kao pojedinci.

Valentina Perišić

UVODNIK

Piše: Emil Kušan

Obično se smatra da bi dobar uvodnik nekog časopisa, pogotovo njegovog prvog broja, trebao sadržavati opće informacije o naravi časopisa, najaviti radove koji slijede (ili možda pobrojati obrađene teme) te naposljetku ponuditi neki dovitljivi završni komentar koji bi čitatelje istovremeno nasmijao i motivirao na daljnje čitanje.

Neke od navedenih uslova ispunit ću na krajnje koncizan način: časopis *Humanist* kolaborativni je projekt studenata Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Prema predlagateljima a sada i nositeljima cjelokupnog projekta, cilj mu je omogućiti studentima da "oblikuju sebe stječući nova iskustva, upoznaju se s volonterskim radom i uvide njegovu važnost te pridonesu razvitku, kako sebe tako fakulteta i šire zajednice u kojoj žive". Samooblikovanje kroz stjecanje iskustva nije drugo doli samoodređenje, dakle samostvaranje pojedinca posredstvom slobode. Naši su studenti, prema tome, od samog početka uvidjeli bit stvari: jedini modus društveno-humanističkog napretka te ujedno i jedini način da ovakvo što zaživi i pokaže svu svoju vrijednost temelji se na slobodi (mišljenja, izražavanja, itsl.) ili bolje – autonomiji! Nadalje, naglašava se važnost volonterskog rada, drugim riječima: rada koji nije motiviran materijalnom korišću. Trećim riječima: jasna je idejna potka *Humanista* – kulturno-umjetnički i širi intelektualni rad trebala bi biti samosvrhovita djelatnost, tj. trebao bi biti motiviran željom pojedinca da se unaprijedi i razvije. Posljednji moment sadržan u gorenavedenom citatu na neki način spaja prethodne u jednu sintetičku cjelinu: samooblikovanje nesputano materijalnim interesima uvjet je razvitka pojedinca, fakulteta i zajednice. Izvrstan cilj!

Pogledamo li obrađene teme (kao i pozicije koje se, nerijetko eksplicitno i hrabro, u tim radovima zauzimaju) sasvim razvidnim postaje da prethodno opisane pretpostavke nisu ostale lebdjeti u načelnom svijetu mogućnosti, nego su konkretno prenesene na papir, no da ne bih "otkrio ubojicu" ostavljam čitateljima da taj dio sami istraže.

Kao negdašnjem studentu a sada zaposleniku FFST-a, neobično mi je drago da smo napokon dobili studentski časopis. U svakoj je dosadašnjoj generaciji za to postojao stanoviti interes, no očigledno nedovoljno snažan. Sada napokon imamo generaciju koja nije samo svjesna važnosti ovakvog projekta nego je ujedno i dovoljno sposobna da ga realizira. Obzirom da živimo u društvu specifičnom po pasivnosti sveopćeg pučanstva, pa tako i studenata, teško je pretjerati u isticanju važnosti *Humanista*. Uzmemo li dodatno u obzir činjenicu da naša znanstvena polja i grane svoj konačni izraz dobivaju u pisanom obliku, kroz časopise, knjige i ostale tiskovine, jasno je koliko je zapravo jedan studentski časopis, kao poligon za (samo)razvitak, važan.

Za sam kraj, izrazio bih svoju zahvalnost uredništvu, ne samo na prilici da ovako značajan događaj obilježim uvodnikom, nego prvenstveno na njihovom beskrajnom strpljenju s mojim perpetualnim kašnjenjem. U nekom tehnokratskom, distopijskom svijetu budućnosti, gdje su pripadnici društvenih i humanističkih disciplina gotovo sasvim iščezli, nikada ne bih naišao na ovakvo razumijevanje. U tome je zapravo i ključ cijele ove (lijepo) priče: valja razumjeti, na putu prema razumijevanju najvećekorakepoduzimaju oni kojimisle. Kako jemišljenje nužni uvjet pisanja (pa makar u najrudimentarnijem od smislova) proizlazi zaključak da su ovakvi projekti od presudne važnosti za uspješnu budućnost svih uključenih strana, prvenstveno studenata (kako i priliči). U tom vam smislu čestitam na postignutome i želim svu sreću u budućem radu!

Kava s dekanom

Pripremila: Valentina Perišić

Za prvi broj časopisa „Humanist“ popričali smo s našim dekanom Aleksandrom Jakinom i priupitali ga nekoliko pitanja o Filozofskom fakultetu u Splitu. Što je s katedrom za Psihologiju, hoćemo li napokon dobiti dugoočekivanu zgradu te kakve su mogućnosti studenata društvenih i humanističkih znanosti nakon završetka studija, pročitajte u ovom intervjuu.

Aleksandar Jakir

Od ove akademske godine obnašate dužnost dekana našeg fakulteta, možete li nam reći što sve planirate napraviti u svom mandatu?

Naš Fakultet doživljam kao autonomnu i slobodnu zajednicu studenata i profesora, koja počiva na načelima slobodnog i odgovornog znanstvenog istraživanja i prenošenja znanja. Pokušavam dati doprinos razvoju našeg Fakulteta i uspostavljanju suvremenijih studijskih programa i cjeloživotnog obrazovanja, jer smatram da je primjerena izobrazba nastavnika ključna za školovanje koje priprema buduće generacije da se uspješno mogu nositi sa životnim izazovima koji ih čekaju u svijetu koji se naizgled sve brže mijenja. Što se tiče strategije razvoja Fakulteta, držim da je jedan od prioriteta (i izazova) dodatno ekipiranje naših pojedinih odsjeka kvalificiranim kadrom mada to u ova krizna vremena neće biti lako postići. Inače sam se svim srcem do sada zalagao, i ubuduće ću se zalagati, za pristup visokom obrazovanju kao svima dostupnom javnom dobru, i za to da Filozofski fakultet kao kulturna i obrazovna ustanova promiče društvo etičnosti, tolerancije i suradnje predstavljajući svojim obrazovnim i znanstvenim profilom most suradnje prema susjednim i svjetskim kulturama i jezicima, ujedno štiteći i promičući svojim djelovanjem upotrebu hrvatskog jezika u obrazovanju, znanosti i kulturi.

Imate li u planu obogaćivanje fakulteta s još nekim studijima?

Nastava i nastavna djelatnost našega Fakulteta, uz onu znanstvenu, čini drugi temeljni stup njegova poslanja. Ulažemo maksimalne napore da se uspješno okonča postupak odobravanja studijskog programa poslijediplomskog specijalističkog studija „Primjenjena lingvistika za poučavanje engleskog kao stranog jezika“ te poslijediplomskog specijalističkog studija „Menadžment kulturne bastine“ kao i specijalističkog diplomskog stručnog studija ranog i predškolskog odgoja, a tu je i studij Psihologije (diplomski i poslijediplomski) za koji se nadam da ćemo sve prepreke uspjeti svaladati i da ćemo ga uskoro

moći pokrenuti. Također podržavam nastojanja za daljnji razvoj i nadogradnju našeg studija sociologije i ideju pokretanja diplomskih studija Nakladništva i Novinarstva.

Što je s katedrom za psihologiju?

Nedavno je oformljena samostalna Katedra za psihologiju sa četiri psihologa, nastavnika Filozofskog fakulteta, a ponuđeni kolegiji uključuju prije svega one koji su posvećeni temama vezanim uz razvoj i edukacijsku psihologiju, kao što su Pedagoška psihologija, Psihologija odgoja i obrazovanja te Razvojna psihologija. Uz to su članovi Katedre i razvili brojne druge kolegije koji su, kako čujem, među studentima jako popularni, primjerice Socijalna psihologija, Privrženost u cjeloživotnoj perspektivi, Psihologija religioznosti ili Prosuđivanje i donošenje odluka. Koristim priliku da ovdje spomenem rad našeg Centra za savjetovanje. Vrata su otvorena svim studentima našeg Sveučilišta, a zadaće Savjetovališta uključuju savjetovanje pri teškoćama u učenju, odabiru akademske karijere, problemima u obiteljskim ili prijateljskim odnosima, usmjeravanje u kriznim trenucima, kao i organizaciju različitih vrsta edukacija, iskustvenih radionica, tematskih predavanja i ljetnih škola.

Znamo da je zgrada Filozofskog vječno pitanje, no nadate li se ikakvom značajnom pomaku u skorije vrijeme?

Rješavanje pitanja zgrade Filozofskog fakulteta na Sveučilišnom kampusu svakako je jedan od prioriteta u mom mandatu. Svima nama je jasno da djelovanje našeg Fakulteta na više lokacija po gradu Splitu nepovoljno utječe na kvalitetu poslovanja i studiranja (a ne tješi nas da smo pri tome ipak, ako gledamo rezultate sveučilišne analize uspješnosti studiranja, jedna od najuspješnijih sastavnica na našem Sveučilištu). Čvrsto vjerujem da će zajednički naponi uroditi plodom i da ćemo do ljeta konačno uspjeti pokrenuti izgradnju naše zgrade. Naš je rektor više puta javno rekao da je sve spremno za gradnju zgrade Filozofskog fakulteta, za koju bi se novac trebao dobiti od Europske

investicijske banke. Moj je dojam bio, kad smo prezentirali projekt naše zgrade i garaže predstavnicima te banke na sastanku u Ministarstvu, da je projekt naišao na potpuno odobravanje, tako da se stvarno nadam da ćemo uskoro uspjeti doći do zgrade Filozofskog fakulteta na kampusu.

Koliko vam vremena oduzimaju Vaše dekanske i profesorske obaveze? Čime se bavite u slobodno vrijeme, ako ga uopće imate?

Obaveze vezane za Fakultet doista su zahtjevne i oduzimaju jako mnogo vremena, pa, na žalost, i nemam baš puno slobodnog vremena. U stvari, sve svoje slobodno vrijeme provodim sa svojom suprugom i djecom. Kad god je to moguće odlazimo na izlete u prirodu. Ljeti najradije idem na more. Volim ribolov i ronjenje.

Što mislite o današnjem sustavu obrazovanja u Hrvatskoj u kontekstu fakulteta društvenih i humanističkih znanosti?

Vrlo teško je, da ne kažem nemoguće, točno predvidjeti koje će se kompetencije ubuduće tražiti na tržištu rada. Utoliko je i planiranje sustava obrazovanja vrlo nezahvalan posao, osobito kada je riječ o maloj zemlji kao što je naša, a kojoj su potrebni kompetentni stručnjaci u svim područjima. Utoliko se cjeloživotno obrazovanje i međunarodna mobilnost studenata i nastavnika nameću kao nužnost u svim sektorima. Sustav obrazovanja u društvenim i humanističkim znanostima sadržajno se bitno mijenjao u proteklih nekoliko desetljeća. Naši su studiji velikim dijelom dvopredmetni i usmjereni ka stjecanju nastavničkih kompetencija, što ima svoje prednosti i nedostatke. Prednost je što studenti stječu dvostruku kvalifikaciju i to za zakonski reguliranu profesiju predmetnog nastavnika ili učitelja razredne nastave. Nedostatak je što je ovakva struktura dosta kruta i ne ostavlja dovoljno prostora za dodatne sadržaje i donekle sužava interdisciplinarnost. Ponekad se može činiti da su na brojnim europskim sveučilištima studiji iz područja društvenih i humanističkih znanosti raznolikiji i interdisciplinarniji i da nisu u tolikoj mjeri usmjereni na stjecanje konkretnih kvalifikacija za konkretna zanimanja. Pitanje je koliko bi jedan takav studij privukao interes naših studenata, tj. jesu li naši studenti doista skloniji zakonski reguliranim profesijama kao tzv. „sigurnim“ zanimanjima ili su otvoreni za stjecanje širokog spektra interdisciplinarnih kompetencija koje će potom nadograđivati, sukladno vlastitim potrebama i potrebama tržišta rada, kroz različite oblike cjeloživotnog učenja i profesionalizacijom kroz radno iskustvo. Činjenica je da Europska unija danas potiče, štoviše obvezuje na priznavanje jednakovrijednosti formalno, neformalno i informalno stečenih kompetencija, te da se studij i učenje nipošto ne bi smjeli svesti na pohađanje nastave, polaganje ispita i stjecanje diplome. Proces cjeloživotnog učenja zapravo započinje tek sa završetkom studija, a sve do tada bilo je samo priprema. Važno je dakle steći dobre temelje.

Što mislite kakve su mogućnosti nas studenata društvenih i humanističkih znanosti po završetku studiranja?

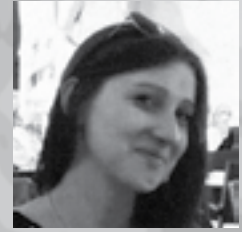
Studiji društvenih i humanističkih znanosti pružaju širok spektar kompetencija unutar kojega se svaki pojedinac, ovisno o vlastitim sposobnostima i sklonostima, te stanju na tržištu rada, nastavkom studija ili kroz radno iskustvo opredjeljuje za dodatnu specijalizaciju u najrazličitijim područjima. Studenti Filozofskog fakulteta velikim se dijelom opredjeljuju za nastavnička zanimanja. Činjenica je da je jedna bivša studentica našeg Fakulteta nedavno podnijela zahtjev za priznavanje naše diplome u Italiji, a za potrebe zapošljavanja u talijanskim državnim školama u svojstvu nastavnika engleskog jezika. Dakle, tržište rada daleko je šire, za one koji se odluče na ovakav korak. Naš cilj dakako nije školovanje studenata koji će se potom zaposliti u inozemstvu. Međutim, ne treba smetnuti s uma činjenicu da se na natječaje za zapošljavanje kod hrvatskih poslodavaca, mogu prijaviti i građani drugih zemalja EU. Ako trenutno i postoje neka ograničenja, ona su privremena, jer EU funkcionira kao jedinstveno tržište roba, kapitala, ali i rada. Utoliko nas veseli spoznaja da su naše diplome priznate i cijenjene u inozemstvu. Dosadašnja iskustva Erasmus stručne prakse su pokazala da su se naši studenti bili vrlo visoko ocijenjeni od strane inozemnih poslodavaca, od turističkih agencija do inozemnih sveučilišta. Također, hrvatski poslodavci u turizmu s kojima smo imali priliku kontaktirati kazuju nam da su naši studenti vrlo cijenjeni kako zbog poznavanja stranih jezika i opće kulture, tako i zbog odgovornog odnosa prema radu i radnim obvezama. Držimo da je bitno studente pripremiti za aktivno traženje posla, a jedan od najboljih načina da se razviju potrebne vještine jest sudjelovanje u međunarodnim programima, jer se prijavom na natječaje kao što je Erasmus studenti uče pisati životopis, prezentirati svoje kompetencije, pa i pregovarati s potencijalnim poslodavcima, primjerice, kada odlaze na stručnu praksu.

Što biste na kraju poručili studentima našeg fakulteta?

Trajna i uska suradnja i redovita komunikacija sa studentima i Studentskim zborom našeg Fakulteta mi se čine samo po sebi razumljivom, i nastojim da se naši studenti na svojem fakultetu osjećaju „kao kod kuće“. Najkraće rečeno: Ukoliko se pojave neka pitanja, javite se molim. Trudim se da na sve upite i mailove odgovorim brzo. Ovom prilikom pozivam i sve naše bivše studente da ostanu u kontaktu sa svojim Fakultetom i da nam se jave mailom da im možemo poslati pozivnicu za osnivačku skupštinu udruge bivših studenata Filozofskog fakulteta u Splitu koju pripremamo.

hrvatski jezik i književnost

Uredila: Ana Križić

Čakula s profesorom: Katarina Lozić Knezović

Pripremila: Andrea Radić

Je li uloga profesora na fakultetu oduvijek bila Vaša želja?

Pa, da, mogu reći da sam oduvijek željela biti nastavnica hrvatskoga jezika.

Jeste li zadovoljni odsjekom kroatistike na ovom Sveučilištu? Bi li se trebalo nešto važno na njemu uvesti ili izmijeniti?

Prostora za promjenama i poboljšanjima postojećega uvijek ima. U tom pravcu su usmjerena razmišljanja svih djelatnika – kako poboljšati, osuvremeniti i unaprijediti Fakultet kao cjelinu.

Smatrate li da studenti stječu podjednako znanje iz književnosti, kao iz jezika?

Uvijek je težnja pri izradi plana i programa izjednačiti odnos kolegija jezika i književnosti. U nekim semestrima taj odnos može izgledati neujednačeno, ali po dovršetku studija studenti stječu jednake kompetencije iz obaju područja.

Postoji li i kakva je razlika između današnjeg prenošenja znanja od strane profesora i onog dok ste Vi bili student?

Naravno da razlika postoji. Današnja je metodika i glotodidaktika naprednija i razlikuje se od one od prije više godina, ali biti profesorom, cjeloživotna je škola.

Koja je, prema Vašem iskustvu, najveća zapreka (problem) s kojom se pojedini studenti susreću na nekom od Vaših kolegija i zašto?

Najveća je zapreka složenost kolegija te, možda, nepripremljenost, odn. nedostatnost ranijih kompetencija za svladavanje određenoga sadržaja.

Je li moguće nekim posebnim načinom motivirati studente na učenje?

Svaki profesor ima svoje male trikove i načine na koje pokušava motivirati studente. Jednako tako i studenti svojim „feedbackom“ motiviraju profesora.

Što mislite, kolika je danas mogućnost studenata kroatistike da nakon završenog studija bivaju neposredno zaposleni u svojoj struci?

Podatci koje možemo dobiti sa Zavoda za zapošljavanje nisu toliko loši, a trudimo se da osuvremenjivanjem i obogaćivanjem studija novim programima ona bude i veća.

Je li diplomirana osoba kroatistike (ona koja odabere nastavničko usmjerenje) nužno samo predavati? Nudi li joj se još koji izbor zanimanja uz to?

Studij hrvatskoga jezika nudi veoma širok raspon znanja iz jezika i kulture uopće tako da takva osoba može surađivati npr. s nekim javnim glasilom, kulturnom ili bilo kojom drugom ustanovom koja je okrenuta javnosti.

Postoji li velika mogućnost rada izvan granica Republike Hrvatske na području kroatistike?

Naravno, ulaskom Hrvatske u EU mogućnosti za to su umnogome veće nego ranije. Osobito je to moguće ako osoba govori neki strani jezik.

Slažete li se s tvrdnjom da osoba, studirajući na ovom fakultetu, dobiva posebna stajališta o svijetu i budućnosti te tako realizira svoj identitet na visokoj razini?

Mislim da su humanistički studiji temelj na kojemu osoba razvija brojne spoznaje; razvija svoje intelektualne sposobnosti, ali istovremeno postiže i širinu duha. U tome je, mislim, njihova najveća ljepota.

TIPS: Staroslavenski jezik

Piše: Ana Križić

Novi jezik uvijek predstavlja novi izazov ili poteškoću. Staroslavenski jezik jedan je predmeta na Odsjeku za hrvatski jezik koji je, po mom skromnom mišljenju, studentima zadavao najviše problema i straha.

No, zato smo tu mi. Kroz ovih par kratkih savjeta prvo vam želim reći da ako nešto prihvatite kao izazov, a ne kao poteškoću, bit će vam lakše svladati sve, pa čak i mnogobrojne deklinacije kojima staroslavenski zaista obiluje.

Dakle, krenimo.

Prvo što biste trebali zaista učiniti jest dolaziti redovito na predavanja. 50% naučenog gradiva jest ono koje zapamtite na predavanju.

Isprva će vam biti malo monotono, jer povijest jezika zna biti takva. No, to je vaš jezik, povijest jezika kojim svakodnevno naručujete kavu i čakulate s prijama. Shvatite to tako i bit će manje posla.

Poslije povijesti slijedi ono zbog čega sam i ja zavoljela taj predmet, a to su pisma. Glagoljica i ćirilica. Pisma naše prošlosti, našeg jezika kojima su napisana izuzetno zanimljiva djela (Savina knjiga). Malo truda i vježbe, i pisma se lako nauče. Iz iskustva znam da su ti dijelovi svim studentima najzanimljiviji.

Fonološki dio je vježba za logičko povezivanje. Ako nije jotacija, možda je metateza, a možda je i ruki

pravilo. Na prvi pogled pričam gluposti, no fonologija staroslavenskog lakša je od fonologije standardnog jezika. Pravila su jasna, opet savjet. Slušajte na predavanjima i bilježite primjere. Nema ih baš puno. Možda baš taj primjer koji ste zapisali bude onaj za prolaz na kolokviju.

I, zadnje, ali ne i manje važno, jesu deklinacije. Od starijih studenata, koga god pitate, a da je bio u doticaju s staroslavenskim deklinacijama reći će vam da je to pakao učiti. No, svatko tko je završio gimnaziju i ima latinski u malom prstu, lako će svladati nastavke i ovog jezika, sličnog našem standardnom. Iz vlastitog iskustva govorim da će možda lakše biti zapamtiti ove brojne deklinacije (ima ih 10), ako ih počnete uglazbljivati. Onda će i N, T, R, A, U i slične biti samo jedna vesela pjesma spremna za prolaz na zadnjem kolokviju.

Sve u svemu, nemojte nikada nijednome predmetu prilaziti sa strahom i predrasudama. Svaki predmet podjednako je uzbudljiv koliko i dosadan. Otkrijte čari svog jezika, trenirajte uho da osluhnete zov davnih vremena i braće Ćirila i Metoda kako vam diktiraju Knjigu Makabejaca 😊. To vam bude u povijesnom dijelu, ne brinite.

I upamtite, nemojte vjerovati svemu što vam stariji kažu, stvarajte sami svoja mišljenja i svoje stavove. Jer, naposljetku, to humanistika i jest.

AKTUALNOSTI

Pripremila: Andrea Radić

MARCUS MARVLVS SPALATENSIS

Ukoliko ste ljubitelji knjiga, a atmosfera u knjižnicama vam nije baš 'napeta', posjetite novoootvoreni kafić, smješten u nekadašnjoj kući slavnog Marka Marulića. Uz ugodnu glazbu i decentno uređeni ambijent, možete saznati mnogo o ocu naše književnosti i jednako tako upoznati se s djelima stranih autora. U kafiću se redovito organiziraju posebni sadržaji, poput čitanja poezije, potom obljetnice nekih od književnika, sviranja gitare, i sl. Ako ste zainteresirani, adresu i ostale pojedinosti o zbivanjima lako možete saznati na društvenim mrežama.

DAVID I STELLA GEMMELL: TROJA - PAD KRALJEVA

Nova knjiga, izdavača Mozaik knjige, dobra je za sve ljubitelje povijesne tematike. „Nakon uzbudljivoga prvog dijela Gemellove trilogije (Troja: Gospodar srebrnog luka), u kojem su se prožimali najdublji ljudski osjećaji poput ljubavi i mržnje te nastavka (Troja: Gromoviti štit), u kojem se najavljavao neizbježan rat, u posljednjem dijelu objavljen

je rat, a u krvožednim bitkama sudjeluju junaci, vječno živi u pričama koje odjekuju mnogim stoljećima. U gradu čeka trojanski kralj, koji, bolestan i ogorčen, nadu polaže u dva junaka: svojega najmilijeg sina Hektora i zastrašujućega Helikaona, koji se Mikenjanima kani ljuto osvetiti za smrt svoje žene.“

TIPS: Morfologija i tvorba riječi

Piše: Andrea Radić

Morfologiju i tvorbu riječi slušaju studenti prve godine kroatistike. Za sve ljubitelje gramatike, ovaj predmet odlična je "vježba" da se ponove osnove o vrstama riječi, tvorbenim načinima, itd. (ukratko rečeno, temelji gramatike i jezika), ali ponajviše da se na višoj razini pristupi gradivu te stekne dodatno znanje o navedenome.

Zahtjevi kolegija jasno su izloženi na početku semestra, a na studentu je osnovna zadaća biti dosljedan, marljiv i redovit u svome učenju.

Na vježbama se rješava velik broj zadataka i primjera, što omogućuje dobru pripremljenost i ovladavanje gradivom za kolokvij ili ispit. Najbitnije od svega je, ponovno naglašavam, učiti, i to redovito. Vrlo je važno i korisno za studente da prisustvuju i predavanjima i vježbama. Naravno, ovaj savjet vrijedi za svaki predmet, no posebno to ističem za ovaj koji uz naučeni teorijski

dio, zahtijeva i položenost i praktičnijeg dijela. Kada se polože kolokviji, omogućuje se izlazak na ispit. Što se tiče usmenog dijela, trebao bi biti najlakši dio, tj. trebao bi biti potvrda dotad usvojenog i primijenjenog znanja.

Tijekom semestra, također su omogućeni odlasci na konzultacije, kako bi studenti mogli u razgovoru s profesorom riješiti sve nedoumice ili bilo kakve probleme s gradivom koji bi se mogli dogoditi, te dobiti savjete o literaturi i na taj način olakšali sebi cjelokupni proces učenja.

Ovaj kolegij veoma je poučan, jer je jedan od temelja za razumijevanje hrvatskog jezika uopće. Ne poznajući deklinaciju padeža, ili konjugaciju glagola, bili bismo u vlastitoj državi poput stranaca.

Zato je jako važno proučavati i sam jezik te biti u toku njegovih mijena.

engleski jezik i književnost

Uredio:
Anđelko Mihanović

Kava s profesoricom: Antonija Primorac

Pripremio: Marino Kumir

Možete li se ukratko predstaviti našim čitateljima koji nisu upoznati sa vašim dosadašnjim znanstvenim i stručnim radom odnosno poljem kojim se bavite?

Docentica sam na Odsjeku za Engleski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Splitu, gdje predajem kolegije iz književnosti devetnaestog stoljeća, neoviktorijanizma i britanske kulture. Moj istraživački rad usmjeren je na proučavanje adaptacija književnosti devetnaestog stoljeća, posebno na suvremena poimanja i vizualne prikaze viktorijanskog doba i viktorijanske baštine. Zanimaju me načini na koje predstavljamo prošlost sebi samima, kako je prevodimo i preoblikujemo u nove književne, materijalne i vizualne oblike. Kad kažem „mi“, mislim ne samo na pisce, umjetnike i znanstvenike, već i na čitatelje anglofone književnosti i ljubitelje kostimiranih drama, pri čemu naravno valja istaknuti razliku u publikama i njihovim recepcijama te razumijevanjima prošlosti. Nešto što je samorazumljivo u Britaniji ne čita se ili tumači na isti način u bivšoj joj koloniji Irskoj, Kanadi, Južnoj Africi ili Indiji, pa se to na zanimljive i raznolike načine reflektira u pojedinim književnim djelima, adaptacijama ili aproprijacijama. Posebno su mi tu zanimljiva postmoderna poigravanja sa žanrom povijesnog romana, gdje se općeprihvaćene predodžbe o životu Viktorijanaca dovode u pitanje na zanimljive načine. „Viktorijanska baština danas“ tako označava niz stvari: prije svega, klasike književnosti s kojima suvremeni pisci ulaze u kritički dijalog, ali i materijalne ostatke koji u suvremenom *mainstream* dizajnu i određenim subkulturama (kao Goth,

Steampunk i slično) imaju ulogu gotovo fetišiziranih predmeta. Viktorijanska baština manifestira se i kao niz predodžbi o viktorijanskoj kulturi s kojima se poigravaju stripovi i grafičke novele poput *The League of Extraordinary Gentlemen* Alana Moorea ili *Grandville* Bryana Talbota, likovna djela umjetnika kao što su Andy Keats, Mark Titchner, Yinka Shonibare ili Yumiko Utsu, TV serije poput *Ripper Street* ili filmovi *Piano* Jane Campion, *Prestíž* Christophera Nolana i *Sherlock Holmes* Guya Ritchieja. Posve nova čitanja i poimanja otvaraju se u hrvatskom kontekstu koji ne dijeli imperijalnu prošlost s bivšim britanskim kolonijama ali zato sudjeluje u globalnom medijskom prostoru konzumacije popularne kulture.

Među studentima anglistike ste poznati među ostalim i po organiziranju mnogih gostujućih predavanja. Kakva su iskustva sa dosadašnjim gostima, kako oni ocjenjuju odaziv studenta na tim predavanjima, odnosno FFST u globalu?

Iako većina kolega i studenata uvijek nastupi defenzivno, ispričavajući se zbog materijalnog stanja zgrade i nereprezentativnog prostora, strani predavači uglavnom su impresionirani visokom razinom poznavanja engleskog jezika naših studenata i zadovoljni predznanjem i komentarima studenata. Uvijek će uspjeh, naravno, ovisiti i o očekivanjima i dobroj volji predavača, očekivanjima studenata te vrsti nastave. Nedavno gostovanje dr. sc. Christine Ferguson sa Sveučilišta u Glasgowu dobar je primjer uspješnog gostovanja. Studenti su bili jako zadovoljni

seminarom koji je kolegica održala u sklopu kolegija *Neoviktorijanizam i viktorijanska baština*, a dosta studenata i kolega došlo je i na gostujuće predavanje koje je bilo otvoreno svima. Dr.sc. Ferguson je bila zadovoljna interakcijom u seminaru; posebno ju je impresioniralo da na izbornom kolegiju ima toliko upisanih studenata.

Gostujete li i sami kao predavač na drugim fakultetima?

Da, naravno – čovjeka jako veseli kad se njegov znanstveni rad prepozna i na taj način, a kako volim putovati to mi je i dodatni gušt. Od 12. do 15. veljače gostujem upravo na Sveučilištu u Glasgowu, gdje ću održati predavanje te nastavu u sestrinskom kolegiju kolegice Ferguson. Kolegica Ferguson i ja nadamo se da će razmjena doprinijeti pokretanju bilateralne suradnje naših ustanova. Lani sam bila sam pozvana održati predavanja na Sveučilištu u Yorku i Sveučilištu u Londonu (2013), a spomenula bih još i gostovanja na Sveučilištu u Siegenu, Njemačka, 2011. te Sveučilištu u Amsterdamu 2008. i 2013. godine.

Znate li već možda koja gostujuća predavanja možemo očekivati u ljetnom semestru?

Još ništa nije potvrđeno pa se ne bih zalijetala.

Od ove godine ste i pročelnica odsjeka anglistike, koji su neki ciljevi koje bi voljeli ispuniti za vrijeme vašeg mandata?

Mandat je na dvije godine, no nadam se da ću u tom roku uspjeti proširiti ponudu Erasmus sporazuma za nastavničku i studentsku mobilnost. Od ove godine trebali bi krenuti novi, Erasmus+ sporazumi s anglistikama na Sveučilištima Opole i Łódz u Poljskoj, na budimpeštanskom Sveučilištu Eötvös Loránd i na njemačkom sveučilištu Braunschweig pored Berlina. Nadamo se nastavku suradnje sa Sveučilištem u Amsterdamu, iako je, nažalost, zbog mjera štednje na istom najavljeno ukidanje većine postojećih sporazuma. Znam da je studentima velika želja studirati u Velikoj Britaniji i Irskoj, no šanse za sklapanjem Erasmus+ sporazuma s njihovim sveučilištima su vrlo male ili nikakve: onih nekoliko koji još uvijek imaju odsjeke za slavistiku već imaju sporazume sa Filozofskim u Zagrebu, pa nisu zainteresirani za studentsku mobilnost sa Splitom. Isti razlog sam, nažalost, čula i u međunarodnom uredu u Amsterdamu.

Ciljevi su prilično ograničeni mogućnostima djelovanja. Promjene zakona o visokom obrazovanju, mjere

štednje te moratorij MZOS-a na nova radna mjesta i napredovanje nastavnika realne su prepreke napretku razvoja Odsjeka i Fakulteta. Uvjeti rada daleko su od idealnih jer je zbog smanjenih sredstava usporena nabavka knjiga, a još uvijek nemamo pretplatu na baze podataka koje bi omogućile kvalitetan istraživački rad i zaposlenika i studenata, posebno doktorskih. Velika mi je želja da se situacija na tom polju promijeni pa će uslijediti i prijave za financiranje, a nastojat ću poticati kolege za prijave na domaće i međunarodne projekte.

Što se tiče stvari na koje možemo odmah i izravno utjecati, bilo bi mi drago da se studenti nastavničkog smjera uključe u rad HUPE koji je od 31.01.2014. aktivno prisutan na Fakultetu. Zainteresirani studenti mogu se obratiti višoj lektorici Ani Bakašun. Studente prevoditeljskog smjera, kao i sve studente zainteresirane za pisanje i prevođenje, potaknula bih da se uključe u rad našeg časopisa *The Split Mind*. On je i potekao s našeg Odsjeka, iz prvih radionica kreativnog pisanja doc. dr. sc. Rylea, i bila bi velika šteta da zamre. Nekolicina studenata bila je zainteresirana za pokretanje dramske grupe pri Odsjeku, pa ih još jednom pozivam da se jave bilo meni, bilo kolegi Ryleu ili kolegici Marušić. Općenito bi mi bilo drago da se studenti malo više angažiraju oko vlastitog društvenog života na Fakultetu. Znam da nemamo ni jedinstvenu niti atraktivnu zgradu, no to ne bi smio razlog nedostatku aktivnosti – gdje ima volje, ima i načina.

Razvija li se FFST po vašem mišljenju zadovoljavajućom brzinom? Koliko uopće ima prostora za razvitak jednog novog fakulteta kao što je FFST u konkurenciji sa već etabliranim Sveučilištem u Zadru odnosno Filozofskim Fakultetom u Zagrebu. Pruža li državna, a i lokalna vlast dovoljno potpore?

Dosta se govori kako je Hrvatska premala da bi imala toliko sveučilišta i/ili Filozofskih fakulteta. Mislim da broj sveučilišnih ustanova i studijskih programa uopće nije problem: pogledajte samo koliko sveučilišta imaju po broju stanovnika nama slične zemlje poput Irske ili Škotske. Problem je u društvenom poimanju uloge visokog obrazovanja, te standardima i održavanju kvalitete. Kao što sam spomenula, nedavne zakonodavne mjere vlade i nadležnog ministarstva izrazito su nepovoljne ne samo za rast i razvoj Filozofskog fakulteta u Splitu već i visokoškolskog obrazovanja te znanstvene zajednice u Hrvatskoj općenito. Šteti se na obrazovanju i znanosti iako su one dokazano temelj razvoja zajednice i glavni zamašnjak

ekonomskog razvoja. Kako, na kraju, uopće motivirati talentirane studente da se bave obrazovanjem ili znanstvenim istraživanjima u Hrvatskoj kad sa svih strana dobivaju informacije o potplaćenosti nastavnika i istraživača, nedostatku znanstveno-istraživačke opreme, te prekidu financiranja troškova doktorskog studija znanstvenim novacima i asistentima? Ako se uskoro stvari ne promjene nabolje, bojim se da nam slijedi novi val „odljeva mozgova“, i to ne samo u inozemstvo već i u privatni sektor.

Erasmus razmjena omogućava studentima odlazak u druge zemlje Europske Unije, no FFST nije do sada ostvario još niti jednu stalnu suradnju s fakultetima/sveučilištima iz zemalja engleskog govornog područja. Koliko je realno očekivati rješavanje tog problema za vrijeme vašeg mandata?

Visoko obrazovanje jedna je od glavnih privrednih grana britanske ekonomije. Tisuće mladih ljudi dolazi iz svih krajeva svijeta studirati na britanskim sveučilištima i dobar dio njih taj privilegij skupo plaća. Navedene su činjenice među glavnim razlozima zbog kojih britanska sveučilišta jednostavno nisu zainteresirana za Erasmus na isti način na koji su to, npr., zainteresirana poljska ili njemačka sveučilišta. Drugi razlog je britanski monolingvizam. Zaboravlja se da su Erasmus sporazumi dvosmjerni. Britanski studenti bit će zainteresirani za Erasmus u Hrvatskoj samo ako studiraju hrvatski jezik, književnost ili povijest, i vladaju hrvatskim jezikom na način da mogu pratiti nastavu na našem Fakultetu koja je – uz iznimku odsjekâ za engleski i talijanski – prvenstveno i gotovo isključivo na hrvatskom jeziku. No, takvih studenata je iznimno malo. Od ove akademske godine imamo popis predmeta koje nastavnici FFST mogu ponuditi inozemnim studentima na stranim jezicima u obliku konzultativne nastave, no i dalje je taj popis prekratak da bi zainteresirao studente koji ne studiraju kroatistiku. Valja također uzeti u obzir i da je većina studijskih programa u Britaniji jednopredmetna. Nadalje, u Britaniji je, zbog obrazovne politike koja je od 2004. ukinula obvezno učenje stranog jezika u srednjim školama, trenutno dominantan trend ukidanja ili spajanja odsjeka za strane filologije, tako da je restrukturirano niz odsjeka za francuski, talijanski, španjolski i njemački jezik i književnost čak i na renomiranim sveučilištima (npr. Birkbeck u Londonu), iz jednostavnog razloga što je broj upisanih studenata drastično opao, i ne prestaje opadati. Štoviše, ove godine u Britaniji je zabilježen pad interesa za studij stranih jezika i književnosti

od 5% (u odnosu na lanjskih 4%) . Slavistike, i inače rijetke u Britaniji (pri tom ne mislim na rusistiku!), među prvima su bile pogođene smanjenjem interesa i broja upisanih studenata još u vrijeme pada Berlinskog zida. U jesen 2013. s kolegama sa School for Slavonic and East European Studies na University College London započeli smo pregovore za sklapanje suradnje preko MZOS-ovog programa stipendiranja britanskih studenata hrvatskog jezika, književnosti i kulture. Međutim, teško je reći kad će taj sporazum biti sklopljen i da li će moći poslužiti kao temelj za sklapanje Erasmus+ ili nekog drugog bilateralnog sporazuma koji bi uključio i naše studente i nastavnike. No, treba biti optimist.

Istaknula bih da postoji niz stipendija za one koji bi željeli studirati u inozemstvu, a najveći izbor informacija nudi Institut za razvoj obrazovanja, <http://www.iro.hr/hr>. Nedavno je u Splitu, povodom Dana Australije, gostovala australska veleposlanica, nj. e. Susan Cox, koja je u Sveučilišnoj knjižnici održala predavanje o visokom obrazovanju u Australiji. Na predavanje, međutim, nije došao niti jedan student ili studentica s FFST. Ne znam je li tome razlog što studenti Filozofskog iz meni još uvijek nejasnog razloga kampus percipiraju kao nešto što 'nije na ruku', pa možda po istoj logici 'ne doživljavaju' ni daleku Australiju kao realan izbor. No, to je, recimo, jedna od anglofonih zemalja koja ima razvijen sustav stipendiranja stranih studenata i čije je veleposlanstvo zainteresirano za suradnju s našim Odsjekom.

Kao profesor imali ste prilike predavati generacijama koje su upisale fakultet prije i poslije državne mature. Postoji li neka razlika među njima? Mislite li da je državna matura uspjela napraviti pomak u kvalitetnijem profiliranju studenata ili ne?

Teško je to procijeniti. Kad sam došla raditi na Odsjek 2005. godine, tada pri Odjelu za humanističke znanosti, dočekalo me stotinjak studenata na drugoj godini, čiji su profili i predznanja drastično varirali. Mislim da je, pored državne mature, ključan razlog trenutno vrlo dobrog profila studenata i trenutna upisna kvota, te činjenica da je većini upisanih studenata engleskog jezika i književnosti taj studij bio i prvi izbor. Motiviranost i želja za radom na sebi jednako su važni kao i predznanje.

ŠTO NAS ČEKA NAKON STUDIJA?

Pripremio: Anđelko Mihanović

Vječno i nezavidno pitanje jest što nas čeka nakon završenog studija anglistike. U javnosti kruži obeshrabrujuća (de)informacija o nekoliko stotina nezaposlenih profesora Engleskog jezika u Splitu. O situaciji nakon diplome, prvim koracima na tržištu rada, ali i njenim danima na splitskom Filozofskom, pričao sam s mladom splitskom profesoricom anglistike i talijanistike Majom Živković, koja je svoju diplomu primila 2011.

KAKO SI IZABRALA FAKULTET I STUDIJSKE SMJEROVE?

Oduvijek sam gajila poseban interes prema stranim jezicima i znala sam da ću u budućnosti biti profesorica. Moja nastavnica u osnovnoj školi, a posebno razrednica u 2. Jezičnoj gimnaziji Silvana Buttiglieri dijelom su kumovale mom izboru zanimanja. Uslijedilo je redovito praćenje CNN-a, BBC-a, CNBC-a, RAI-a i ostalih kanala, što je išlo u prilog mojim afinitetima.

KAKO JE IZGLEDALO STUDIRANJE NA FILOZOFSKOM PRIJE NEKOLIKO GODINA?

Kada sam upisala Filozofski fakultet, bilo je riječ o relativno "mladom" studiju, tada je fakultet iznjedrio svoje prve absolvente. Bilo je zanimljivo kroz godine studiranja pratiti kako odsjeci anglistike i talijanistike pomalo rastu, bivaju bogatiji za neka eminentna imena poput profesora Tonka Maroevića, Damira Kalogjere, Dunje Jutronić i drugih. Obzirom da nas nije bilo mnogo svi smo se na godini poznavali i profesori su nas poznavali poimenice i uistinu smo se osjećali ravnopravnimau odnosu na starije kolege. Bili smo poput jedne proširene obitelji. S time bi se složile i mnoge kolege s kojima i danas održavam kontakte.

JESU LI KOLEGIJI BILI ZAHTJEVNI, JESU LI STUDENTI BILI ALTRUISTIČKI RASPOLOŽENI?

Kako ništa u životu nije idealno, tako smo se moje kolege i ja znali spotaknuti o poneki kolegij. Sjećam se

da je posebne probleme studentima anglistike predstavljao predmet Jezične vježbe 1, 2, 3. Ali ponavljam, sve se uspijevalo lako prebroditi jer smo bili tim i klapa koja je pomagala i uskakala kad netko nije više imao vjere u sebe, kad bi se našao pred zidom. Sjećam se probdivenih noći kada bismo se svi okupili kod jedne kolegice, nesebično pomagali jedni drugima. Onaj tko bi prvi položio najteži ispit nikada ne bi svoje znanje ljubomorno čuvao za sebe, već bi velikodušno uskakao u pomoć, bez kalkulacija, bez zadržke. Nažalost klima je danas daleko drukčija, u što sam se uvjerila iz prve ruke radeći s učenicima.

KAKO SU IZGLEDALI TVOJI PRVI KORACI NAKON DIPLOME?

Tada još nije bilo mnogo profesora Engleskog jezika u gradu i moglo se znatno lakše doći do posla. Konkurencija na tržištu je uvijek postojala, ali vladala je jedna klima optimizma, jednog fer nadmetanja, pa neka bolji pobjedi. Nakon diplome sam bila prva generacija koja je dobila priliku stažirati u školi, na godinu dana, uz slabašnu potporu ministarstva. Cilj mi je bio steći pravo polaganja stručnog ispita, što sam i ostvarila. Nakon stažiranja sam radila na zamjeni u tri splitske osnovne škole: Manuš, Blatine-Škrape i Dobri, u kojoj i trenutno radim. Još nisam imala priliku raditi u srednjoj školi, što bi svakako voljela. Također sam imala kraći izlet u turističke vode, radeći za najveći hotel u regiji. To iskustvo mi je bilo dragocjeno jer sam radeći

u turizmu shvatila poseban osjećaj građanina svijeta, što zaljubljenici u strane jezike uistinu i jesu

KAKVO JE TVOJE ISKUSTVO U RADU U PROSVJETI, S DJECOM I PREDAVATI IM?

Rad u prosvjeti posebna je priča, zahtjeva potpuni angažman. Učenje i usavršavanje zapravo nikada ne prestaju, stoga moramo pratiti promjene i ići u korak s njima kako bi bili kvalitetni profesori. Ja sam za vrijeme studija dobila isključivo dobru podlogu za daljnu nadogradnju. Rad u školi je za mene bio u početku pomalo stresno iskustvo, ali s vremenom sam naučila slušati svoje učenike i prilagoditi im se. Kod mene ne postoji riječ frontalno predavanje, čitav razred sudjeluje bez straha od pogreške. Želim da sudjeluju u nastavi, da se ne srame reći svoje mišljenje i da se ne boje pogreške. Današnja djeca nerijetko me iznenade svojim dobrim znanjem stranih jezika, posebno izgovora (dijelom zahvaljujući kompjutorskoj tehnologiji i pismenosti) i nešto slabijim poznavanjem gramatike i jezičnih zakonitosti na što treba staviti veći naglasak. Neizmjerne sam sretna što je Engleski jezik postao obavezan predmet već od prvog razreda, kada djeca i imaju najviše potencijala i želje za učenjem pa su i rezultati u startu samim time bolji.

ŠTO BI NA KRAJU PORUČILA BUDUĆIM SPLITSKIM ANGLISTIMA?

Ono što bi im preporučila je da nikada ne prestanu ulagati u sebe, da putuju ako je moguće na neko određeno vrijeme u neku od zemalja engleskog govornog područja, neka upijaju sve ono dobro što drugi rade, budu hrabri, znatiželjni i imaju vjere u sebe. Ali isto tako bi voljela vidjeti malo više empatije i timskog radatijekom studija jer sretni smo i bogati ako svojim znanjem radimo za dobrobit zajednice.

Filozofiranje na Engleskom u Trstu i Splitu

Pripremio: Anđelko Mihanović

Mnogi kolege studenti žale se na teške kolegije, dosadna predavanja i nemoguće ispite. Međutim, bez uvida u stanje na drugim fakultetima u zemlji i inozemstvu teško je objektivno komentirati situaciju na našem fakultetu. Upravo s tom namjerom razgovarao sam s Nicolom Marianijem (23), studentom na Erasmus studentskoj razmjeni koji provodi ovaj semestar na našem Filozofskom fakultetu. S Nicolom sam razglabao o studiju Engleskog jezika na njegovom matičnom fakultetu u Trstu, o sličnostima i razlikama splitskog i tršćanskog fakulteta itd.

Kad si počeo studirati tj. učiti Engleski jezik?

Počeo sam studirati Engleski, kao i Francuski i Hrvatski, u Trstu nakon što sam se u rujnu 2011. upisao na SSLMIT (Scuola Superiore di Lingue Moderne per Interpreti e Traduttori). Prije toga sam u školi učio Engleski, ali, nažalost, s vrlo lošim rezultatima. Zapravo sam ga zaista počeo pričati tečno nekoliko mjeseci prije upisa na fakultet, prilikom mog drugog posjeta rodbini u SAD – u.

Jesu li profesori u Trstu zahtjevni, kakav je njihov odnos sa studentima?

Profesori na odsjeku za Engleski jezik su vrlo zahtjevni i čini se da svi dijele mišljenje da je njihov kolegij najvažniji i najpotrebniji na svijetu. Bez obzira na to što se mnogi ne bi složili s ovim, njihov stav čini ih zahtjevnijima od nekih drugih sveučilišnih profesora. Na odsjeku ne postoji bliska veza između profesora i studenata, barem ju nemamo ni moji prijatelji ni ja. Osobne veze između profesora i studenata češće se uspostavljaju na drugim odsjecima, primjerice na odsjeku za Hrvatski, Nizozemski ili Slovenski jezik, gdje je broj studenata mnogo manji u usporedbi s odsjecima za Engleski ili Francuski.

Kakvi su studenti u Trstu? Jesu li marljivi?

Budući da Anglistiku upisuje 186 studenata godišnje, teško je generalizirati i dati jednostavan odgovor za sve studente. U svakom slučaju, znanje jezika varira od studenta do studenta. Svakako moramo mnogo raditi zbog pritiska koji se stavlja na nas, ali teško je reći radimo li više od studenata na drugim odsjecima.

Jesu li kolegiji koje slušate slični kolegijima u Splitu?

U Trstu smo prilično usmjereni na tehničke teme i specifičan vokabular. Naglasak je na jeziku struke, jeziku koji se koristi u posebnim prigodama, dok se poboljšanje svakodnevnog, govornog jezika nažalost uzima zdravo za gotovo. To otežava studiranje onima koji nisu zainteresirani za istraživanje područja specifične terminologije te su skloniji usavršavanju jezika u širem smislu. Ovdje sam se susreo s drukčijim pristupom, fokusiranim na poboljšanje komunikacijskih vještina, što mi se jako sviđalo. Konačno, može se zaključiti da je Engleski u Trstu teži, ali iz moje perspektive, studij u Splitu je zanimljiviji.

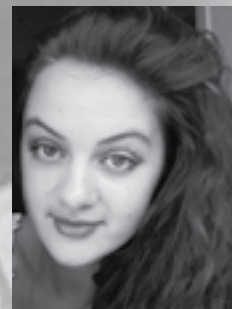
Rade li studenti u Trste nekakve vannastavne projekte?

Cjelokupno sveučilište ima samo jedan časopis za sve fakultete sastavnice i izlazi jednom mjesečno. Važno je spomenuti Slovensku kolumnu, koja se objavljuje u svakom broju časopisa te naglašava dvojezični karakter grada i njegovo bogato kulturno naslijeđe. Osim toga, studenti su oformili nekoliko različitih udruženja pomoću kojih se zalažu za reformiranje sveučilišta, za dijalog o temama javnog interesa (politika i društvo, tržište rada, budućnost mladih), ali i o mnogim temama vezanim za kolegije koje slušaju.

talijanski jezik i književnost

Uredila: Marcela Radolfi

Kava s profesorom: Srećko Jurišić

Pripremila: Ines Nosić

U rubrici „Kava sa profesorom“ razgovarala sam sa doc. dr. sc. Srećkom Jurišićem, docentom na odsjeku za Talijanski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Splitu. Profesor Jurišić pročelnik je odsjeka za Talijanistiku te nositelj nekoliko kolegija vezanih za talijansku književnost.

Profesore, zašto ste se baš odlučili studirati talijanski jezik i gdje ste studirali?

Prvotna ljubav bila mi je španjolska književnost i imao sam namjeru postati profesor španjolske književnosti, međutim kako je profesorica koja me tada vodila promijenila fakultet i otišla u Torino, ostao sam u Pescari i izabrao najkvalitetnijeg profesora da me uputi dalje. Nakon diplome upisao sam doktorski studij i tamo sam radio četiri godine kao asistent na fakultetu i u srednjim školama. Igrom slučaja zvali su me da dođem u Split i tu sam počeo raditi, ako se ne varam, od 2007. godine.

Koje su razlike između sistema studiranja u Italiji i Hrvatskoj?

Završio sam studij 2004. godine, a 2005. je uvedena Bologna. Taj sistem je isto 3+2 kao i kod nas, samo što to u praksi kod njih nešto drugačije izgleda i ne zove se Bologna. Nemate potpise u indeksu, ili zbog dolaska na nastavu, ali unatoč tome studenti u jako velikom broju dolaze na predavanja. Nastava je podijeljena na module i svi studenti, bez obzira na smjerove, sami prave svoj plan studiranja tako da odaberu kolegije koje žele slušati ili za koje smatraju da će im u budućnosti biti potrebni. Ako želite predavati u školi i slično, imate smjernice i sukladno tome birate potrebne kolegije.

S obzirom na to da ste novoizabrani pročelnik odsjeka, imate li sada neke dodatne obaveze?

Najvažnije je kako ćete tome pristupiti i kako ćete se postaviti. Istureniji ste, i na neki način ste meta. To je negativni aspekt. A pozitivni je taj što imate dovoljnu moć da napravite nešto na razini odsjeka. Trenutno imamo evaluaciju koja zahtjeva puno posla i volje. Talijanistika, a i čitavi fakultet mi se čine na dobrom putu da postanu sadržajno sve bolji. Talijanistika je nedavno napisala novi plan i program koji

bi trebao krenuti od iduće akademske godine, a mislim da će osjetno poboljšati kvalitetu ponude našeg odsjeka. Isto tako, pokrećemo reviju Talijanistike o kojoj ćete imati priliku čuti više u nadolazećim mjesecima. Dogodine se nadamo organizaciji kongresa zajedno s kolegama iz Belgije, ovdje u Splitu, to je prvi kongres posvećen talijanskoj književnosti koji naš odsjek organizira, dok smo prošle godine organizirali svjetski lingvistički kongres. To sve diže rejting odsjeka kojem ne bi škodilo još malo znanstvene težine, na europskom i svjetskom nivou.

Što mislite o studentima i o njihovom predznanju prije dolaska na studij?

Smatram da je uvijek stvar u ljudima. Najvažniji je stav studenta te kako on pristupa radu i učenju. Ovo je drugo, mnogo modernije vrijeme, studentima je sve pri ruci, imaju novi svijet na ekranu smartphonea, od tehnologije do pristupa potrebnoj literaturi u digitalnom obliku, ukoliko ju želi pronaći. S druge strane, prava studenata su stavljena u prvi plan, toliko se o njima govori da su studentske obaveze pale u sasvim drugi plan.

Kako studente potaknuti na bolju i slobodniju konverzaciju na talijanskom?

Našem odsjeku je od strane ministarstva dodijeljena talijanska lektorica koja je tu kako bi radila sa studentima i potaknula ih da više pričaju na talijanskom i što korektnije se izražavaju. Bilo bi mi draže da čujem kako su njezina predavanja posjećena i kako studenti na najbolji mogući način koriste prisustvo izvornog govornika, ali čini se da nije tako. Razvidno je da je sve, od knjiga i filmova na talijanskom jeziku, koji su danas svima dostupni, pa do lektora, služi onome tko se tim sadržajima želi služiti. Ostali gube vrijeme buneći se kako je puno ovoga i previše onoga u programu i sl.

Što radite izvan fakulteta vezano uz talijanski jezik?

Prevodim s više jezika. Najviše s talijanskog na hrvatski i obrnuto, iako sam prevodio i sa španjolskog. To volim raditi bez obzira što se ponekad radi o financijski ne previše isplativim poslovima, ali, hvala Bogu, imam suprugu koja dijeli iste interese što se prevođenja tiče i kvalitetno to radi tako da mi često puta pomaže u prevođenju. S izdavačima se potpiše ugovor i imate određenu cijenu po kartici teksta, te rok. Nakon toga se bacate na posao i puno toga ovisi o tome kako ćete se organizirati. Za mlade ljude prevođenje je, danas, izvrstan izvor zarade, ali unatoč tome mnogi od njih još su uvijek u potrazi za nastavničkim mjestom za nula kuna u nekoj privatnoj školi, pa prevođenje ni ne prepoznaju kao ozbiljni posao. Valjda zato što to nije posao koji vam padne s neba: sami trebate predložiti tekst izdavaču i, ako mu se to pokaže isplativim, on vas angažira za taj prijevod.

Zašto biste preporučili studentima da upišu studij Talijanskog jezika?

Sigurno da je engleski jezik najrašireniji, a španjolski, na našem fakultetu nažalost još uvijek odsutan, je drugi po raširenosti u zapadnom svijetu. Naša zemlja nije toliko pala pod utjecaj španjolskog kao što su to Italija i Francuska. Valja uzeti u obzir da je Italija na granici Istoka i Zapada i njena kulturna uloga nije upitna, tim više što naše krajeve za Italiju veže duga tradicija. Sama višejezičnost, u mom slučaju bilingvizam, vam može dosta pomoći, poslovno i na druge načine. Što više jezika znate, to je bolje. Imam dijete od 8 mjeseci i supruga, valjda pametnija od mene, me tjera da mu govorim na talijanskom. Jezici i komunikativnost su danas od iznimne važnosti. Upravo zbog toga inzistiram na usmenom ispitu gdje su studenti pod pritiskom prisiljeni govoriti na talijanskom i odgovarati gradivo na stranom jeziku. Talijanski, kao i svaki drugi jezik, je naposljetku sigurno i stvar ljubavi i kulturne širine, treba mu se posvetiti, obogaćivati jezik i iskoristiti sve prednosti koje sada imate, a koje starije generacije nisu imale.

Što radite u slobodno vrijeme?

Svašta. Od picigina, do crtanja i slično. Pišem, imam iza sebe 15 -ak pripovijetki objavljenih u Italiji i sada pripremam roman. Trenutno imam dijete od 8 mjeseci i ono mi je najveća zabava. Što više vremena nastojim provesti sa ženom i djetetom. Sretan sam što kraj sebe imam suprugu koja sa mnom dijeli veći broj interesa te sličan smisao za humor. Kad vam se nekako stvari preklapaju, onda imate devedeset posto životne sreće.

Budući da je primjećen vaš istančan ukus za modu, biste li potvrdili mišljenje da je moda odraz osobnosti ili je to ipak samo nekakva igra?

Leopardi je u djelu "Operette morali" napisao jedan fiktivni dijalog „Dijalog Mode i Smrti“ s personifikacijama tih dviju pojava. Leopardi, ukratko, želi reći da je moda prolazna, ona asocira na smrt. Na web stranicama koje prate street style je to jasno vidljivo, slike od prije godinu, dvije su već demode' što znači da se prati moda. Stil se, pak mijenja, evolviraju, ali nije prolazan. Stil može postati klasik jer je u svojim mijenama konstantan. Što se mene tiče, odjeća mi je većinom vintage i često je kupljena u Second hand shopu gdje je neke sram i ući. Imam svoj stil i razvijam ga kako mogu. Ako kupite jaknu klasičnog stila ona vam uvijek vrijedi, na vama je da ju oživite ili joj udahnute novi život. Na osobi je što će izabrati - ono što je klasično, ne mora biti dosadno. Svatko treba razviti svoj stil i pokazati da ga nije sram, stati iza njega, pogotovo u Splitu, najzatvorenijem lučko- mediteranskom gradu na svijetu. Eto, po tom pitanju sigurno nima Splita do Splita. S iskustvom sam naučio da razviti svoj stil znači ne opterećivati se ničijim drugim stilom, znači imati nekakvu mikro viziju koja ne smije postati opsesija, mora biti nešto što vam je automatizam, poput pranja zubi ili ispijanja čaše vode.

JEZIČNI SAVJETI

In caso di dubbi: Parlare italiano o parlare l'italiano?

Piše: Barbara Žaja

S obzirom da smo svjesni postojanosti određenih gramatičkih pravila, znamo da glagoli *conoscere*, *sapere*, *studiare*, *leggere* zahtijevaju član, kao npr. *conoscere il francese*, *sapere il russo*, *studiare il polacco*, *leggere il greco*.

- glagoli *esprimersi in*, *scrivere in* ne zahtijevaju član, npr. *esprimersi correntemente in spagnolo*, *scrivere in inglese*.

- glagol *parlare* predstavlja obje konstrukcije, ali s različitim značenjima:

a) *parlare italiano, inglese, francese* itd. Ti izrazi znače "govoriti koristeći jedan određen jezik".

Primjer: *La guida sta parlando inglese.* ;

b) *parlare l'italiano, il francese, l'inglese* itd. Ti izrazi znače "poznavati, biti u mogućnosti izraziti se u jednom određenom jeziku".

Primjer: *Scusi, parla l'italiano?*

Oprez! - ako je ime jezika popraćeno pridjevom, član je obvezan u svim slučajevima, npr. *parlare un ottimo inglese*, *esprimersi in un francese approssimativo*.

I vještice daruju: UPOZNAJTE BEFANU!

Piše: Katarina Vukičević

Ako ste u božićno vrijeme putovali Italijom i zapitali se što rade figure crnih vještica na prozorima Talijana, ili već ponešto znate o njima, a htjeli biste znati više, donosimo vam kratak pregled porijekla ove simpatične vještice.

La Befana je talijanska legenda o dobroj vještici koja se slavi na katolički blagdan Sveta tri kralja, 6. siječnja. Naziv vještice Befane potječe od grčkog naziva za blagdan Isusova rođenja: *epifaneia*, u doslovnom prijevodu pojavljivanje Boga. Danas se ista riječ diljem zapadnog svijeta koristi za blagdan triju kraljeva, a u nas je prevedena kao Bogojavljanje.

Legenda koja se i danas priča djeci, pripovijeda da su tri mudraca u potrazi za djetecom pokucala na vrata kolibe da pitaju za smjer. Otvorila im je starica s metlom koja nije znala tko su ti živopisno odjeveni muškarci. Nije im znala dati upute kako da dođu do Isusa. Zahvalili su joj i upitali je želi li krenuti s njima u potragu. Odbila je poziv jer je imala previše kućanskih poslova. Kad su oni već poodmakli, osjetila je da je pogriješila i odlučila ih sustići, no nije ih uspjela pronaći. Propustivši priliku da pođe s njima, zaustavljala je svako dijete koje bi sreća i davala mu mali slatkiš u nadi da je baš ono mali Isus. Sad svake godine na večer prije Sveta

tri kralja kreće u potragu za Božjim djetecom. Zastaje u kući svakog djeteta i ostavlja dobrima slatkiše, ili tradicionalno smokve, orahe, jabuke, med i sl., u čarapama koje su za to priredila, a zločestim grumen ugljena, luk ili češnjak.

Ikonografija je te dobre starice fiksna: tamne i široke suknje, pregača s džepovima, šal, marama ili šešir na glavi, te papuče. Dolazi na metli, a obično je prekrivena čačmom od penjanja kroz dimnjake. Osim za darivanje, ona se također koristila i za zastrašivanje djece. Ako su djeca bila nestašna, plašilo ih se da će ih Befana odvesti daleko.

Befana je poznata i slavila se i u našim krajevima, u Istri, u područjima koja su bila pod utjecajem Italije te je postala dio tradicije. Bila je omiljena među djecom u Motovunu i njegovoj okolini. Na blagdan Sveta tri kralja djeca bi se obično okupila poslije podne na dvorištu ili ulici te se igrala uz pjesmicu o Befani:

La Befana vien da notte

Con le scarpe tutte rotte

Con vestito alla Bebe

Viva i tre Re.

što bi u prijevodu značilo: „Befana dođi po noći, s crvenim čarapama, u vesti kao Bebe, živjela tri kralja.“

Svatko je sa sobom donio tri lješnjaka, orahe, bombona i sl. koje je dobio od Befane. Djeca bi stajala u krugu, okretala se i kad su izgovorila stih *viva i tre re*, bacala su u zrak darove što su ih držala u ruci. Onaj tko je bio spretniji pokupio bi više lješnjaka ili bombona. Igra se nastavljala sve dok su imali što bacati i sakupljati.

Befana ima porijeklo u keltskoj magijskoj tradiciji. Kelti su slavili

čudne rituale kojima su prisustvovali i čarobnjaci te svećenici nazvani druidi. Tijekom ovih rituala velike lutke od šiblja spaljivane su u čast božanstva. Također, još ranije su spaljivanjem žrtvovane i životinje, ili još okrutnije, ratni zarobljenici.

Nekoć se davno vjerovalo da su tajanstvene ženske osobe dvanaest noći letjele iznad tek posijanih polja kako bi umilostivile buduću urod. Stari su Rimljani vjerovali da ih je vodila Diana, božica Mjeseca vezana uz vegetaciju, dok su drugi vjerovali da je to bilo tajanstveno božanstvo nazvano Satia (lat. *sattiaetas*) ili Abundia (lat. *anundantia*).

Crkva je osudila ovakvo vjerovanje, smatrajući da je plod sotonskog utjecaja. Narod nije prestao vjerovati da je do takvih noćnih skitnji dolazilo, ali ih više nije promatrao kao djelotvorne, već kao đavoje. Takva razmišljanja dala su u srednjem vijeku povoda različitim personifikacijama koje se vezuju uz Befanu. Neki su smatrali da je stara i ružna jer predstavlja već ogoljelu prirodu koja će se kasnije iznova roditi, te da je slika već umorne godine koja donosi novu i nakon toga nestaje. Njezin ružan izgled predstavlja sve pretrpljene patnje i ujedno ima apotropejsku funkciju te postaje figura žrtve koja se spaljivala. Kao takvu, prepoznala ju je i Crkva.

U pučkoj tradiciji, termin Epifania, odnosno Befana, poprimio je drugačije značenje, predstavljajući jednu posebnu staricu. Kao i većina talijanskih običaja, tako i ovaj svoje korijene ima u poljoprivrednoj prošlosti.

Nekoć se dvanaestu noć poslije Božića, odnosno poslije zimskog solsticija, slavila smrt i ponovno rađanje prirode uz pomoć poganske figure Majke Prirode. U noći šestoga siječnja, Majka Priroda, umorna jer je tijekom godine davala svu svoju energiju, pojavljuje se

u obličju stare i dobronamjerne vještice koja je letjela nebom na metli. Već suha, Majka Priroda je bila spremna da bude zapaljena poput grane kako bi se mogla ponovno roditi iz pepela kao mlada Priroda. Prije smrti, starica je dijelila svima darove i slatkiše kako bi posijala sjeme koje će niknuti tokom sljedeće godine.

U mnogim se talijanskim regijama u ovo vrijeme održavaju različiti obredi pročišćavanja, slični onima karnevalskim, u kojima se pomoću lonaca koji prave veliku buku rastjeruje

zlo s polja ili se pale veliki požari. U nekim se regijama također prave slamnate lutke u obličju starice koje se pale u noći između 5. i 6. siječnja.

S vremenom je ovaj običaj poprimio potpuno drugačije značenje. U današnjoj talijanskoj kulturi, Befana više ne predstavlja vrijeme koje je prošlo, već dobru staricu koja nagrađuje ili kažnjava djecu. Kult Befane je osim u Italiji također prisutan i u Perziji, Normandiji, Rusiji i Sjevernoj Africi gdje joj se pridaju i neka druga značenja.

Bez obzira na zemlju, vrijeme ili kulturu, vidimo da je svaka našla neki povod za darivanje bližnjih i za pokazivanje pažnje, bilo to u liku pogrbljene vještice ili debeljuškastog Djeda Božićnjaka. Zanimljivo je za kraj spomenuti i da bi se, unatoč svim pozitivnim asocijacijama koje vezujemo uz Befanu, trebali uvrijediti ukoliko smo žensko i netko nas nazove Befanom jer nam je time zapravo želio poručiti da smo jako ružna ili izuzetno dosadna i nepristojna žena.

Bella Italia:

ISKORISTITE I VI PRILIKU ZA STUDIRANJE U ITALIJI

Piše: Ana Jerković

Najbolja stvar koja se može dogoditi studentu talijanskog (ili bilo kojeg stranog) jezika jest da neko vrijeme boravi u zemlji u kojoj je taj jezik materinski. Ni jedan udžbenik, ni roman, pa ni pjesma ili serija, ne mogu nadomjestiti konkretnu životnu situaciju u kojoj se od vas zahtjeva da se služite jezikom, bez mogućnosti da pogledate u rječnik ili da se, kao što to možemo na faksu, izvučete nekom kombinacijom talijansko-hrvatskog jezika.

Prije gotovo dvije godine dobila sam priliku provesti mjesec dana u Perugi, u Sveučilištu za strance, pohađajući intenzivni tečaj talijanskog jezika i kulture. Intenzivni se tečajevi održavaju samo tijekom ljetnih mjeseci (od srpnja do rujna), dok tijekom godine traju od tri od šest mjeseci.

Tečajevi se odvijaju na šest razina (od A1 do C2), a razina na kojoj se osoba nalazi ispituje se prvoga dana tečaja, pismenim i usmenim ispitom. Naravno da svi zaziremo od riječi ispit (večer prije nisam spavala, jutro prije nisam ni jela ni pila!), ali riječ je doista o provjeri bazičnih znanja talijanskog jezika i odličan je pokazatelj stanja u kojem se ispitanik nalazi. Usmeni dio ispita zapravo je ugodan razgovor s jednim od profesora Sveučilišta. Ja sam se tako raspričala o tome kako je Split predivan grad (mučila me nostalgija) i kako bi Perugia bila ljepša da ima more.

Nakon podjele po razinama svi smo dobili rasporede i od idućeg dana počela je nastava koja se sastoji od tri obvezna kolegija (Lingua italiana, Esercitazioni di lingua italiana i Esercitazioni di fonetica) te tri izborna (student bira između: Elementi di letteratura italiana, Elementi di storia d'Italia, Elementi di storia dell'arte italiana i Economia, pratica e corrispondenza commerciale) što je ukupno trideset sati tjedno.

Razred u kojem sam se nalazila sastojao se od 13 učenika iz različitih dijelova svijeta: Francuska, Velika Britanija, Poljska, Španjolska, Nizozemska, Grčka, Meksiko, Argentina, Guatemala i Novi Zeland. Upoznavanje toliko različitih ljudi i kultura sigurno je najljepši dio moga putovanja. Brojnih podataka i pravila možda se nećete

uvijek sjetiti, ali ljude ćete pamtili zauvijek.

Kao i na svakom fakultetu, i tamo se može naći različitih profesora: od onih koji ne znaju sići s katedre i oslušnuti potrebe studenata do onih prekrasnih koji su sretni što vas mogu nečemu poučiti i koji su otvoreni za razgovor i za pomoć. Zanimljivo, i jedni i drugi sada su mi u lijepom sjećanju: oni prvi jer me njihov stav nasmijavao, a ovi drugi jer sam doista od njih mnogo naučila (i o jeziku i o životu).

Nastava se ne odvija isključivo u učionicama. Imala sam priliku vidjeti brojne spomenike po gradu, kao i posjetiti poznatu tvornicu čokolade „Perugina“, iz koje potječe poznati slatkiš zaljubljenih *Baci*.

Pitanje koje će mnogi postaviti, a koje je i mene mučilo prije odlaska: Koliko je moguće savladati jezik u (samo) mjesec dana? Odgovorno tvrdim: mnogo! Naime, usavršavanje talijanskog započelo je čim sam izašla iz trajekta u Anconi. Kako se loše snalazim u prostoru (jadno žensko), za sve sam trebala pitati pomoć: gdje se nalazi autobusna stanica? koji autobus vozi do željezničkog kolodvora? s kojeg perona polazi vlak? u koliko sati? za koliko stižemo?... i još tisuće pitanja, uvijek na talijanskom jeziku jer većina Talijana engleski razumije koliko ja kineski. Zatim, prilikom odlaska u trgovinu ili naručivanja kave ili ručka. Naprosto se nađete u nekoj banalnoj situaciji i prisiljeni ste pronaći način kako se izraziti. I takvo znanje ostaje za cijeli život jer ga niste tek *nabubetali* iz knjige, već ste ga doživjeli na vlastitoj koži. (Tko je i dalje skeptičan, neka pita moj indeks u referadi-sve sam ispitate iz talijanskog iz četvrtog semestra položila na jesenskom roku, po povratku iz Italije).

Ako ikada budete u prilici otići u Italiju i pohađati nastavu na nekom od njihovih fakulteta i sveučilišta, iskoristite je! Znanja, iskustva i prijateljstva koja tamo steknete ostaju za cijeli život.

Sve se informacije o organizaciji i provedbi nastave mogu pronaći na web stranici Sveučilišta u Perugi (<https://www.unistrapd.it>).

INTERVJU SA STUDENTOM NA RAZMJENI: „BITNO JE DA IZAĐEMO IZ ZONE UDOBNOSTI KAKO BI POŠTOVALI DRUGE“

Pripremila: Tina Vidović

Nicola Mariani, student na razmjeni, otkrio nam je kako je to živjeti i studirati u Trstu, zašto je baš Split odabrao za ERASMUS, te što savjetuje našim studentima željnim studiranja u inozemstvu.

Bok Nicola, za početak nam reci odakle si i što studiraš?

- Dolazim iz Luce u Toskani. Studiram strane jezike na Sveučilištu u Trstu, a trenutno sam na 3. godini engleskog, hrvatskog i francuskog jezika za prevoditelje, a 5. semestar sam odlučio provesti u Hrvatskoj da upoznam vašu kulturu i poboljšam hrvatski jer od svih jezika taj mi ide najteže.

Možeš li poručiti nešto našim studentima koje zanima ERASMUS, konkretno Trst?

- Trst je jako dobro povezan s ostatkom Europe te je multikulturalan i brzo se može doći do npr. Venecije, Istre, Ljubljane, Beča. Tu dolaze studenti iz cijele Italije, ali također i iz cijele Europe. Trst je odličan izbor za studente talijanskog jer se na fakultetu teži standardnom jeziku, nitko ne priča na dijalektu. Također mogu se učiti francuski, engleski, španjolski, ruski... Studentski život nažalost nije na razini Bolonje ili Milana, prevladava starija populacija, ali ima mnogo zanimljivih događaja poput Barcolane, natjecanja brodova, Carnevale di muggia, Carnevale Sloveno, Festival del libro bilingue u suradnji s Pulom gdje se prodaju knjige na talijanskom s hrvatskim prijevodom. Također, ima raznih tečajeva koji su otvoreni svim studentima, kao što je Tečaj internacionalne ekonomije na engleskom jeziku.

Ima li znatnih razlika između fakulteta u Trstu i ovdje u Splitu?

- Što se tiče engleskog, ovdje me potiču da čitam, pišem i razvijam maštu, a u Trstu je nastava orjentirana na čitanje tehničkih tekstova i na prevođenje. Ako student na razmjeni želi studirati talijanski, obavezan je i tečaj prevođenja što je jako korisno. Još jedna pozitivna stvar je što Hrvati mogu pomoći u nastavi našim lektoricama hrvatskog, što je za mene bilo jako korisno jer tako radim s mladim ljudima, a njima se daje mogućnost da se oslobode i upoznaju sa što više studenata koji su jako otvoreni prema strancima. Što se tiče studenata, primjetio sam jednaku pasivnost i nezainteresiranost ovdje kao i u Trstu, što nije slučaj u Francuskoj gdje sam imao priliku boraviti mjesec dana na tečaju jezika. Tamo postoji veliki studentski intelektualni krug u kojem su studenti jako aktivni i bore se da ih se čuje i ta me klima izrazito privukla.

Možeš li nam nešto reći o svojim interesima i aktivnostima u slobodno vrijeme?

- Volim čitati i pisati. Upravo sam završio treću zbirku pjesama koju sam pisao dvije godine provodeći vrijeme u Trstu, Lucci, Parizu i Splitu, te sam dobio poziv od jedne izdavačke kuće koja je želi objaviti. Što se tiče knjiga, volim sve žanrove i preporučio bih knjigu Philipa Rotha, *Pastorale Americana*, koja me se jako dojmila. Volim čitati jer tako nadopunjujem svoje iskustvo i radeći istu stvar zapravo uvijek radim nešto drugačije. Preporučam svakome da njeguje svoje čitateljske sposobnosti i da se ne zadržava na istom žanru. Osim toga, kada stignem, bavim se plivanjem, iako zadnje dvije godine nisam imao prilike za to. Volim sve što i ostali moje dobi, slušati glazbu i izlaziti.

Kad smo kod izlazaka, sviđa li ti se način na koji se mladi Hrvati zabavljaju?

- Moram priznati da ovdje nisam puno izlazio kao što to inače radim u Trstu i to je zapravo za mene jedna novost. Drugačije se zabavljate, iako, ta razlika nije nepremostiva. Kod kuće sam se družio s grupom ljudi s faksa koje poznajem tri godine. Klima je izrazito prijateljska i svatko je dobrodošao u studentski krug. Što se tiče Splita, nažalost, sprijateljio sam se samo s nekoliko ljudi s fakulteta jer većina Hrvata nije izrazila dobrodošlicu i pokazala neki interes za upoznavanjem. Možda se radi o jezičnoj barijeri i kulturnim razlikama, ali možda tih pet mjeseci jednostavno nije dovoljno. Da mogu, produžio bih svoj boravak ovdje. Vrijeme uglavnom provodim s ostalim studentima s ERASMUSA jer nas je program lijepo povezo.

Koji su tvoji ciljevi u životu?

- Za početak želim završiti treću godinu, a zatim se možda odlučim na nastavak studija u Francuskoj koja me se jako dojmila, ali nije mi isključeno da se specijaliziram u Trstu.

Ne želim upisati nešto samo zato što je to idealan nastavak mog studija, želim sagledati sve opcije i vidjeti što mi nudi Europa. Prednost studiranja jezika jest ta da ti pruža otvorenost da shvatiš nečiju kulturu, mentalitet i naravno jezik. Bitno je da izađemo iz zone udobnosti kako bi postigli zadovoljstvo i sreću i kako bi poštovali druge i zadržali dobre odnose s ljudima koji su nam važni. Iskustvo na fakultetu ne bi smjelo biti nešto suhoparno i orjentirano isključivo na učenje teorije (što je velika mana našeg sistema obrazovanja) već nešto što nam služi kao sredstvo da postanemo bolji i potpuni kao osobe te nešto što nam pruža životnu praksu. Iskustvo koje mi je izrazito pomoglo je bila obavezna praksa u SAD-u gdje sam radio u zakladi koja se bavila očuvanjem kulture i povijesti Floride gdje sam arhivirao dokumente, obnavljao stare oštećene novine i opisivao fotografije koje bi poslala policija.

Djeluješ kao osoba koja obožava putovati. Jesu li putovanja promijenila tvoj život i pogled na svijet?

- Svakako. Mislim da bez toga ne bi bilo ni moje zbirke pjesama. Putovanja me hrane, uvijek vidim nešto novo, a pritom ne mislim turistički. Na taj način primam nova saznanja, otkrivam nove svjetove, nove kulture koje me mijenjaju, otkrivam strane svog duha i uma za koje nisam ni znao da postoje. Lucca, grad u kojem živim, okružen je planinom i kao dijete uvijek sam se pitao što se nalazi iza toga. Ta želja da doživim i upoznam nešto izvan onoga što mi je poznato, osnova je moje želje za putovanjem. Čak nas i loša iskustva nečemu nauče. Kad sam tek došao ovdje, pokvario mi se kompjutor, mobitel, razbile su mi se naočale (haha), ali i to sam prihvatio kao još jedan izazov jer sam se morao u stranoj državi snaći i riješiti to sam.

Kada si se počeo baviti pisanjem?

- S 12 godina sam napisao prvu pjesmu, *O luna*, slušajući izrazito dosadno predavanje iz talijanske književnosti. Odlučio sam nastaviti pisati, nakon što sam pokazao bez ikakvog posebnog razloga svoju pjesmu jednoj profesorici, a ona me bez mog znanja prijavila na natjecanje na kojem sam pobijedio. Nakon toga, pobijedio sam na još jednom natjecanju i tako sam se odlučio i dalje baviti pisanjem. Ne pišem da bi me netko prepoznao ili da osjetim zadovoljstvo nakon što vidim svoj rad, nego da hvatam bit poezije koja uvijek bježi, jer kada dosegnem tu potpunu poeziju, moje pisanje će završiti, a to nikako ne želim.

KNJIŽEVNA KRITIKA

Roman koji daje odgovor na život, svemir i sve ostalo

Piše: Marija Jeramaz

Nema puno „trilogija u pet dijelova“ i zato vam predstavljam jednu od njih. Ne otkrivam Ameriku, jer je prvi dio serijala, kao novelizacija radiodrame, izdan još 1978. Zbog interesa publike, trilogija je dobila još dva djela, a žestoki fanovi serijala već mogu pogoditi da se radi o *Vodiču kroz galaksiju za autostopere* (*The Hitchhiker's Guide to the Galaxy*), britanskog spisatelja Douglasa Adamsa. Ali, ako kažem da se u romanu radi o čovjeku kojega je od uništenja Zemlje spasio prijatelj izvanzemaljac i koji s njim putuje svemirom, bilo bi to kao da sam rekla da je Top Gear emisija o automobilima. Sigurno postoji razlog zašto su dečki iz *Teorije velikog praska* ljudi za romanom i objašnjenjem iza broja 42, pa ako još ne znate vrijedi li roman uistinu i pročitati, možda vam mogu pomoći u odluci.

Roman se lako čita. Imate doživljaj da jurite kroz tekst, jer nema trenutka u kojem vam je dozvoljeno odlutati. Jednostavno će vam pobjeći smisao, unatoč logici koja bi se prije mogla nazvati dječjom, nego odraslom. Svaka rečenica Douglasa Adamsa književni je primjer sarkazma, ironije i humora. Naći ćete na britanske bedastoće, poput biološke potrebe da se popije čaj, nevolje ustajanja poslije

lude noći, birokracijske probleme, poput obavijesti o rušenju kuće, koja samo do vas nije stigla, kao i kritiziranje politike i ljudske gluposti; ali ono najvažnije – suosjećat ćete s jadnim Arthurom Dentom koji se, obučen u kućni ogrtač i opremljen ručnikom, našao u svijetu koji se ravna po *Vodiču kroz galaksiju za autostopere*, prodavanijeg od Enciklopedije Galactice, zato što na koricama piše „Bez panike.“ U tom svijetu ljudi su opisani kao „uglavnom bezopasni“, miševi nisu pokusne životinje, dupini se zahvaljuju na ribama, možete naučiti kako letjeti tako da ne odlučite pasti, a upravo ručnik biva osnovna stvar koju trebate imati uza sebe.

Autorov glas najviše se čuje kroz sarkastično, ponekad politički nekorektno, životno filozofiranje, gdje je u jednom od njih zaključio da su ljudi prije 2000 godina razapeli čovjeka, koji je rekao da bi bilo dobro za promjenu biti dobar jedan prema drugome. Tekstom često vlada miješanje humora i gorkog pesimizma, najviše zahvaljujući robotu Marvinu, koji je, u moru futurističkih i veselih računala i vrata (koja vam se zahvaljuju što ste prošli kroz njih), utjelovljenje čangrizavosti, nešto kao preteča Grumpy Cat. Posebnost romana je u tome da

ironizira apsolutno sve, pa tako i književnost. Vogonska poezija je, na primjer, opisana kao sredstvo mučenja i ne propušta priliku da poeziju svog suvremenika proglasi još gorom.

Kod čitanja ipak postoji jedan problem. Roman je zanimljiv i zabavan širokoj publici, ali bez poznavanja SF-a, može postati zamoran, nerazumljiv, a propustit ćete i mnoge reference na razna djela. Trebate biti upoznati s time da u SF-u svaki izvanzemaljac zna engleski i pogleda koju epizodu Zvezdanih staza i Doctora Who, kako biste bili oduševljeni pojavom *babel ribe*. Drugi razlog je taj što vas praćenje SF-a priprema na prihvaćanje apsurdnih sljedova događaja i raznih nelogičnosti, koje su u roman namjerno uvrštene, pa čak i tada mašete glavom, jer vam je to u isto vrijeme i glupo, i briljantno.

Ukratko, roman je dio britanske i svjetske kulture, najpoznatiji primjer spoja SF-a i humora, i ako niste upoznati s SF-om, nećete uživati u njegovoj smiješnoj briljantnosti. Ali, ako želite saznati tajnu broja 42, ili kao lagano štivo uzeti nešto drugo osim ljubica, a znate tko je Mace Windu, ovo je roman za vas.

povijest

Kava s profesorom Markom Trogrličem

Uredio:
Antonio Kovačević

Pripremila: Frančeska Mladinić

Našla sam se na kavi s bivšim dekanom i današnjim pročelnikom odsjeka za povijest Markom Trogrličem. Namjera intervjua posvećena je njegovom iskustvu na odsjeku za povijest i još većim kao dekana FFST-a. Cilj je upoznati studente sa profesorom, njegovim radom i doprinosom na fakultetu. Ono što me potaknulo na intervju je opuštenost, otvorenost i pozitivnost koju širi Marko Trogrlič bio on dekan, pročelnik ili profesor.

Kada ste se odlučili baviti poviješću?

Prije svega što ću kazati, zahvaljujem Vam na Vašem povjerenju da upravo meni date prigodu u ovom intervjuu progovorim za Vaš list kojemu želim sretan početak i dugo trajanje. Time sam i kao vaš profesor i kao stariji kolega zaista počašćen. Što se pak vašeg prvog pitanja tiče mogu reći da volim povijest otkad znam za sebe. Povijesna literatura, slike, filmovi..., sve me to već kao dječaka zanimalo i na svoj način zanosilo. Tako je ta ljubav prema povijesti postupno sazrijevala i u momentima kad sam se u srednjoj školi trebao odlučiti koji studij upisati, imao sam gotovo već konačnu odluku da to bude upravo studij povijesti.

Gdje ste studirali i kakav ste student bili?

Sav studij sam od prve godine do doktorata završio na Sveučilištu u Beču. Kao student sam bio, mogu reći, solidan. Polagao s mahom s vrlo dobrim i odličnim ocjenama. Bilo je tu i nešto malo dobrih i dovoljnih, no kako sam studirao na stranom jeziku, očito je bilo da sam u pripremu nekih ispita ulagao više truda u odnosu na neke druge, pa se to kod nekih ispita znalo jako osjetiti.

Koje Vas povijesno razdoblje najviše zanima i zašto?

Moderna povijest je moja velika ljubav. Točnije razdoblje od 1526. pa do 1918. Ovo je područje mojeg interesa i prema njemu sam se već kao student usmjeravao. Ta sam razdoblja predavao i predajem, u prvom redu tzv. „dugo“ 19. stoljeće tj. razdoblje od 1790. do 1918. godine, s naglaskom na povijest Dalmacije. Tu se u potpunosti pronalazim i to me ispunjava.

Možete li izdvojiti neku povijesnu ličnost?

Meni je osobito draga osoba engleskog kancelara Sir Thomasa More (1478. – 1535.): „Čovjek za sve vremena“ - „A Man for All Seasons“, kako glasi naslov i filma o njegovu životu. Meni je osobno to i jedan od najdražih filmova. Od naših ljudi osobito mi je drag Ruđer Bošković (1711.- 1787.), znanstvenik u najširem i najizvrsnijem smislu riječi.

Koja je po Vama razlika studiranja u Vaše vrijeme i danas?

Razlika je velika i to u bitnom. Nova je reforma po načelima bolonjske deklaracije donijela rascjepkanost studijskih materija, njihovo umnožavanje i produljenje predviđenog razdoblja studija. Mislim da studentima ostaje premalo vremena doista za samostalan, stalozhen i temeljit studij a to znači obuhvatnije suočavanja s literaturom i njezino iščitavanje – a to znači doista studiranje!

Odnedavno ste na poziciji pročelnika odsjeka za povijest, što za Vas predstavlja ta pozicija i koji su Vam ciljevi?

Moji su ciljevi da, zajedno sa svim kolegicama i kolegama nastavnica i studentima još više učvrstimo naš Odsjek i u nastavnom i u znanstvenom smislu. Za nas strateški gotovo vitalno pitanje je da se svim našim znanstvenim novacima – asistentima koji za to imaju uvjete osigura stalno docentsko radno mjesto. Drugo, odmah za tim jest nastavak naše plodne izdavačke djelatnosti. Tu imamo već sada što pokazati, a to će donijeti na vidjelo i naš Zbornik radova koji ćemo početkom travnja objaviti povodom desetgodišnjice Odsjeka za povijest koju ove akademske godine obilježavam.

Dugo vremena ste držali poziciju dekana FFST-a, što Vam je predstavljala ta „titula“?

Funkciju dekana sam shvatio kao službu Fakultetu, zaposlenicima i studentima. Nikomu nisam podilazio – i nastojao sam da prema svima budem načelan i pravedan. Bez parcijalnosti u odnosima i postupanju. Naravno, da je nemoguće svima ugoditi i da je nemoguće ne pogriješiti. Ipak, u dekanstvo sam ušao daleko od ikakve primisli da je to neka „stepenica“ u mojoj karijeri, i zato sam radio svoj posao neopterećeno i bez pritiska misli hoću li, ili neću biti „uspješan“ dekan.

Kako ste i jeste li uspjeli uskladiti Vaše profesorske i dekanske obaveze?

Teško ih je bilo uskladiti, nekada gotovo fizički nemoguće. Ono što sam nastojao jest svakako ostati kompletno u nastavi i barem jedna dan u tjednu biti na Odsjeku. To mi je značilo puno jer za mene je biti profesorom bila i ostala

konstanta, taj mi je kontakt značio ostati u svijetu koji je moje životno zvanje i na neki način, odmoriti se od uredskih doista brojnih i počesto tako malo inspirativnih poslova u dekanatu.

Planirate li svoj povratak na dekansko mjesto?

Bio sam dekanom kroz četiri godine i u dva mandata. Nemam trenutno ambicija za povratak na dekansku funkciju. Morao bi se dogodite splet brojnih okolnosti da se na takvo što ponovno odlučim. Četiri godine nisu kratko razdoblje. Čovjek se itekako umori. Ja sam svoje odradio i dao svoj doprinos Filozofskom fakultetu kako sam najbolje znao i mogao. Mislim da na Fakultetu ima dovoljno kolegica i kolega koji bi bili kadri preuzeti takvu službu i s njome se nositi.

Koji su za Vas ključni problemi na FFST-u?

Golemi i teško opisiv problem bilo komu drugomu koji nije s naše ustanove jest problem nepostojanja jedne i jedinstvene zgrade Fakulteta. S tim je nedostatkom spojeno mnoštvo drugih tako da Filozofski fakultet od svojeg osnutka djeluje u otežanim uvjetima poslovanja i dislociran na više lokacija u gradu. Drugi veliki problem je kadrovsko popunjavanje naših Odsjeka.

Imate li mišljenje o novoj strategiji MZOŠ-a?

Nova strategija je nešto o čemu se već niz godina i stalno govori. Potreba za njom, posebice s obzirom na novi hrvatski status kao zemlje-članice EU-a, je evidentna. Još je u postupku njezina izradba. Nacrt je predstavljen i čini se da ima puno dobrih strana i nedvojbeno je da radna skupina ulaže velike napore u njegovu izradbu. No, ono što mene osobno i mnoge druge kolegice i kolege zabrinjava jest da - usprkos golemom interesu naše znanstvene javnosti za taj dokument koji je od najveće strateške važnosti za jedan od vitalnih sustava našeg društva i države, a to su obrazovanja i znanost na svim razinama - da se, dakle, on ipak izrađuje uz veliku dozu žurbe. Mislim da i timu koji je preuzeo ulogu radne skupine za izradu nacрта te Strategije nije zbog toga nimalo lako i uopće im ne zavidim. Žurba pak i hitnja u ovim stvarima nikad nije dobrodošla jer ona uvijek sobom nosi opasnost da, na taj način, bude zapravo izrađen i usvojen još jedan dokument - kao samo još jedan novi, u nizu brojnih dokumenata naših mjerodavnih institucija. A onda, kao takav, u svojoj biti, ipak daleko od dobro i staloženo promišljenih i konsensualno domišljenih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva našeg sustava. Ako bi to tako bilo, a nadam se da neće, onda to za sve nas nipošto ne bi bilo dobro.

Opće poznato je to da imate vrlo prisnan odnos sa studentima, jeste li inače takvi po naravi ili Vam je to bilo u opisu posla?

Hvala Vam na tom komplimentu. Možda najveće priznanje koje sam u životu dobio, a meni nedvojbeno najdraže, bila je jedinstvena artikulacija studenata u novinama koji su me proglasili „studentskim dekanom“ i poželjeli da to, kad bi bilo moguće, budem doživotno. Moj odnos sa studentima je takav da nastojim u svakoj prigodi i trajno s njima uspostavljati odnos međusobnog poštovanja i uvažavanja, bez ikakva podilaženja, kao s mlađim kolegama zbog koji smo, u konačnici, mi profesori tu gdje jesmo i zbog kojih Fakultet uopće postoji. Bez studenata ne bi bilo ni nas, ni

Marko Trogrlić

Fakulteta, niti bi on imao svoju svrhu. Rad sa studentima me ispunjava i ja se, kao profesor, osjećam zaista sretnim čovjekom!

Čime se bavite u slobodno vrijeme i jesu li Vaše dekanske obaveze utjecale na privatni život?

Imam premalo slobodna vremena. Dok sam bio dekan, zapravo ga nisam niti imao. Ponešto vikendom, no i oni su značili često i subote i nedjelje na Odsjeku ili dekanatu, kad nikoga nije bilo, kako bih stigao obaviti tekuće poslove. Svo moje vrijeme u najvećoj mjeri je popunjeno radom kako bih izvršio preuzete, a do sada neispunjene obveze u pisanju znanstvenih radova i istraživanju. Ono malo doista slobodnog vremena, nedjeljom, posvećeno je obiteljskom obvezama, čitanju, često šetnjama na južnoj strani Marjana ili, uz more, po Žnjanu, od Zente do Duilova, ili po prekrasnom splitskom zaleđu, kao i, vrlo, vrlo rado, gledanju kojeg dobrog filma ako igra u kinima.

Kako vidite jednog diplomiranog povijesničara, odnosno kakve su njegove mogućnosti u današnjem obrazovnom sustavu?

Posebnu važnost i ulogu ima mjesto predmeta povijesti u našem obrazovnom sustavu. Znam da su radna mjesta u školama, i osnovnim i srednjim, popunjena i da se rijetko oslobodi koje slobodno za novu zapošljavanje. Uglavnom se radi o zapošljavanjima po zamjenama. Tuga me uhvati svaki put kad susretnem nekog svojeg bivšeg studenta, a to je često, i kad mi kažu: „Profesore, nažalost, nemamo posla. Nezaposleni smo...“. To zaboli čovjeka jer je tu mladi čovjek, u najboljim godinama, pred zidom i bespomoćan... Ipak, usprkos svemu, ne smijemo gubiti optimizam i nadu u bolje. Tomu se iskreno nadam.

Imate li kakav savjet za studente povijesti?

Imam, i to onaj iz vlastitog iskustva: Ozbiljno studirati i puno, puno čitati! Studij završavaju uporni i oni koji rade i trude se. Povijest nadalje zahtjeva široka znanja i spoznaje s mnogih drugih područja, poput jezika, književnosti, filozofije... Stoga, valja zaista puno čitati, i to ne samo ono što je potrebno za spremiti ispit, nego i van toga. Konačno, da uvijek budu, kao oni koji znaju povijest i štošta iz povijesti, neumorni i iskreni u činjenju dobra i promicanju istine, pa i onda kad im se čini da je to „uzalud“ i da od toga nema nikakve „vajde“. Povijest čovječanstva puna je, nažalost, svakovrsnih zala i nevolja - no ono što ostaje kao spomena vrijedno jest istina i dobro. Oni, usprkos svemu, ipak imaju zadnja riječ i oni trajno ostaju!

Istraživački vs. nastavnički smjer

Piše: Katija Matušić

Zašto na našem Filozofskom fakultetu u Splitu nema istraživačkog, znanstvenog smjera, nego samo nastavničkog? Je li moguće izabrati znanstveni smjer npr. u Zagrebu, pa naknadno položiti pedagoške predmete? Postoji li velika razlika između nastavničkog i znanstvenog smjera? Postoji li mogućnost da se u Splitu aktivira znanstveni smjer? To su neka od brojnih pitanja studenata, koji se ubrzo trebaju odlučiti što izabrati za diplomski studij.

U Splitu ne postoji znanstveni smjer zbog nedovoljnog broja zainteresiranih studenata, jer većina, kao što znamo, izabere nastavnički smjer. Neki iz nepoznavanja razlike između ta dva smjera, a neki jer žele biti profesori i draži im je nastavnički smjer. Kako piše na stranicama našeg fakulteta i na stranicama Zagrebačkog, razlika je ta da se nastavničkim smjerom stječe akademski naziv magistra edukacije određenog predmeta te osposobljenost za nastavni i odgojni rad na područjima teorijske i praktičke, npr. povijesti, filozofije, koji omogućuje predavanje u školama, na fakultetima, tj. postajemo profesori, ali isto tako osposobljava i za druge aktivnosti koje se tiču određenog predmeta. S druge strane, znanstvenim smjerom stječe se akademski naziv magistra te se usvajaju osnovne stručne kompetencije u određenom predmetu, s osobitim obzirom na idejno-povijesna i suvremena znanja, koji omogućava znanstveni rad, npr. rad u arhivima, muzejima, galerijama, određenim istraživačkim projektima, i osposobljava za savjetnički rad u kulturi, znanosti, medijima, državnoj upravi, gospodarstvu, a također i u prevodilaštvu i bibliotekarstvu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

postoji mogućnost diplomskog studija nastavničkog smjera i znanstvenog smjera te isto tako i kombinacije tih dvaju smjerova. No, tu postoji problem što svi odsjeci nisu dvopredmetni, npr. povijest je jednom predmetna, dok se u Splitu jednom aktivirao znanstveni smjer novovjekovne povijesti te da taj modul i danas postoji, no njegova aktivacija ovisi o mogućem broju zainteresiranih studenata. Moguće je da se taj modul aktivira, no potrebno ga je kombinirati s prevodilačkim ili nekim drugim nenastavničkim smjerom, kojeg studenti već na diplomskom studiju imaju na raspolaganju. I još jedna otežana okolnost, koja je bila, i još uvijek dijelom jest na djelu, jest velika opterećenost nastavnika na odsjecima, u slučaju paralelnog tijeka obaju smjerova, nastavničkog i znanstvenog. I kao što profesori kažu, i dalje nije ne moguće aktivirati taj smjer. Znanstveni smjer jedino mi studenti u dogovoru s profesorima možemo aktivirati. Ako se skupi dovoljan broj zainteresiranih studenata, mislim da nije problem aktivirati znanstveni smjer, konkretno za Novovjekovnu povijest. Za ostale smjerove i odsjeka trebalo bi pričati s pročelnicima odsjeka, i u dogovoru s njima razmotriti mogućnost aktiviranja znanstvenog smjera, ako je

dovoljan broj studenata zainteresiran. Za aktiviranje dvopredmetnog znanstvenog diplomskog studija potrebna su nam dva znanstvena smjera, npr. filozofije i povijesti, i naravno, završeni prediplomski studiji od osam semestara na Odsjeku za povijest i filozofiju na filozofskom fakultetu u Splitu.

Može se zaključiti da je na studentima velika odluka što dalje, za što se odlučiti pri upisivanju diplomskog studija. Treba li se otići u Zagreb i tamo izabrati znanstveni smjer, koji u Splitu nije možda moguće aktivirati, ili ostati ovdje i jednostavno izabrati nastavnički, ili se pak boriti i uspjeti aktivirati neki od znanstvenih diplomskih studija. Sve to ovisi o volji studenata koji se žele boriti za ono što vole i za ono što žele raditi u budućnosti. Isto tako, nije lagana odluka ostati ovdje na nastavničkom smjeru, npr. filozofije i povijesti, ako želimo znanstveni smjer, jer u Zagrebu ne možemo jedno i drugo, nego samo jednopredmetnu povijest znanstvenog smjera, no ako se za to i odlučimo, biti profesor je zvanje koje nam omogućuje obrazovanje i odgajanje budućih naraštaja, usađivanje onoga što volimo i učenje toga kako voljeti određenu znanost, predmet, a da se uvijek osjećamo mladi među djecom, tinejdžerima i studentima.

AKTUALNOSTI

Piše: Ivan Rak

POVIJEST

- u drugoj polovici travnja obilježavanje desetgodisnjice Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu te predstavljajne Zbornika radova koji će biti tiskan tim povodom;
- 15. svibnja 2014. Studijski dan Odsjeka za povijest: Znanstveni kolokvij pod naslovom „Ante Trumbić (1864-2014). Povodom 150 obljetnice rođenja“;
- 20. lipnja 2014. Međužupanijski Stručni skup Odsjeka za povijest i Agencije za odgoj i obrazovanje za nastavničke povijesti pod naslovom „Iz povijesti pisanja povijesti“;
- Organizacija 3. međunarodne ljetne škole iz područja arhivistike pod nazivom „Policies and Practices in Acces

to Digital Archives“ (ADA 2014) zajedno s Odsjekom za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagreb, u Splitu od 30. lipnja do 4. srpnja 2014, je za sve ljubitelje povijesne tematike. „Nakon uzbudljivoga prvog dijela Gemmellove trilogije (Troja: Gospodar srebrnog luka), u kojem su se prožimali najdublji ljudski osjećaji poput ljubavi i mržnje te nastavka (Troja: Gromoviti štiti), u kojem se najavljivao neizbježan rat, u posljednjem dijelu objavljen je rat, a u krvožednim bitkama sudjeluju junaci, vječno živi u pričama koje odjekuju mnogim stoljećima. U gradu čeka trojanski kralj, koji, bolestan i ogorčen, nadu polaže u dva junaka: svojega najmilijeg sina Hektora i zastrašujućega Helikaona, koji se Mikenjanima kani ljuto osvetiti za smrt svoje žene.“

Stota obljetnica početka Prvog svjetskog rata

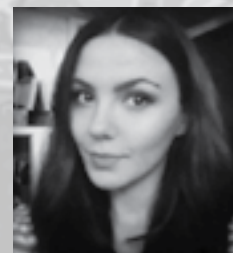
Piše: Teo Šalinović

Ako se malo pomnije promotri lako se može zamjetiti da Hrvati pridaju veliku važnost raznoraznim obljetnicama i spomendanima. Svi lijepo obilježavamo Dan pobjede ili Dan sjećanja na Vukovar te se trudimo dati nekakav obol tim događanjima. Nažalost, većina naših obljetnica, posebno onih iz vojno-političke povijesti, tek su pozornica na kojoj se vode političke borbe koje te obljetnice bacaju u drugi plan što se moglo vidjeti prilikom obilježavanja žrtve Vukovara, koje se pretvorilo u grotesknu predstavu koja je osramotila ne samo Hrvatsku nego i one koji su za nju pali. Da takvo ponašanje prema obljetnicama nije samo slučajnost govori i zakašnjeli početak priprema za obilježavanje 100. godišnjice izbijanja Prvog svjetskog rata, poznatijeg na Zapadu i kao Veliki rat. Veliki rat je događaj koji je obilježio moderno doba u puno većoj mjeri nego ijedan drugi rat i nego što prosječni čovjek misli. Krvoproliće koje je počelo atentatom na austrougarskog prijestolonasljednika nadvojvodu Franju Ferdinanda, 28. lipnja 1914. u Sarajevu značilo je kraj "dugog 19. stoljeća" i početak kraja hegemonija do tada neprikosnovene Europe. Ali, ovaj rat, za kojeg je poznati američki književnik Ernest Hemingway (sam sudionik rata) rekao da je "najveće loše vođeno klanje u ljudskoj povijesti", osim svoji katastrofalnih izravnih posljedica u vidu više od 16 milijuna mrtvih i 20 milijuna ranjenih imao je još dalekosežnije, a usudili bi se reći i pogubnije posljedice. U smislu da je upravo ovaj rat klica iz koje je proizašao još brutalniji Drugi svjetski rat, odnosno bio je uvertira u genocide i etnička čišćenja koja su obilježila 20. stoljeće. Naravno, možemo se upitati što je ovaj rat značio za Hrvatsku. Ako je suditi po odnosu države, ali i struke prema istom reklo bi se skoro pa ništa. U osvit ove velike obljetnice, kada se Francuzi i Njemci spremaju za veliki val "ratnih" turista, a Srbija i Bosna i Hercegovina spremaju velike nacionalne proslave, u Hrvatskoj se o obljetnici skoro pa i ne govori. Istina, vlada RH je u travnju prošle godine osnovala Povjerenstvo za koordinaciju obilježavanja stogodišnjice Prvog svjetskog rata pod okriljem Ministarstva kulture RH, ali opravdano je pitati se što je Povjerenstvo napravilo u ovih osam mjeseci postojanja. Također, u najmanju je ruku čudno da u povjerenstvu nema nitko s odsjeka za povijest ni jednog jedinog filozofskog fakulteta u RH. Iz izjava resorne ministrice prof. dr. sc. Andree Zlatar Violić može se shvatiti da bi glavni aduti naše proslave trebala biti dva potopljena broda bivše K.u.K mornarice "Szent István" i "Baron Gautsch", što

je donekle opravdano jer treba pronaći neki središnji simbol proslave, ali i cijelog rata. No, valja naglasiti kako je i država i naša struka propustila još ranije provesti sustavno istraživanje hrvatske uloge u Velikom ratu i da se mora krenuti od samih početaka. Tako, za razliku od Ujedinjenog Kraljevstva, Francuske, ali i Slovenije ili Srbije nemamo napravljen niti približan popis poginulih pa se ni stotinu godina nakon izbijanja rata ne zna koliko je točno ljudi u njemu izgubilo život. Osim popisa poginulih kao početka i osnove, nužno je napraviti i popis sudionika rata te ratne putove vojnih postrojbi u kojima su se borili vojnici iz hrvatskih zemalja. Naravno, većina materijala vezana uz navedenu temu nalazi se u arhivima Beča, Budimpešte i Beograda te nisu izravno dostupna našim istraživačima, ali uz malo volje i ta bi se prepreka savladala. Drugi veliki posao koji bi trebalo obaviti je obilježavanje grobova hrvatskih vojnika koji su pali u odorama austrougarske vojske. Naprosto zapanjuje sustavno i bezrazložno ignoriranje žrtava koju su podnjeli naši sunarodnjaci u borbi za "kralja i domovinu", a posebno ne može biti razlog to što su se Hrvati borili na poraženoj i "pogrešnoj" strani, kako je to često nametano u kasnijim razdobljima naše povijesti. Zato je pravo vrijeme da se država i historiografska struka trgnu i počnu sustavno raditi na ovom periodu naše povijesti. Možda je kasno nešto napraviti u 2014. godini, ali ova godina je tek početak 4-godišnjeg ciklusa u kojem će se obilježavati Prvi svjetski rat pa ako smo zakasnili na proslavu početka, definitivno imamo vremena da sredimo stvari do proslave 100. obljetnice kraja Velikog rata. Ako se još netko u čudu pita zašto je ovaj rat zanemaren u hrvatskoj javnosti pa reklo bi se da je odgovor jednostavan; Galicija i Soča se ni približno dobro ne "prodaju" kao Bleiburg i Jasenovac. Stječe se dojam da se historiografija na neki način lomi pred politikanstvom koje vlada u našem društvu u smislu da godišnje izađe nekoliko knjiga i desetaka članaka na temu Dugog svjetskog rata, s druge strane gotovo ništa se ne napiše o Prvom svjetskom ratu. Da se razumije, nitko ne traži da se prestane proučavati i pisati o Drugom svjetskom ratu ili sličnim "škakljivim" temama, to je potrebno i nužno da se izbjegnju manipulacije i revizionizam povijesti ali ne može historiografija većinu svojih kapaciteta usmjeriti bavljenje temama od tobože nacionalnog i političkog značaja na štetu čitavog niza drugih povijesnih tema, a najbolji primjer tih zanemarenih tema jest upravo "Veliki rat."

povijest umjetnosti

Uredila: Daria Radman

Kava s profesoricom: Dina Ožić Bašić

Pripremila: Daria Radman

Poznati ste Fakultetu kao profesorica s diplomom iz arhitekture, ali radite li i kao arhitekt ili samo predajete?

Vrlo je teško dobro predavati Postmodernu arhitekturu ili Pojavnost suvremene arhitekture, dakle kolegije o suvremenoj arhitekturi, ako se ne bavite praktičnim radom. Projektiram svakodnevno u svojem Uredu ovlaštene arhitektice kao odgovorna projektantica. Upravo je takova i tradicija na mojem matičnom Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Postupak projektiranja i spoznaje o novim metodologijama koje suvremeno vrijeme donosi su nedjeljivi od praktičnog djelovanja.

Nešto je drugačije ako predajete ranija povijesna razdoblja, ali kako je skroman dio moje praktične djelatnosti i obnova graditeljske baštine, uvjeren sam kako je dobro da arhitekt/ica koji ih predaju, aktivno sudjeluju u konzervaciji.

Vežano za građevine koje sam projektirala, najpoznatija je, svakako, Sveučilišna knjižnica u Splitu, projekt koji sam načinila u koautorstvu s petoricom kolega: Jurica Jelavić, d.i.a., Eugen Širola, d.i.a., Jasmin Šemović, d.i.a., pok. Damir Perišić, arh. i Lovre Petrović, i.a. Osim što je projekt polučio niz državnih i međunarodnih nagrada, bio je veliki ispit zrelosti za sve nas koji smo na njemu radili. Vrlo sam ponosna na tu građevinu čitavih trinaest godina nakon natječaja i pet godina nakon izvedbe, iako je mali dio njezinih planiranih i projektiranih mogućnosti u cijelosti ostvaren.

Osobito mi je draga još jedna „mala“ kuća, obiteljska kuća Dimov u uvali Knežica na otoku Braču, u čijem sam projektiranju istinski uživala (koautori: Nikola Popić, d.i.a. i Đurđa Vujnović, d.i.a.). Navedene radove ne ističem samo zbog brojnih nagrada i izložbi na kojima su prikazani, već zbog činjenice što je u njima sadržan onaj dio mojeg mladenačkog zanosu i vjere da se „arhitekturom može mijenjati materijalni svijet i ljude“, a koji je nemoguće poništiti.

Kako je protekao Vaš put od srednje škole do prvog zaposlenja i jeste li osjetili „poziv“ za strukom ili je možda struka došla kao sretna slučajnost?

Vrlo sam rano znala kako ću studirati arhitekturu, već u sedmom razredu osnovne škole. Bila sam vrlo vješta u

crtanju od najranijeg djetinjstva te su slikarstvo, povijest umjetnosti i arhitektura bili uži odabiri. Arhitektura mi se činila snažnom materijalizacijom ideje, koja je i korisna. Mislim kako svatko od nas intimno osjeća svoje mogućnosti i želje te da se one mogu vrlo rano spoznati. Jednako tako vjerujem kako je život veliki put i kako na tom putovanju možemo biti što želimo „više puta“. Ako u nečem nismo pronašli ostvarenje samih sebe, nikad nije kasno naučiti novu vještinu i promijeniti „svijet oko sebe“.

Postoji li razdoblje ili stil u arhitekturi koje Vam je posebno drago?

Volim suvremenu arhitekturu, arhitekturu našeg vremena, iako je cjelokupna povijest arhitekture veličanstvena i lijepa. Tokom magistarskog studija Graditeljska baština gdje smo semestre odslušali u gradovima Splitu, Dubrovniku i Osijeku, susrela sam se sa svim povijesnim stilovima Domovine izravnije nego tokom studija i osobito sam uživala u stjecanju novih znanja. Sretni smo jer živimo u zemlji velikih kulturnih bogatstava i raznovrsnosti, a mnogi povijesni arhitektonski stilovi su kod nas zaprimljeni „iz prve ruke“.

Na Faksu ste poznati po kritičkom razmišljanju i inzistiranju na istom, kao i po bojkotiranju upotrebe internacionalizama - tuđica, zašto?

Kritičnost prema svijetu u kojem živimo je neophodna. Razumijevanje svijeta i sklad sa svijetom oko sebe postizemo promišljanjem i pravim izborima. Kako bismo mogli načiniti prave izbore moramo kritički promotriti misli, tekstove, izbore koji su nam ponuđeni. Različite stvari u različitom okruženju nemaju isti smisao ni istu vrijednost. Nešto što je dobro negdje drugdje nije nužno dobro i za nas i obratno. Što se tiče drugog dijela pitanja, ne bih rekla da se radi o bojkotiranju, već prije na svođenju na lijepu mjeru.

Hrvatski jezik je raskošan i nudi obilje riječi za sve što želimo opisati. Činjenica je kako je načinjen kroz povijest od niza talijanizama, germanizama, turcizama i tako dalje. Ipak, ne slažem se s jezikoslovcima koji tvrde kako sad jednako tako trebamo pustiti to obilje anglizama koji nam se uvlače u život putem medija i u naš jezik. Dio riječi odista obuhvaća značenja za koje naš rječnik nema riječi, ali većina tih riječi ima hrvatsku inačicu i ne razumijem zašto bismo zvučali

bolje i pametnije ako se koristimo stranim riječima. Obratite pažnju kako su puno veći narodi od nas, poput Francuza, osnovali svoje Akademije s ciljem očuvanja vlastitog jezika. Jesmo li mi pametniji zato što to ne činimo?

Gdje vidite studente povijesti umjetnosti nakon diplome, i imate li savjet za učenike koji imaju želju upisati povijest umjetnosti?

Prvenstveno Vas vidim na djelu: kao kustose u muzejima i galerijama, kao iznimno važne branitelje nacionalne baštine u konzervatorskih uredima državnih uprava, kao

profesore koji će djeci, mladima i studentima prenositi znanje o skladu i ljepoti koju nam je povijest ostavila. Iako, napominjem, svako zanimanje i posao u kojem možete ostvariti sebe ima neprocjenjivu vrijednost.

Poruka studentima povijesti umjetnosti?

Godine studija iskoristite za putovanja i čitanje, spoznajte svijet oko sebe i osvijestite kakav je te što baš Vi u njemu želite i možete učiniti. Vaš izbor, ma kakav on bio, neka bude izvor Vaše sreće.

CROWDFUNDING – novi globalni trend u poslovanju

Piše: Renata Busatto

Bilo da ste mladi neafirmirani dizajner, glazbeni ili likovni umjetnik, informatičar ili samo zaljubljenik u dizajn i tehnologiju svakako ste se već na početku svog stvaralačkog rada susreli s glavnim problemom – nedostatak sredstava za realizaciju ideje. Dok kriza kod nas i dalje traje te uništava gotovo sve preostale gospodarske grane, kao i uvijek, prvi na udaru *kresanja* sredstava nađu se kultura i umjetnost. U ovakvim uvjetima svakako je jako teško pa gotovo i nemoguće pronaći investitora koji je spreman uložiti svoj novac u realizaciju nečije ideje, koja bi danas – sutra trebala naći svoje mjesto u masovnoj proizvodnji. I zbog toga se kao jedino rješenje nameće emigracija u razvijenije zemlje svijeta.

Međutim, svaka medalja ima dvije strane. Tako ni u bogatijim zemljama situacija nije puno bolja. Istina, postoji više kompanija koje su spremne na ulaganja u nečije prototipove ali problem kod njih je taj što oni već posjeduju listu poznatih imena s kojima surađuju i rijetko pružaju priliku novim snagama, dok su s druge strane mladi inovativci u neprestanom strahu da će netko *ukrasti* njihove ideje.

I sada se postavlja pitanje kako riješiti taj problem? A odgovor se, naravno, krije na internetu, točnije na **crowdfunding** stranicama. Crowdfunding stranice su platforme koje okupljaju fizičke i pravne osobe udružene s istim ciljem – otkloniti financijsku prepreku pri realizaciji nečije ideje. Pojednostavljeno rečeno, vi osmislite projekt koji može biti od snimanja filma preko razvoja novih aplikacija do kampanja humanitarnog

karaktera zatim prezentirate svoju ideju kroz tekst i video, navedete rok prikupljanja novca i najvažnije potreban iznos. Ako ne uspijete sakupiti zadanu svotu nemate pravo na prikupljeni iznos. Možda vam ovaj „sve ili ništa“ princip donacija izgleda vrlo strog on je upravo i zamišljen radi motiviranja ulagača i sprečavanja nezakonitog transfera novca. Potencijalni ulagač može biti svatko u skladu sa svojim mogućnostima, a ako dođe do realizacije projekta, zavisno o uloženoj, kao povratnu informaciju o proizvodu ulagač može dobiti samo zahvalu na pakiranju, proizvod ili pak taj isti proizvod iz limitirane kolekcije. Ovakav model poslovanja postaje sve rašireniji na globalnoj razini jer omogućuje realizaciju ideja preskakanjem tog drugog zamornog puta – to jest traženja proizvođača. Također, ovo je idealna prilika da provjerite koliki je interes na tržištu za vaš projekt i najbitnije ako sakupite potreban iznos niste dužni proizvesti nekoliko stotina kopija istog predmeta i potom se brinuti kako ćete ih prodati nego proizvodite samo onoliko koliko imate ulagača.

Po ovom principu dosta otvorenog koncepta funkcionira najpopularnija platforma za prikupljanje sredstava za željeni projekt, **Kickstarter**. Otvoreni koncept je široko prihvaćen jer svatko može sudjelovati i ulagači se znaju motivirati i nagradama. Osim Kickstartera danas u svijetu postoji oko 500-tinjak ovakvih platformi, a mi vam donosimo pregled najpopularnijih.

Angel list – ima zatvoreniji koncept od Kickstartera. Odnosno, pristup ovoj platformi imaju samo akreditirani

investitori, a autor projekta može birati hoće li projekt biti javnan ili dostupan isključivo investitorima.

Fundable – namijenjen je prvenstveno start-upovima i malim poduzećima. Na njihovoj stranici možete izraditi profil svog budućeg poduzeća te tako početi prikupljati novac od donacija u rasponu od jednog dolara na više.

Indiegogo – ova platforma za prikupljanje novca najslabija je Kickstarteru ali s bitnom razlikom, jer osim što se ovdje može prijaviti kao projekt bilo koja aktivistička ili humanitarna aktivnost, npr. čak i ako vam treba novac za nastavak školovanja, imate mogućnost zadržavanja prikupljene svote, ako ne ostvarite zadani iznos, s tim da 9% od iznosa uzima Indiegogo.

Ovakav način poslovanja pruža priliku svakome, bez obzira u kojem dijelu svijeta se nalazio, da pod jednakim uvjetima ostvari realizaciju projekata što se dosada smatralo nemogućim. Od snimanja kratkometražnih filmova, glazbenog albuma, pokretanja malog poduzeća, razvoja aplikacija za pametne telefone, pisanja knjige, sakupljanja sredstava za realizaciju brojnih humanitarnih projekata, proizvodnju produkt dizajna, stvarno je raširen spektar djelatnosti i projekata za koje se traže donacije na ovim platformama. Nema više mjesta isprikama te gotovo da više i nema prepreka. Još samo da ovaj način financiranja zaživi i kod nas pa se možda napokon zaustavi trend odlaska mladih ljudi iz zemlje i koliko-toliko pokrene domaća proizvodnja.

Glasna šutnja Jelene Topić

Piše: Renata Busatto

Performans „Glasna šutnja“ autorski je rad Jelene Topić, apsolventice Akademije umjetnosti u Banja Luci, koji je izvođen na gradskom trgu u Prijedoru od 27. rujna do 27. listopada 2013. Na gradskom trgu, ispred bivše robne kuće „Patrija“ svaki dan u isto vrijeme u vremenskom periodu od mjesec dana umjetnica bi tri sata stajala nepomično na postolju, drvenoj kutiji. Performans se izvodio bez obzira na vremenske uvjete i tijekom njegove realizacije umjetnica nije davala izjave za medije što je za cilj imalo što uspješniju realizaciju projekta koji je virtualno-posredno prikazivan na društvenoj mreži Facebook te na službenim stranicama projekta gdje svi zainteresirani mogu vidjeti dnevnik što ga je umjetnica vodila za trajanja performansa. Naime, umjetnica je svaki dan ispisivala druge poruke koje bi lijepila na postolje a odnosile su se na njezine osobne dojmove od proteklih dana ili na razmišljanja koja su upućena promatraču trebala potaknuti na polemiku o određenim društvenim pojavama kojima smo svjedoci.

Prenosimo neke detalje iz tog dnevnika:

27. rujna 2013. godine

- Prvi dan: Prazan list papira

Predstavljam prazan list bijelog papira preko kojeg ću narednih 30 dana najčešće komunicirati. Predstave, komentari, osjećanja i očekivanja drugih, koja ostave najjači dojam na mene, naći će se na ovom papiru.

Donijela sam kišobran. Ako počne padati kiša, nadam se da će mi ga netko od prolaznika otvoriti.

8. listopada 2013. godine

- Dvanaesti dan: „Pričala ili šutjela, nitko me ne čuje“

Pričala ili šutjela, niko te ne čuje“ - kaže mi gospođa, u žurbi. „Zaludu ti tu stojiš, ništa postići nećeš“ - reče mi dida koračajući s unukom pod rukom. „Bolje da ideš stati pred općinu“, „Aj ti kući dijete, nema od toga ništa“, „Niko te ne vidi od onih koji bi trebali da te vide“, „Ja bih stao/la pored tebe samo da znam tvoje razloge“, „Nema mi tko pričuvati dijete“, „Ne mogu zbog posla“, „Bole me noge“, „Samo da nisam star“, „Mama me ne bi pustila“, „Strah me je šta će drugi reći“ - poručivali su moji sugrađani.

11. listopada 2013. Godine

- Petnaesti dan: „Kupila šljive, muzla krave...“

„Bolje ti je ići na selo kupiti šljive i musti krave nego stajati tu!“

Je li se kod nas više cijeni fizički ili intelektualni rad? Jedni će odgovoriti da se više cijeni fizički, drugi će reći da je to intelektualni rad, a treći će reći da su podjednako cijenjeni. A kako se percipira rad koji izgleda kao nerad i koji će postati očigledan rad tek prikazivanjem rezultata. Naše ponašanje može biti percipirano ispravno ili potpuno pogrešno. Tijekom performansa moja pogrešna percepcija i pogrešna percepcija drugih ljudi dovela me je do prekida nekih međuljudskih odnosa.

16. listopada 2013. Godine

- Dvadeseti dan: Da uđem u party-ju“

Pozvali su me da se učlanim u političku stranku. Obećan mi je posao, dobra plata i sigurna budućnost. Ja sam pristalica

teze o moralnom relativizmu politike. Dakle, po meni svaka politika jednako je loša.

Kombinaciju riječi PARTY-JU skrojila sam od: party (eng.) - zabava i JU - Jugoslavija. U prevodu, za mene bi uključenje u partiju (stranku) ironično značilo - zabava na Jugoslavenski način. PARTY-JU doživljavam kao regresiju i vraćanje u primitivniju fazu razvoja. Ne vidim sebe kao osobu koja će podrediti svoj život idejama i principima u koje ne vjerujem zbog komfora i egzistencijalne sigurnosti.

20. listopada 2013. Godine

- dvadesetčetvrti dan: „Hoće li me netko oženiti“

„Pametnije ti je da se ideš udati i rađati djecu nego što stojiš tu!, „Bolje ti je idi ganjaj nekog da te oženi!“

U našem društvu jedan od osnovnih dokaza zrelosti je stupanje u bračnu zajednicu i osnivanje obitelji i to sljedećim redoslijedom: završiš školu, zaposliš se, udaš/oženiš se i dobiješ djecu. Time dobijaš titulu zrele i odrasle osobe. Da bih održala komunikaciju u zajednici koja funkcionira po ovim nepisanim, a podrazumijevanim pravilima, na pitanje kada ću se udati odgovaram: „Hoće li me netko oženiti?“

Stariji gospodin iz staračkog doma mi je donio pismo podrške i stavio kamen preko njega.

Na Facebooku sam dobila preporuku i kontakt tarot majstora.

U središtu performansa nije bila umjetnica već pojedinac. Cilj performansa u čijem se nazivu krije oksimoron bio je istražiti mogućnosti pojedinca. Pojedinca koji, iako bez financijskih sredstava i potpore političkih krugova, nije nemoćan već u komunikaciji s društvom može postati vrlo moćan, može napraviti promjenu. A da bi došlo do promjene potrebno je samo napustiti pasivni stav i uvriježeno mišljenje u nemogućnost pokretanja nečeg novog i dobrog. Umjetnica se ovim performansom dotaknula aktualnih tema i problema koji su zajednički svim stanovnicima bivše države ali koji umjesto da pokušaju nešto promijeniti, napraviti samo jadikuju i žale se na postojeću situaciju a kada je njihov glas potreban onda jedino što čujemo jest glasna šutnja.

SPORTSKI KUTAK

Stigma borilačkih sportova

Piše: Antonio Kovačević

U našem društvu se borilački sportovi često percipiraju kao grubo, nasilni i opasni, a ljude koji se njima bave smatra se agresivcima, pa čak i primitivcima. Nerijetko se u kontekstu raspravljanja o boricima ljudi koriste i terminom „maloumnici“, „životinje“ i slično. Mora li nužno značiti da su svi borci upravo ovakvi, i ako ne mora, zašto ih šira javnost takvima percipira? Mogu li se legitimno borilački sportovi nazivati brutalnima i nasilnima, i jesu li toliko opasni? Na ova pitanja pokušat ću odgovoriti u nastavku teksta.

Za početak važno je naglasiti dvije stvari za lakše snalaženje. Korišten je termin „borac“ za osobu koja prakticira bilo koji borilački sport ili vještinu, profesionalno ili amaterski, u nedostatku jednostavnijeg termina. Engleski jezik ima odličan izraz – „martial artist“, traljavo prevediv na hrvatski. Druga stvar koju je potrebno naglasiti je da postoji znatna razlika između termina „borilački sport“ i „borilačka vještina“, iako će u tekstu ta granica, za potrebe literarnog izražavanja, biti teško odvojiva i mutna. Borilačka vještina nije kompetitivna i u njoj ne postoje natjecanja. Borilački sport, s druge strane, je natjecateljski oblik borilačke vještine. Kada uzmete određenu borilačku vještinu i prilagodite je sportskom formatu, preoblikujete tako da dodate sustav bodovanja i određivanja pobjednika, suce, pravila zbog sigurnosti i slično, dobit ćete borilački sport. Primjerice, kineski *kung fu* je borilačka vještina, a *wushu* je borilački sport, izveden iz *kung fua*.

Sada se možemo posvetiti problematici teksta, a započeti ćemo sa generalizacijom da su svi borci „neinteligentni“ (u ovom pejorativu objedinjujem sve degradirajuće etikete koje sam naveo u uvodu). Besmisleno je pokušati osporiti činjenicu, ako ćemo si već uzeti za pravo da sudimo o nečijoj intelektualnoj sposobnosti, da postoje osobe koje se bave borilačkim sportovima, a koje nisu

na zavidnom intelektualnom stupnju. Ali ovakvih osoba postoji svugdje, neovisno o sportu kojim se čovjek bavio. Od tenisa do skijanja, svugdje se mogu naći ljudi kojima možemo prilijepiti ovu nezahvalnu etiketu. Svrha prvog dijela teksta je pokazati da ne moraju SVI praktikanti borilačkih vještina biti takvi. Ovu tvrdnju ću potkrijepiti trima primjerima osoba koje su svima dobro poznate.

Prva osoba, dokaz da se borilačkim vještinama ne bave samo maloumnici je Aristocles. Filozof u antičkoj Grčkoj, jedan je od temelja na kojima je izgrađena čitava filozofija Zapada. Bio je učenik Sokratov, a učitelj Aristotelov. Nadimak po kojem ga je svijet zapamtio dao mu je (po izvorima koji se oslanjaju na Diogena Laertija) Ariston iz Argosa, njegov učitelj hrvanja, zbog njegove robusne građe. Nadimak je bio „Široki“, odnosno – Platon. Platon je, kao i ostatak grčkog svijeta, prihvaćao i njegovao krilaticu „U zdravom tijelu, zdrav duh“, a bio je marljiv praktikant hrvačke vještine. Neki navodi spominju i da je sudjelovao na Olimpijskim igrama u toj disciplini, ali to je vrlo diskutabilno. Za potrebe ove rasprave dovoljno je samo istaknuti kako se jedan Platon bavio borilačkim sportom. U svojim djelima posvećenim stvaranju idealne države, dio je rezerviran i za pravilan odgoj djece. Kao neizostavan dio toga odgoja navodi i tjelovježbu te hrvanje. Također, njegov učenik Aristotel je u *Politici* istaknuo važnost tjelovježbe, odnosno hrvanja za odgoj mladih.

Druga osoba važna za moje razbijanje stigme boraca kao maloumnika je Ernest Hemingway, veliki pisac nagrađen 1953. godine nagradom Pulitzerovom, a godinu kasnije i Nobelovom nagradom. On je bio pravi zaljubljenik u „plemenitu vještinu“ – boks. Hemingway se bavio boksom jo koliko je mislio da jest, ali za potrebe ovog članka to nije važno. Bio je boksač, lošiji ili bolji.

Posljedni primjer razlikuje se od ostatka. Do sada smo vidjeli dvije figure koje je povijest zapamtila kao filozofe, odnosno književnike, a koji su jednim dijelom ipak dotaknuli svijet borilačkih vještina. Sljedeća osoba ne samo da je dotaknula taj svijet, nego ga je zauvijek promijenila i preoblikovala – Bruce Lee. Mali Zmaj je zapamćen kao borac i glumac, ali malo je poznato njegovo filozofsko i literarno stvaranje, koje bih želio u kratkim crtama opisati ovdje. Započet ću sa podatkom da je Lee bio student filozofije na Sveučilištu u Washingtonu. Kritički je obrađivao velike zapadnjačke mislioce poput Sokrata, Platona, Renea Descartesa te Tome Akvinskog. U svojim esejima proučavao je i psihologiju, bavio se pitanjima o Gestalt terapiji, odnosu organizma prema njegovu okruženju, samoregulaciji nasuprot vanjskoj regulaciji, te mnogim drugim problemima. Radio je na filozofskoj sintezi Zapada i Istoka, te se nije držao ni jedne rigidne teorije, nego je problem sagledavao iz više aspekata, stvarajući mnogobrojne teorije. Njegov filozofski eklekticizam prenijeo je i u borilački svijet, stvaranjem vlastite revolucionarne vještine – Jeet Kune Do, oslobođene od striktnih pravila i granica koja je do tad postavila svaka postojeća borilačka disciplina. JKD je nazivan i često „Stil bez stila“, označavajući time otvorenost ka bilo kakvom utjecaju te adaptiranje svakom pojedinačnom protivniku.

Platon, Hemingway i Bruce Lee svojim primjerima jasno pokazuju da manjak inteligencije nije direktno povezan bavljenjem ovim sportom u bilo kojem njegovom aspektu. Drugo pitanje koje se nameće tiče se opasnosti borilačkih sportova. Jesu li oni, dakle, opasni?

Jesu, ali ništa manje od drugih, svaki sport mora nositi određeni rizik. Razlika između opasnosti u borilačkom sportu i opasnosti u bilo kojem drugom sportu je što je na prvu sportaš spremniji. Ozljede u, primjerice, nogometu su puno teže jer ih nogometaš ne očekuje, on nije spreman na udarac kopačkom u butinu, ili klizeći start s leđa. Takve ozljede su mnogo rjeđe u borilačkom svijetu jer je borac svjestan i u potpunosti spreman na mogućnost ozljede. Svrha treninga upravo je ta da ga pripremi na potencijalne fizičke traume koje ga mogu dočekati u ringu. Grubost i brutalnost je često na tapeti, kada se govori o borilačkim sportovima, ali toliko drugih

sportova također zaslužuje te epitete (američki nogomet, vaterpolo, rukomet). Rizik od ozljede uvijek postoji, naravno, ali potencijalna opasnost od veće ozljede je minimalizirana uz pomoć treninga, zaštitne opreme, te sudaca i liječnika koji prate svaku borbu.

Dakle, kada govorimo o svim ovim etiketama, možda nije problem u borilačkim vještinama nego u određenim pojedincima koji se njima bave u našem društvu? Ovdje leži srž problema povezivanja borilačkih sportova sa primitivizmom. Borilačke vještine uvijek su privlačile agresivce i primitivce upravo zbog njihovog, naizgled, agresivnog karaktera. Dobile su etiketu primitivnih zbog primitivnih ljudi koje su ušle u njih zbog pogrešnih razloga. Ljudi koji se prihvate borilačkog sporta kako bi izlježili vlastiti kompleks niže vrijednosti na drugima, nisu pravi borci već kukavice. Često se netko upiše na boks ili karate samo iz želje da nekoga „mlati“, da se može na „ulici“ razmetati svojom fizičkom nadmoći nad ostalim osobama, ali takva osoba se ne bi trebala smatrati zastupnikom borilačkog sporta, nego zastupnikom osobne bijede i neliječenih kompleksa. Borilačke vještine i sportovi trebale bi svoj fokus imati na odgovornosti. Odgovornosti u vidu da kada već borčevno tijelo na nekakav način postaje hladno oružje, kada je istreniran tako da može ozbiljno ozlijediti „obične smrtnike“ zna da to ne smije raditi. Apsurdno je što se uopće ovo mora napominjati, ali s obzirom na realnost s kojom smo svi suočeni, svima je jasno da se to događa, i da upravo ovdje leži problem. Na kraj ovome problemu mogli bi stati treneri. Oni bi u borilačkim sportovima trebali biti mnogo odgovorniji, kao osobe koje su u tome toliko dugo da se mogu smatrati stručnjacima. Pravi trener trebao bi procijeniti osobu koja mu dolazi u dvoranu na trening dolazi li ta osoba učiti svrhovito ili dolazi kako bi se što bolje naoružala za dokazivanje na „ulici“. U potonjem slučaju, trenerova moralna dužnost bi trebala biti da toj osobi odbije prenijeti svoje znanje. Pravi borci zapravo su rijetko agresivni i još rjeđe će upadati u bilo kakve obračune, zbog sigurnosti i samokontrole stečene treningom. Kada omjer između pravoga borca i kvazi-borca prestane biti jedan naprama sto, možda će se i percepcija šire zajednice prema borilačkim sportovima promijeniti.

filozofija

Kava s profesorom: Pavo Barišić

uredila:
Valentina Perišić

Pripremila: Valentina Perišić

Pavo Barišić

Kada ste shvatili da se želite baviti filozofijom i kako je tekao Vaš put ka tom cilju?

P.B. - Želja je sazrijevala dulje vrijeme, a začela se na početku gimnazije. Na kvizu koji je organiziran u povodu 700. obljetnice smrti Tome Akvinskog došao sam u dodir s djelom toga mislitelja. Moja je ekipa na natjecanju osvojila prvo mjesto. S najviše sam žara u završnim razredima učio logiku i filozofiju. Tome je pridonio erudicijom i predavanjem profesor tih predmeta Mario Rončević. Za maturalni rad pisao sam o problemu alijenacije te čitao djela iz područja filozofije egzistencije od Sartrea i Camusa do Karla Jaspersa i Thomasa Manna. Spletom okolnosti upisao sam prvo studij prava, a onda je napokon sazrela odluka o životnom pozivu te sam nastavio usporedno studij filozofije te njemačkoga jezika i književnosti.

Gdje ste studirali? Kakav ste student bili?

Na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Osijeku započeo sam studij prava 1978. Sljedeće godine nastavio sam studij na Pravnom i Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Svake sam godine do ljeta polagao ispite na studiju prava te diplomirao kao prvi iz generacije krajem lipnja 1982. Filozofiju sam diplomirao u rujnu 1983. izvrsnim prosjekom ocjena. Sa zahvalnošću se prisjećam profesora kod kojih sam pohađao predavanja: Branka Bošnjaka, Danila Pejovića, Branka Despota, Milana Kangrge, Danka Grlića, Gaje Petrovića, Hotimira Burgera, a posebice ističem Antu Čovića i njegove seminare o Kantu, Fichteu i Spinozi. Na studiju prava i germanistike slušao sam

također mnoge istaknute predavače među kojima izdvajam izvrsnoga profesora Viktora Žmegača. Od njega sam naučio puno toga ne samo o njemačkoj književnosti nego i o filozofiji.

Možete li izdvojiti neko područje filozofije koje Vas najviše zanima?

S obzirom na naobrazbu, od početka sam se usmjerio na discipline praktične filozofije, od prava i politike do etičkih pitanja te na proučavanje povijesti filozofije. Imao sam čast surađivati i biti asistent na projektu jednoga od najplodnijih autora na tom polju u Hrvatskoj, profesora filozofije prava, politike i povijesti na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, Ante Pažanina. Zajedno smo preveli knjigu Joachima Rittera Metafizika i politika. Nastavio sam na doktorskom studiju u Augsburgu kod profesora Arna Baruzzija kod kojega sam doktorirao o tematici svijeta i etosa na temelju analize Hegelove filozofije prava i povijesti. Proučavanje povijesti filozofije uz njemačke filozofe posebice sam proširio na hrvatsku filozofsku baštinu 19. i 20. stoljeća.

Imate li favorita među filozofima?

Naravno da postoje filozofi čija djela proučavamo s većim zanimanjem jer nam se njihovi nazori čine bliskima. Uostalom, Fichte je ustvrdio kako odabir neke filozofije definira sama čovjeka. Tako sam u prvom razdoblju najviše istraživao i pisao o Hegelu, potom o Kantu, a u posljednje doba osobitu pozornost posvećujem Aristotelu. Toj trojci favorita među klasicima valja dodati Platona, a od novijih izdvojio bih Johna Deweya, Hannah Arendt i Joachima Rittera. Od hrvatskih filozofa s velikim uvažavanjem proučavam djela Ante Starčevića i Pavla Vuk-Pavlovića.

Što je za vas filozofija?

Kao što studente poučavam u Uvodu u filozofiju, to nije samo znanost ili akademska disciplina nego ujedno i opća mudrost i način života. Filozofija je osobito područje ljudske djelatnosti u kojemu se sublimiraju i očituju bitna pitanja i promišljanja nekoga doba proizašla iz traženja istine i svjetla u onome što se pred nama pojavljuje prikriveno velom mnogolikosti i prolaznosti. Blisko mi je Hegelovo tumačenje filozofije kao djelatnosti duha što proizlazi iz određenoga vremena da bi čovjeka uspostavila i orijentirala naspram rastrojenosti doba.

Imali ste tu čast biti prvi pročelnik našeg odsjeka, što Vam je značila ta pozicija?

U prvih mah bio sam zatečen, ali ujedno počašćen, kada me je rektor Sveučilišta u Splitu Ivan Pavić pozvao na izradu programa studija filozofije i ustrojavanje Odsjeka za filozofiju na Filozofskom fakultetu. Ponosan sam što je projekt osnivanja protekao uspješno i što sam tijekom prvih osam godina rada Odsjeka zajedno s kolegicama i kolegama zaokružio program preddiplomskog i diplomskog, a sada i doktorskog studija. Posebice sam ponosan na činjenicu što se iz prvih generacija studenata nekoliko najuspješnijih već zaposlilo na Odsjeku i uključilo u nastavu.

Živate u Zagrebu, kako uspijevate uskladiti privatni život s profesorskim aktivnostima?

Zahvaljujući dobroj organizaciji reda predavanja na Fakultetu uspijevam u turnusima držati nastavu što također ima svojih prednosti. A ni udaljenost između Splita i Zagreba nije tako velika. Kada posao radite s ljubavlju i zadovoljstvom, tada nijedan napor nije težak.

Čime se bavite u slobodno vrijeme?

Osim u djelovanju stručnih udruga kao što je Hrvatsko filozofsko društvo, angažiran sam kao predsjednik Hrvatske Paneuropske unije koja je članica najstarijega pokreta za ujedinjenje Europe. Također uz filozofske pisce čitam književna i povijesna djela, a ponajviše volim putovanja. Proputovao sam mnogim zemljama od Japana do Amerike kao gostujući profesor i kao turist. Ranije sam u slobodno vrijeme igrao odbojku i basket, a sada igram

tenis. Na prošlom Božićnom turniru u tenisu na Firulama s rektorom Pavićem u paru plasirao sam se u drugo kolo, a branio sam boje Splitskoga sveučilišta i izvan granica Hrvatske.

Gdje vidite današnje studente filozofije u budućnosti? Kakve su nam mogućnosti?

Filozofska djelatnost traje više od dvije i pol tisuće godina, nekad intenzivnije nekad manje, i ne će zacijelo tek tako prestati. Unatoč tome što se čini kako naše doba nije sklono filozofiji, optimist sam u pogledu na budućnost filozofije. Uz tradicionalna radna mjesta u školama i na visokim učilištima, studenti filozofije osposobljavaju se za rad u mnogim područjima državne uprave, kulturi, sredstvima javnoga priopćavanja, građanskim udrugama, međunarodnim tijelima i organizacijama, ali isto tako u privatnim poduzećima i inicijativama koje traže inovativnost i kreativnost od savjetničkih do vodećih upravljačkih mjesta.

Što biste poručili studentima filozofije?

Filozofija je jedan od najljepših studija s tisućljetnom tradicijom koji su proučavali brojni naraštaji. Stoga se tom studiju valja posvetiti s ljubavlju i predanošću. Vrijeme studija pada u jedno od najljepših razdoblja života kada intelektualni kapaciteti dosežu vrhunce što treba upotrijebiti u izgradnji kritičkoga mišljenja i vrlina. Ne treba se stoga dati opsjeniti lošom stvarnošću i zapadati u malodušnost ili depresiju nego sa životnim optimizmom i otvorenošću pristupati svijetu i tražiti prostor za njegovo poboljšanje.

TIPS: Logika

Piše: Ana Križić

Logika je prva od filozofskih disciplina s kojom se susreću studenti prve godine studija Filozofije. Prema pričama mnogih studenata, i jedan od najtežih. Možda i jest tako, predmet koji zahtijeva koncentraciju, poznavanje umskih procesa mišljenja. No, ako uzmemo u obzir da zadatak i poslanje filozofa jest tražiti, i nadajmo se na kraju i naći istinu, zašto bi nam sredstvo kojim dolazimo do nje bilo teško i problematično?

Logika je grana filozofije koja govori o oblicima ispravne misli i metodama spoznaje uma. Zajedno sa metodologijom jedna je od glavnih filozofskih disciplina. Njeni počeci sežu u staru Grčku, a osnivač je jedan od najvećih filozofa uopće Aristotel. No, teorijski dio u ovom predmetu čini samo manji postotak onoga što se od studenata na našem fakultetu traži.

Ono što je uistinu srž logike, jesu oni slavni zadaci. Strah od logike javi se kod svakog studenta onog trenutka kad vidi silna slova abecede sa strelicama i čudnim znakovima. Oni koji su imali logiku u gimnaziji lakše se snalaze i u tim simbolima. No, za ljude koji su na fakultet došli iz strukovnih škola, u tom predmetu,

njegovim simbolima i pravilima, neće baš plivati kao ribice u vodi.

Logika nije nešto čemu treba pristupati sa strahom. Osnovno pravilo za prolazak je vježba. Nije to puko štrebanje niti nabranje formula koje nemate gdje primijeniti.

Osnovne logičke funkcije itekako su potrebne u svim stadijima logike. Implikacija, konjugacija, ekvivalencija i disjunkcija su pojmovi koji vas prate kroz oba dijela logike koju slušate na prvoj godini. Najvažnije za te pojmove su tablice istinitosti pomoću kojih konstruirate sve ostale zadatke. Stabla istinitosti, reductio ab absurdum....

Što se tiče logike 2. pomalo je teža jer se u tom dijelu radi konkretnija logika. Logika predikata razlikuje se od logike sudova po dva nova pojma, kvantifikatorima.

Postoje egzistencijalni i univerzalni kvantifikator po kojima određujemo samu, dublju strukturu sudova.

Opet se, i u logici predikata najvažnije pridržavati pravila, raditi na predavanjima, vježbati i pokušati svoje umske procese preoblikovati u sudove kako bi se na taj način povezali s onim što logika kao znanost jest – umski procesi misli.

ŠTO NAKON FAKSA?

Piše: Ivan Rak

Što nakon faksa? – zasigurno je jedno od onih vječnih filozofskih pitanja koja muče prosječnog studenta filozofije. Odgovor na to potražili smo u razgovoru s **Ljudevitom Hanžekom** – asistentom profesora Daria Škarice na kolegijima Epistemologije, Introspekcije i Intencionalnosti na našem odsjeku – koji je, inače, filozofiju u kombinaciji s engleskim završio upravo na našem fakultetu i to u njegovoj prvoj generaciji. Ljudevit nam je s entuzijazmom izišao u susret i pružio sjajne odgovore. Hvala Ljudva!

I. R.: S obzirom na uzlet neuroznanosti danas se područje filozofije uma i epistemologije mnogima čini kao jedno od najzanimljivijih i najotvorenijih područja za filozofe. Koji je tvoj stav o tome?

LJ. H.: Što se popularnosti filozofskih disciplina tiče, filozofija uma je danas zasigurno na vrhu liste, i to uvelike zahvaljujući popularnosti znanosti o umu, psihologije, kognitivne znanosti i neuroznanosti. Temeljne metafizičke opcije u filozofiji uma, tj. materijalizam i dualizam, uistinu su odavno poznate, ali argumenti za svaku od njih su uvelike obogaćeni, a raspon pitanja proširen u svjetlu najnovijih znanstvenih otkrića te je ona najbolji primjer izrazite interdisciplinarnosti u suvremenoj filozofiji. Epistemologija se tu pomalo razlikuje, kod nje nema baš tolike interdisciplinarnosti, ona se u načelu bavi isključivo konceptualnim pitanjima o naravi temeljnih epistemičkih pojmova koja se uvelike nastavljaju na pitanja klasične filozofije.

I.R.: Doktorski studij odlučio si nastaviti u Zadru. Koje su njegove prednosti, a koje mane u odnosu na onaj u Splitu? Čime se trenutno baviš?

LJ. H.: Doktorski studij u Zadru organiziran je oko mentorskog rada koji daje slobodu u istraživanju i posvećenost temi doktorske disertacije od samog početka studija. S druge strane, doktorski studij na našem fakultetu ima veći broj nastavnih modula, čime je sličniji ostalim doktorskim studijima u državi. Makar takav način rada zna biti naporan zbog vremenskog usklađivanja obveza, držim da ima stanovitu prednost utoliko što studentu može pružiti zaokruženo obrazovanje i time izbjegava glavnu opasnost individualnog rada, a to je fokus na onaj uski krug tema koje pojedinac smatra zanimljivima, što može rezultirati manjkom kontakta s onim relevantnim područjima s kojima student nije na "ti". Trenutno sam u fazi izrade svoje disertacije, čiji je radni naslov "Intencionalnost, introspekcija i psihologija u Brentana i Zimmermanna".

I.R.: Nakon završetka faksa neko si vrijeme volonterski radio u projektu Mala filozofija. O čemu se zapravo radi?

LJ. H.: Mala filozofija je projekt pod vodstvom Bruna Čurka. Ovim se putem zahvaljujem kolegici Tini Marasović kojoj sam pomagao u izvođenju projekta u osnovnoj

školi "Bol". Djeci se filozofija nastoji približiti kroz niz zabavnih interaktivnih radionica koje uključuju brojne igre i uistinu živopisne prezentacije s animiranim likovima pri čemu se naglasak stavlja na poučavanje sokratskom metodom tj. od djece se traže odgovori na pitanja što su prijateljstvo, ljubav, mudrost, dobro, znanje, ... Cilj je da djeca ni u jednom trenu ne prestanu davati primjere, odgovarati na pitanja, uočavati sličnosti i razlike među pojmovima čime se razvija kritičko mišljenje. Odaziv među djecom je ogroman, tako da zna biti problem pronaći učionicu s dovoljnim brojem klupa, a u nekoliko su navrata radionicama prisustvovali i drugi profesori iz škole. Svima zainteresiranima za volontiranje toplo bih preporučio da posjete web stranicu projekta (www.petit-philosophy.com) – radi se o izvrsnom iskustvu iz kojega se može puno toga naučiti i dobro se zabaviti.

I.R.: Što misliš koliko je za studente važno sudjelovanje na simpozijima i tribinama vezanim za filozofiju?

LJ. H.: Svakome tko se namjerava baviti znanstvenim radom je posjećivanje takvih događaja esencijalan dio obrazovanja jer se tu, osim što se u sadržajnom smislu dosta nauči, steknu i određeni kontakti i poznanstva neizostavni za kasniji rad. Međutim, odlazak na njih preporučio bih i onim studentima koji nemaju namjere baviti se znanstvenim radom nakon diplome. Najbolji način za učenje je gledanje živih rasprava. Od simpozija kojima studenti našeg fakulteta imaju prilike prisustvovati istaknuo bih Mediteranske korijene filozofije koji se održavaju svakog proljeća u Splitu. Također bih istaknuo rad Splitskog filozofskog kruga, koji već nekoliko godina organizira

tribine, uglavnom jednom mjesečno, na kojima se i u svojstvu izlagača i slušača može sresti ljude iz raznih ogranaka splitskog sveučilišnog života.

I.R.: Kada si i kako postao asistent? Koji su uvjeti, a koje obaveze koje kao asistent moraš ispuniti?

LJ. H.: Asistentom sam postao u lipnju 2012, a to je rezultat prijave na natječaj koji je bio raspisan mjesec-dva prije. Obveze koje asistent mora izvršiti su prije svega rad u nastavi i napredovanje na doktorskom studiju. Doktorat znanosti nije uvjet za zaposlenje na mjestu asistenta, ali ako bilo koji asistent želi nastaviti svoju akademsku karijeru, obvezno mora doktorirati u roku. Uza sve to se mora uklopiti i znanstveni rad, koji uključuje objavljivanje radova u časopisima te izlaganje na simpozijima. Naposljetku, rad na fakultetu uključuje i brojne obveze vezane uz rad Odsjeka i samog fakulteta, kao što su sudjelovanje u sjednicama, radnim tijelima i projektima fakulteta.

I.R.: Što misliš o mogućnostima zapošljavanja i perspektivama studenta filozofije? Ima li danas uopće smisla studirati filozofiju?

LJ. H.: Kako vidimo, stanje u cijeloj državi je jako teško i nema diplome koja bi nekom garantirala zapošljavanje u struci. Istina je međutim, da je s filozofijom problem nešto veći nego s nekim drugim studijskim smjerovima na našem fakultetu. Prije svega, u usporedbi s većinom drugih studijskih usmjerenja, filozofija je poprilično slabo zastupljena u srednjoškolskom planu i programu, a u osnovnim je školama uopće nema. Zbog toga je postojanje druge studijske grupe izvrsna stvar jer omogućuje ljudima da odaberu nešto što je ipak traženije na tržištu rada od filozofije. Unatoč svemu tome, mislim da se od studija filozofije itekako može profitirati. Prije svega, recimo ono očito – filozofija je užasno zabavna. Nadalje, malo što je toliko bitno za stjecanje opće kulture kao poznavanje filozofije. A opća kultura je nešto što se primijeti

na čovjeku. Mislim da je osoba sa završenim studijem filozofije bolja na svom poslu u mnogo različitih struka, prije svega tu mislim na sve razine obrazovanja, ali i novinarstvo, rad u izdavaštvu, kulturi, medijima... S druge strane, posve mi je razumljiva želja nekoga s diplomom filozofije da radi u struci za koju se obrazovao, pa bih zbog toga savjetovao svima koji su u mogućnosti da oslušuju prilike na tržištu rada i iskoriste svaku nišu - npr. ako je netko u mogućnosti što se tiče vremena i financijskih sredstava, ne bi bilo loše uključiti se u projekt filozofije za djecu, pa pokušati dobiti neka sredstva prijavom na europske natječeaje. Nadalje, filozofsko savjetovanje je kao oblik ili alternativa standardnoj psihoterapiji zadnjih godina jako popularno u svijetu i mislim da je to jedna od prilika. U svakom slučaju, jasno je da je situacija teška, ali to više nije specifikum filozofije. Svakako bi bilo šteta da to odvrati nekoga od studija filozofije, jer je to uistinu predivna disciplina čiji su studenti višestruko i kontinuirano nagrađeni njenom zanimljivošću.

Mediteranski korijeni filozofije

Pripremila: Valentina Perišić

O Mediteranskim korijenima filozofije raugovarali smo s profesorom **Mislavom Kukočem**, predsjednikom organizacijskog odbora ovogodišnjeg simpozija."

Mediteranski korijeni filozofije redovito se od 2007. godine održavaju u Splitu u organizaciji Hrvatskog filozofskog društva i našeg Odsjeka za filozofiju. Možete li nam reći kako je sve počelo?

Bio sam tada predsjednik Hrvatskog filozofskog društva koje je iste godine obilježavalo 50. obljetnicu svojega postojanja. Budući da HFD ima bogatu tradiciju priređivanja međunarodnih konferencija i simpozija, iz koje ističem svjetski poznatu *Korčulansku ljetnu školu* iz 60-tih godina XX. stoljeća, te tri aktualne godišnje međunarodne znanstveno-kulturne manifestacije: *Lošinjski dani bioetike u Malom Lošinj*, *Dani Frane Petrića u Cresu*, te Godišnji simpozij HFD-a u Zagrebu, predložio

sam Upravnom odboru HFD-a i kolegama na Odsjeku za filozofiju da zajednički pokrenemo novi znanstveni, filozofski i interdisciplinarni simpozij koji tematski korespondira s mjestom održavanja.

Zašto, dakle, *Mediteranski korijeni filozofije* u Splitu? Ovaj drevni dvomilenijski grad, antičkih rimskih korijena, sveučilišni, znanstveni i kulturni centar hrvatskog Mediterana, godinu prije osnovao je Filozofski fakultet na svom sveučilištu, te na njemu pokrenuo studij filozofije. Stoga je ustrojen i ovaj simpozij specifičnog profila sa svrhom da doprinese razvoju filozofskog života i šire uzevši poticajne duhovne atmosfere u našoj sredini, i s ambicijom da preraste u međunarodni susret filozofa

i stručnjaka iz srodnih disciplina s Mediteranom kao svojom znanstvenom i kulturološkom preokupacijom.

Što je Hrvatsko filozofsko društvo i čime se bavi izuzev organiziranja ovog simpozija i sličnih simpozija? Kako se učlaniti?

Hrvatsko filozofsko društvo je krovna strukovna filozofska udruga u Hrvatskoj, koja je od 2006. g. punopravni član Međunarodne federacije filozofskih društava (FISP). Njegova je temeljna svrha razvoj filozofske misli i promicanje filozofske tradicije kao pretpostavke suvremenog filozofskog mišljenja i sastavka duhovne baštine čovječanstva. Iz bogate i razgranate djelatnosti Društva izdvajam, uz organizaciju navedenih simpozija, impresivnu izdavačku djelatnost koja uključuje izdavanje časopisa, autorskih knjiga i zbornika. Uz slavni Praxis, koji je u domaćem i međunarodnom izdanju izlazio 60-tih i 70-tih godina prošlog stoljeća, te od Ernsta Blocha, jednog od najvećih filozofa XX. stoljeća, bio ocijenjen kao „najbolji marksistički časopis na svijetu“, HFD kontinuirano od 1980. godine izdaje časopis Filozofska istraživanja, a od 1994. časopis za filozofiju odgoja Metodički ogledi, oba na hrvatskom jeziku., te od 1986. međunarodni filozofski časopis Synthesis philosophica na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku. HFD je i nakladnik biblioteke „Filozofska istraživanja“ u kojoj je u proteklih 25 godina objavljeno gotovo 150 knjiga suvremenih hrvatskih autora. HFD objavljuje i sabrana djela u 6 svezaka Pavla Vuk-Pavlovića, poznatog hrvatskog filozofa prve polovice XX. stoljeća, te zbornike s odabраних međunarodnih simpozija, od kojih ističem Filozofiju Mediterana – zbornik radova Mediteranskih korijena filozofije. HFD također predano skrbi o srednjoškolskoj nastavi filozofije, te je suorganizator državnog natjecanja učenika iz filozofije i logike, a od 2007. g. organizira natjecanje hrvatskih srednjoškolaca na Međunarodnoj filozofskoj olimpijadi. Učlaniti se može svaka osoba koja je diplomirala filozofiju, a ako nije, uvjet je da se bavi znanstvenim ili stručnim filozofskim radom., a pristupnica se može preuzeti na mrežnim stranicama Društva: www.hrfd.hr.

Što je zapravo mediteranska filozofija?

Nije lako jednoznačno i kratko odgovoriti na ovaj upit. Zato samo nekoliko naznaka: od rađanja zapadne filozofije na istočnim obalama Mediterana (odatle i naziv Mediteranski korijeni filozofije) do „mediteranskog mišljenja“ Alberta Camusa, velikog francuskog egzistencijalističkog filozofa i književnika XX. stoljeća, pod mediteranskom filozofijom podrazumijeva se antička i renesansna filozofija, kao i suvremena misao koja se naslanja na tu tradiciju.

Što nas očekuje ove godine na simpoziju? Koja imena ćemo imati priliku poslušati?

Uz vodeća filozofska imena iz različitih krajeva Hrvatske i nekoliko gostiju iz susjednih država, na simpoziju će plenarna izlaganja na engleskom jeziku održati dva istaknuta njemačka filozofa Henning Ottmann i Gottfried Küenzlen, a obojica će analizirati mediteransku misao Alberta Camusa. Kako i sam pripremam izlaganje na tu temu, Camusova mediteranska filozofija očito će biti u fokusu interesa VIII. Mediteranskih korijena filozofije. Kao i proteklih godina, predstaviti će se nove knjige tematski vezane uz simpozij, a po povlaštenoj cijeni prodat će se i do sada objavljena izdanja.

Tko se sve može prijaviti? Postoji li način da i studenti s našeg odsjeka sudjeluju u simpoziju?

Na simpozij se od njegova početka redovito prijavljuju filozofi i stručnjaci srodnih disciplina koji se bave pitanjima iz šireg spektra mediteranske kulture. Među njima sa svojim priopćenjima sudjeluje i nekoliko studenata našeg poslijediplomskog sveučilišnog studija humanističkih znanosti. Naši dodiplomski studenti redovito sudjeluju na simpoziju kao volonteri te kao slušači i aktivni sudionici u simpozijским raspravama. Njihovo sudjelovanje jako potičemo, simpozij se u velikoj mjeri i održava zbog njih i za njih.

Što Mediteranski korijeni filozofije znače za grad Split i njegovo društvo, izuzev stručnjaka koji su uključeni u simpozij?

Simpozij ima širu društvenu funkciju obogaćivanja kulturne ponude u Splitu, poglavito zato što se fokusira na mediteransku kulturnu baštinu, kao temeljno obilježje naše sredine. Zato se i održava u staroj gradskoj jezgri, u dvorani Filozofskog fakulteta na Peristilu, Poljana kraljice Jelene 1/III. kat, 3. - 5. travnja, a svi zainteresirani građani su dobrodošli. Mjesto održavanja savršeno korespondira sa sadržajem ove znanstveno-kulturne manifestacije koju redovito prati i primjerena medijska prezentacija na radiju, televiziji, dnevnom tisku i stručnoj periodici.

Što mislite o popularizaciji filozofije u društvu? Koje bi bile pozitivne strane, a koje negativne?

Filozofija kao rasadnik kulture i roditeljica znanosti, nažalost sve je manje prisutna u društvu u kojemu prevladavaju primitivni ispadi zagriženih strasti na jednoj, i stupidni sadržaji prizemne zabave, na drugoj strani. No, baš zbog toga filozofija je danas potrebna više nego ikad, da promiče kulturu argumentiranog dijaloga, u vrijeme u kojemu se u ovoj sredini na drukčiju misao i svjetonazor juriša s kantom fekalija!

Mediteranski korijeni filozofije ove godine se održavaju od 3. do 5. travnja u dvorani Filozofskog fakulteta na Peristilu.

SLIČNOSTI AUGUSTINOVOG I MARXOVOG VIĐENJA POVIJESTI

Piše: Josip Guć

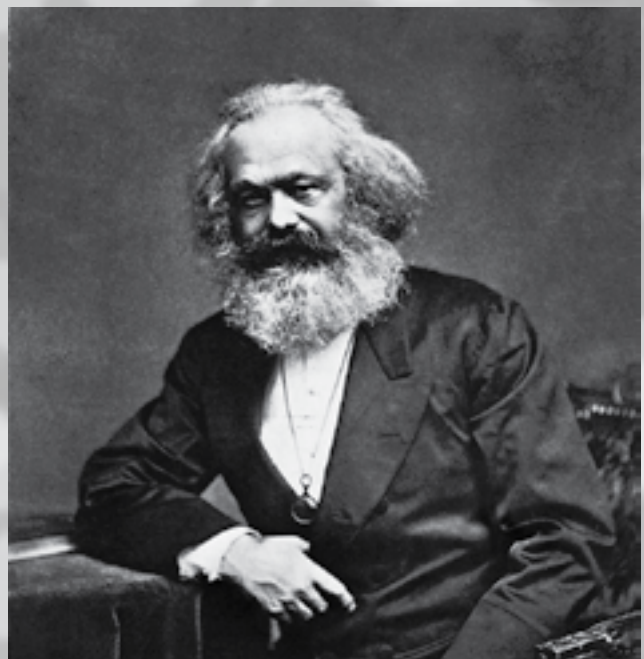
Koja poveznica može postojati između Aurelija Augustina i Karla Marxa? Na prvi pogled nema nikakve poveznice. Prvi je srednjovjekovni crkveni otac, jedan od najznačajnijih kršćanskih filozofa uopće, dok će većina drugoga postaviti kao suštog protivnika prvoga, filozofa, ekonomista i sociologa, kojega ljudi najčešće prepoznaju u navodu: „Religija je opijum za narod.“

I pak, postoji poveznica u pogledu razmatranja ljudske povijesti, ne samo između njih dvojice, već među mnogim filozofima, od Augustina na ovamo. Riječ je o trijadičkom sustavu, koji na povijest gleda kao na nešto što ima početak, tijek i eshatološki kraj (grč. *eshatos* bi značio posljednji kraj). Za početak treba prikazati viđenje jednog i drugog, a spomenut ću i Joachima da Fiorea i Francisa Fukuyamu, manje poznate filozofe, više kao zanimljivosti.

Aurelije Augustin, teolog i filozof, koji je živio u 4. i 5. st., utemeljitelj je kršćansko-metafizičke ideje povijesti. Njegova knjiga „O državi Božjoj (*De civitate Dei*)“ kapitalno je djelo kršćanskog gledišta na povijest te označava začetak filozofije povijesti uopće (iako će mnogi prije to nazvati teologijom povijesti). Augustin, dakle kaže da povijest počinje u onom momentu

kada čovjek postaje smrtan, odnosno, kada se dogodi čovjekov grješni pad. Time je čovjek osuđen na povijest, a njegov grijeh se prenosi na čitavo čovječanstvo. Međutim, ne izvlači se zaključak da je Bog digao ruke od čovjeka. Naime, povijest je započela padom, ali ona ima i svoj kraj, koji se ispunjava u eshatološkoj, onozemaljskoj budućnosti, kad će se sve stvoreno vratiti u stvoritelja.

Krucijalan je Augustinov prekid s cikličkim poimanjem vremena, kojeg su prihvaćali antički filozofi. Stari Grci i Rimljani prihvaćali su cikličko kretanje povijesti kao bjelodanu činjenicu, pošto su povijest jednostavno usporedili s kružnim gibanjem u prirodi. Dakle, kako se svake godine proljeće opet vraća, po toj formuli bi se povijesna zbivanja trebala opet vratiti. Augustin je jasno uvidio ovu glupost, tako da je povijest počeo promatrati

kao linearnu. Međutim, po mnogima je i Augustin otišao u krajnost, pošto je, uz linearno viđenje povijesti, postavio i njenu trijadičku strukturu. Početak svijeta već smo prikazali. Jasno je da Augustin prihvaća biblijsku priču, međutim, vjerovali ili ne vjerovali Bibliji, nije nam teško zamisliti da je povijest imala trenutačni početak. Kad je riječ o kraju povijesti, tu su već stvari teže zamislive. Naime, jako je teško predvidjeti kraj povijesti, kad praktički ne znamo što će se dogoditi za 5 minuta. Za to vam je potreban snažan religijski autoritet (kao Biblija) ili razrađeni filozofski sustav, koji će to pokušati dokazati (kao npr. skolastički).

Joachim da Fiore (tal. Gioacchino da Fiore) bio je redovnik, pustinjač, teolog i mistik. On je na neki način preformulirao Augustinovu trijadičku strukturu, time da je posljednje doba, koje označava kraj povijesti, odredio u ovozemaljskoj stvarnosti. Joachim povijest dijeli na tri doba: doba Oca, Sina i Svetoga Duha. Doba Oca karakterizira autoritet i strah od, na neki način, osvetoljubivog Boga. Doba Sina karakterizira milost upućena od Stvoritelja, preko Isusa Krista, utjelovljenog Boga. Zadnje doba ne označuje prelazak u izvanzemaljski i vanprostorni eshaton, već se taj eshaton, posljednje doba Duha Svetoga, događa u ovozemaljskoj stvarnosti.

Karl Marx, njemački filozof 19. stoljeća, začetnik je vrlo utjecajne filozofske misli, marksizma. Njegov ateizam (bolje je reći postateizam) je socijalno-političke prirode. Prava je istina da je kritika religije Marxu bio sekundaran problem, dok je ona kod njegovih nasljednika imala militantnu ulogu. Za njega ukidanje religije nije bio cilj, već logička posljedica. Marxov postateizam ponajviše karakterizira samostvaralačka moć čovjeka.

Marxova trijadička shema zahvaća primitivni komunizam, epohu klasnih društava te komunizam. Već

nam na vidjelo izlazi sličnost s Augustinom. Primitivni komunizam odgovarao bi biblijskoj slici Edenskog vrta. Za Marxa „pad“ bi bio početak klasnih društava. Poznato je da njemu podjela na klase predstavlja klicu svih zala u društvu. Dok klase u društvu postoje, postojat će i zlo. Zato je klasna borba glavna pokretačka snaga povijesti. Zadnjom klasnom borbom, čovjek će ostvariti ovozemaljski eshaton, savršeno društvo – komunizam. Time bi se kod Marxa dogodio kraj povijesti. Treba naglasiti da Marx nije davao naziv kraja povijesti za to, već je ostvarivanje komunizma nazvao početkom povijesti, a doba prije njega nazvao je prapovijest. Ipak, jasno nam je da komunizam Marxu ima slično značenje, kao što Augustinu ima onostrana savršena zajednica s Bogom.

Pred kraj zanimljivo bi bilo spomenuti i Francisa Fukuyamu, američkog suvremenog filozofa. On u knjizi „Kraj povijesti i posljednji čovjek“ uzdiže liberalnu demokraciju i kapitalističko društvo na onu razinu na koju je Marx postavio komunizam. Za Fukuyamu će slom komunizma i pobjeda kapitalizma označiti kraj povijesti, što ga čini izvrsnim primjerom za ono što je ovaj članak pokušao reći.

Naime, zanimljivo je kako autori koji se u suštini protive drugim autorima, koriste njihove metode i teorije. Marx je teorijski bio sušti protivnik sv. Augustinu, ali on ima gotovo istu shemu gledanja na ljudsku povijest. Marx bi, praktički, Augustinovo teološko gledište nazvao glupošću, a sam on ima jako slično gledište u osnovi, osim što eshaton ne postavlja izvan fizičkog svijeta, nego unutar njega. Tada se na pozornici pojavi i Fukuyama, koji je puno jasniji primjer navedene prakse, pa kaže Marxu kako je njegovo eshatološko viđenje glupost, kako bi iznio svoje podjednako slično, ili podjednako glupo rješenje.

sociologija

Uredio:
Zvonimir Parać

Kava s profesorom: prof. dr. sc. Ognjen Čaldarović

Pripremio: Zvonimir Parać

Prof. dr. sc. Ognjen Čaldarović jedan je od najznačajnijih hrvatskih sociologa. U svojoj bogatoj karijeri, među ostalim, bio je pročelnik odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, predsjednik Hrvatskog sociološkog društva, glavni urednik časopisa "Revija za sociologiju". Također, usavršavao se i specijalizirao u Nizozemskoj, Austriji i Americi. Šira javnost upamtila ga je po nastupima u emisiji "Peti dan" u kojoj je zajedno sa Nadeždom Čačinović, Srećkom Horvatom i Ninom Raspudićem komentirao aktualna društvena događanja.

Područje njegovog interesa obuhvaća, među ostalim, postmodernizam, urbanu sociologiju, sociologiju vremena i sociologiju rizika. Na odsjeku za sociologiju na Filozofskom fakultetu u Splitu kao vanjski suradnik radio je od samih početaka. Studentima sociologije drži predavanja iz izbornih kolegija "Suvremena urbana sociologija" i "Fenomen rizika i suvremena sociologija".

Za prvi broj "Humanista" prof. Čaldarović nam je otkrio nešto više o svom radu, ali i o studentskim danima, slobodnom vremenu i mnogim drugim temama.

Humanist: Kako i zašto ste se odlučili upisati sociologiju?

Kao i mnogi mladi ljudi danas, ne mogu reći da sam bio dovoljno „zreo“ da se odlučim trezveno i jasno za jedan ili drugi studij. Kako sam odrastao u obitelji intelektualaca u kojoj je knjiga bila „zakon“, studij sociologije i filozofije se nekako nametnuo kao logičan izbor. Tome mogu dodati i odlike tadašnjeg vremena – kraj 1960.-tih godina, kada se činilo da društvene i humanističke znanosti nude alternativu razvoju društva. No, osim studija sociologije i filozofije, razmišljao sam i o studiju glazbe – klavira, no to se nije ostvarilo iz raznih razloga.

Humanist: Što ćete najviše pamtiti sa svog studija?

Pamtit ću profesore s Odsjeka za sociologiju i filozofiju koji su bili svjetska imena, koji su s predavačkim i znanstvenim žarom radili svoj posao, trudili se zainteresirati studente za društvena zbivanja, svjetske događaje te nam pružali uvide iz svjetske literature. Ne treba zaboraviti da su to godine djelovanja časopisa „Praxis“, Korčulanske ljetne škole, vrijeme kad smo kao studenti mogli upravo na toj školi slušati poznata imena iz područja društvenih i humanističkih znanosti. Tadašnji studij sociologije je bio orijentiran u smisu socijalne filozofije, nije bio „otuđen“ od društva kao svog predmeta istraživanja pa je i ta otvorenost, kritičnost i nada u promjenu društva bila kao ideja privlačna.

Humanist: Koliko su se studenti, kao i sam način studiranja, promijenili od tada pa do danas?

Mislim da su studenti kao mladi ljudi koji upisuju neki studijski program radi svojih interesa, znatizelje ali i nedovoljnog poznavanja supstance studija ostali i dan danas slični onima od prije 40 g. Sistem studija, međutim,

poznatiji kao "bolonjski sustav" je promijenio i sisteme studiranja ali i same studente. Većina današnjih kolegija su jednosemestralni, predmeti su nekako svi postali sve više „tehnički“, u toku maksimalnih 15 tjedana nastave ne stigne se ispredavati potrebna građa, studenti su upućeni u mnogome na samostalan rad, a za to često nisu pripremljeni. Mislim da bolonjski sustav ne odgovara humanističkim i društvenim znanostima, a vjerojatno odgovara mnogo više tehničkim strukama i profilu tih studija. Izgubila se širina, produbljenost, pa se i struka „tehnificirala“.

Humanist: Danas se, među ostalim, bavite urbanom sociologijom i sociologijom, zašto ste se odlučili baš za te posebne sociologije?

Moj interes za urbanu problematiku povlači se još od završetka studija sociologije kada sam pisao diplomski rad na temu socioloških aspekata prometa. Magistrirao sam na temu socioloških aspekata urbanog planiranja, a doktorirao na aspektima novijih tendencija razvoja sociologije grada te objavio nekoliko knjiga i desetine članaka iz područja urbanih studija. Dakle, kako je vidljivo iz ovog kratkog podsjećanja, moje bavljenje urbanim aspektima je dugotrajno i predstavlja moj dugoročan interes. Sociologija rizika kao predmet interesa, a koju sam kao predmet uveo prije desetak godina u program studija sociologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, postala je predmetom mog interesa prvenstveno zbog mnogih istraživanja u kojima sam učestvovao. Ta istraživanja su se bavila proučavanjem odnosa ljudi prema različitim energetske izvora, posebno nuklearnim. Zanimalo me zbog čega postoji „strah“ od različitih energetskih postrojenja te kako ga je moguće razumjeti i „racionalizirati“, kako je moguće uspostaviti sustav informiranja, komunikacije

te uspostaviti sustave povjerenja. U novijoj sociologiji se pojam „društva rizika“ utemeljio kao jedan od ključnih odrednica suvremenog društva. Taj interes je također doveo do objavljivanja nekoliko knjiga, samostalnih ili uredničkih, te desetine istraživačkih studija i članaka.

Humanist: Na što ste najponosniji u dosadašnjem akademskom radu? Imate li neku neostvarenu želju?

Pa, teško mi je odgovoriti na ovo pitanje. Nisam ponosan ni na što posebno, mislim da sam svoj posao radio (i još uvijek radim) pošteno, korektno, temeljito te da sam postigao priznanja u znanstvenim sveučilišnim krugovima. Ostaju mnogobrojne knjige i članci, istraživački izvještaji, priopćenja na mnogobrojnim inozemnim i domaćim skupovima kao dokazi tog dugogodišnjeg djelovanja. Nadam se da je moje djelovanje prepoznato u okruženju te da će od njega mnogi studenti i profesionalci imati koristi. Naravno, želio bih zaokružiti svoje djelovanje s još nekoliko studija i knjiga.

Humanist: Na odjeku za sociologiju u Splitu predavali ste od osnutka. Što će vam ostati u sjećanju?

Drago mi je da sam i svojim djelovanjem doprinio da se Odjel za sociologiju Sveučilišta u Splitu još više prepozna kao jedan od naših socioloških centara u Hrvatskoj. Ostat će mi u pamćenju veliki napor kojeg su mnogi, posebno profesorica Leburić, uložili da se ni od čega napravi znanstveno-nastavna jedinica. Još uvijek postoji niz problema smještaja i organizacije vjerojatno, ali temelji su postavljeni – odjel, znanstvena knjižnica, nastavnici, program studija. A studenti su posvuda isti – zanimljivi, više ili manje zainteresirani i posvećeni svom studiju. Mislim da su me s interesom slušali, ali na njima je da donesu sud!

Humanist: Koja je razlika između zagrebačkih i splitskih studenata sociologije?

Pa, ne bih rekao da postoji neka posebna razlika. Vidljivo je da je splitski studij, recimo, „više metodološki orijentiran“ od nekih drugih pa su i studenti u tom smislu tako i usmjereni, dok zagrebački studenti, osim tog metodološkog obrazovanja dobivaju vjerojatno i nešto više teorijskih znanja, predmeta, posebnih sociologija što je i normalna posljedica činjenice da je zagrebački studij i najveća sociološka znanstveno-nastavna institucija u nas. Jednostavno, veći je broj nastavnika, kolegija, dimenzija. Splitski studenti na diplomskom studiju u Zagrebu i sami su isticali u nekoliko navrata svoje „nedostatnije“ teorijsko obrazovanje, što naravno nije pravilo, ali može biti indikativno.

Humanist: Komentirali ste društvena događanja u emisiji „Peti dan“, kakvo je za vas to bilo iskustvo?

Iskustvo je apsolutno pozitivno – mislim da smo bili dobar tim, dopunjavali smo se, a vjerujem da je i emisija bila zanimljiva mnogim TV gledateljima, što je vidljivo i u mnogim komentarima na TV blogovima – onim pohvalnim, dobronamjernim ali i zlobnim. Mislim da samo svi kao ekipa i kao pojedinci dobro iskoristili priliku i utjecali na formiranje sudova o tekućoj društvenoj zbilji. U tim komentarima zrcalila se tekuća zbilja s vječnim problemima čovjeka, čovječanstva i smisla ljudske egzistencije. Drago mi je da je emisija nastavila raditi isti posao!

Humanist: Jedan dio života ste proveli i u Americi, što ste sve tamo radili?

Kad zbrojim svoje višestruke boravke u SAD (2 boravka od po 9-10 mjeseci kao Fulbrightov stipendist, nekoliko kraćih boravaka od po cca mjesec ili manje dana, povremeni još kraći posjeti i boravci) – moglo bi se reći da sam doista dio svog života proveo u Americi. Prvi duži boravak kao Fulbrightov stipendist (1982-83) ostvario sam u New York Cityju gdje sam proučavao urbanu sociologiju u vrijeme nastanka Čikaške sociološke škole. Sudjelovao sam u radu fakulteta New School for Social Research te podnio nekoliko priopćenja na znanstvenim skupovima u SAD. Naravno, iskoristio sam pogodnosti boravka pa sam i sa skromnim stipendijskim prihodima proputovao veliki dio Amerike. Vratio sam se u Zagreb s rukopisom knjige o Čikaškoj sociološkoj školi. Drugi duži boravak proveo sam 1993-94 na Indiana University u Bloomingtonu u državi Indiana gdje sam radio najviše na problemima sociologije rizika i sudjelovao u aktivnostima Department of Sociology, održao također nekoliko predavanja na sociološkim savjetovanjima u SAD. Također, ponovno sam se vratio u Zagreb s rukopisom knjige o sociologiji rizika koja je ubrzo izašla. U drugim prigodama, bio sam na Lock Haven University u Pennsylvaniji, na University of Miami at Coral Gables i na mnogim drugim sociološkim institucijama u SAD. Uvijek sam ponovno shvaćao da se „mogu nositi“ s američkim kolegom, a znanstvena i stručna infrastruktura koja je bila na raspolaganju, bila je i više nego stimulativna za rad. Upoznao sam niz zanimljivih osoba s kojima sam i danas u kontaktu.

Humanist: Kako Amerika prepoznaje sociologe na tržištu rada i koliko Hrvatska zaostaje za Amerikom?

Kako je sociologija oduvijek prepoznata „kao krizna znanost“ koja se često bavi sama sa sobom propitujući predmet svog bavljenja, tako je njen položaj na tržištu rada gotovo uvijek nestabilan i vjerojatno će takav i ostati. Moguće je konstatirati da je sociologija u SAD stekla stabilniji položaj, zbog dugoročnije prisutnosti i predmetne određenosti (ne smijemo zaboraviti da je prvi profesionalni odsjek za sociologiju osnovan 1892 g. na University of Chicago, a mi smo ovih dana, krajem 2013. g. proslavili 50 godišnjicu postojanja Odsjeka za sociologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, iako je sociološko djelovanje mnogo starije na zagrebačkom sveučilištu). No, neovisno o tome koliko ćemo kvalificirati našu disciplinu kao „kriznu“ ili ne, neosporno je da se sociologija u društvenoj praksi hrvatskog društva slabije koristi no što bi to trebalo. No to je jedna od onih „vječnih tema“ o kojima će se još dugo raspravljati ...

Humanist: Što radite u slobodno vrijeme?

Teško mi je odrediti koliko slobodnog vremena zapravo imam. Ako ga „napravim“, volim šetati, planinariti, skijati, krstarim i Jadranom, čitam. Zbog prirode različitih poslova i područja kojima se bavim, dosta putujem pa mi i ta putovanja „pojednu“ dosta slobodnog vremena.

Humanist: Koji su vaši budući planovi, pišete li neku knjigu, radite li kakvo novo istraživanje?

Pa, trenutno dovršavam rukopis knjige s kolegicom s Odsjeka za sociologiju o aspektima najnovijih teorijskih rasprava o urbanim studijima, a planiram i neke druge aktivnosti, sudjelovanja na priopćenjima i radu ISA-e (Međunarodnog sociološkog udruženja), HSD-a (Hrvatskog sociološkog društva) te sudjelovanju u realizaciji projekata koji su vezani uz svakodnevicu u urbanim sredinama u nas.

SOCIOLOŠKA IMAGINACIJA SVAKI DAN

Piše: Larisa Hržić

Jedan od prvih pojmova s kojim se susreću studenti sociologije na prvoj godini studija je sociološka imaginacija, pojam koji je uveo Charles Wright Mills, američki sociolog. Prema Millsu, sociološka imaginacija je sposobnost da se udaljimo od jedne perspektive ka drugoj, sposobnost da prekoračimo od najneosebne i udaljene transformacije do najintimnijih značajki ljudskog života - i da uočimo odnose između to dvoje. Sociološka mašta nam daje mogućnost da se odmaknemo od poznatih rutina koje susrećemo svakog dana i da ih promotrimo na nov način.

„Sociološki rad ovisi o sociološkoj imaginaciji“ (Wright Mills, C., 1970.). Studenti sociologije se s tim pojmom susreću kroz cjelokupno školovanje, ali i čitav svoj radni vijek. Zapravo, to postaje način razmišljanja jednog sociologa.

Jedan od interesantnih primjera jest primjer ISPIJANJA KAVE. Jedna naoko svakodnevna, uhodana, obična i svakako nezanimljiva radnja može se promotriti iz više "kuteva" i na više načina.

Simbolična vrijednost pijenja kave je dio svakodnevnih društvenih aktivnosti. Pijenje kave postaje društveni ritual u kojem je bitniji susret i razgovor dvoje ili više ljudi nego samo piće.

Drugi pogled na ispijanje kave je taj što mnogi piju kavu radi stimulansa (kava sadržava kofein koji stimulira rad mozga). Sociologe može zanimati i postojanje razlike između zemalja koje toleriraju upotrebu kave i alkohola, ali ne i marihuane i zemalja koje toleriraju upotrebu marihuane, ali ne i kave i alkohola.

Kada pije kavu pojedinac je uhvaćen u mrežu koja se prostire čitavim svijetom i umrežava se u mrežu društvenih i ekonomskih odnosa. Kava je proizvod koji povezuje najsiromašnije i najbogatije dijelove svijeta. U najsiromašnijim dijelovima se uzgaja, dok se u bogatim konzumira.

Što je postala popularnijom, kava se sve više politizirala, komercijalizirala, poprimala dodatne okuse i nazive, odluke potrošača o vrsti kave koju piju i gdje je nabavljaju postale su dio životnog stila.

Ovo nisu jedini načini kako se ova svakodnevna situacija može razmatrati (primjer ispijanja kave), kao što ovo nije jedina situacija koja se može razmatrati iz više "kuteva".

Za primjer se može uzeti bilo koja svakodnevna pojava ili neka druga koja se ne odvija svakodnevno, već periodično ili po potrebi.

Ako je osoba pretila zbog genetski uvjetovane bolesti, tad je to samo njen problem, ali ako je veliki dio populacije pretio, tada to postaje javni problem, uključuje razne druge aspekte društva i ne može se objasniti individualnim karakteristikama ljudi.

Jedan od primjera koji su predmet rasprava danas je cijepjenje u različite svrhe. Ono najčešće sprječava da obolimo od određene bolesti. Mada je pitanje hoćemo li ikada oboljeti od te bolesti i postoje li neke od tih bolesti još uvijek. Jedan drugi pogled na cijepjenje je mogućnost da farmaceutske tvrtke tako zarađuju i da je iz tog razloga cijepjenje obvezno. Moguće je i da se neka nova cjepiva tek isprobavaju na određenom uzorku ljudi.

Sve ovo podrazumijeva odmak od jednog pogleda na situaciju i sagledavanje šireg spektra situacija.

Svaki znanstvenik, a tako i sociolog mora posjedovati sposobnost koja uključuje kritičnost i sociološku maštu. Međutim, bilo bi dobro da svi grade sociološku maštu ili sposobnost da se udaljimo od određene situacije i da je promotrimo na nov način. Tako se ljude ne bi moglo obmanjivati ni iskrivljivati im istinu pred očima.

S obzirom na to da nisu svi u mogućnosti izgrađivati sociološku maštu, sociolozi preuzimaju na sebe tu ulogu i trude se za svih.

INTERVJU

TONI POPOVIĆ

Piše: Marin Spetić

Kako izgleda život mladog tek magistriranog sociologa?

Nastojat ću odgovoriti, premda ne znam jesam li baš reprezentativan (smijeh). Zaposlenik sam splitske udruge Zdravi grad koja se bavi pisanjem projekata na nacionalnoj i europskoj razini. Udruga ima značajnu izdavačku djelatnost. Svake dvije godine organizira međunarodne kongrese pod nazivom „Era nove ekonomije i novih zanimanja“, razvija aktivnosti iz područja osobnog zdravlja i usmjerena je na pisanje znanstvenih i stručnih radova. Na taj način znatno vrijeme provodim u pisanju projekata i radu. U slobodno vrijeme čitam, pišem, sviram gitaru, izlazim s prijateljima i slično.

Ako se vratimo na sami početak, odakle interes za sociologijom?

Odrastao sam unutar različitih administrativnih i kulturnih sredina. Mnogo sam cirkulirao. Makar nesvjesno, interes za predmetom sociologije oduvijek je bio tu. Prebivao sam između grada i ruralnog prostora. Uviđao sam razlike u ponašanju i različitost života stoga društvenost nisam prihvaćao zdravo za gotovo. Vidio sam koliko se ljudi razlikuju prema svojim kulturnim obrascima. Bilo je to ratno vrijeme kada se u moj rodni grad Omiš doseljavao velik broj prognanika i izbjeglica, u čemu sam opet vidio kulturne razlike. To me ponukalo na pitanje što uvjetuje čovjeka i kako ga razumjeti, dijelom zbog razumijevanja sebe i svog života.

Koji si fakultet prvo upisao?

Najprije sam upisao Pravni fakultet u Splitu. No, nije to bila moja prva želja. Zbog problema koji sam imao s astmatičnim bronhitisom, nije bilo poželjno da studiram u Zagrebu ili dalje od kuće. Nisam znao da je otvoren Odsjek za sociologiju na Filozofskom fakultetu u Splitu. Na to me uputio predavač sociologije splitskog Pravnog fakulteta, Zoran Malenica. Sugerirao mi je da se prebacim, uvidjevši da je to ono što želim studirati i vjerujući kako ću pritom imati kvalitetne rezultate.

Što te najviše dojmilo za vrijeme studiranja na našem Odsjeku?

Kada gledamo stranu koja se ponekad indirektno tiče studiranja, jako su me dojmile manje studijske grupe, što je karakteristika bolonjskog modela studiranja. U njima sam vrlo brzo stekao prijateljstva koja traju do danas. S tim prijateljima i prijateljicama sada profesionalno surađujem. Zbog karaktera grupa nismo bili anonimni i brzo smo se povezali. Pri takvom obliku nastave mogla se uspostavljati suradnja, što koristi zbog poznavanja timskog rada i vještina potrebnih za budući rad. Pored toga, dojmila me otvorenost profesora u

Toni Popović mladi je magistar sociologije. Kao i svi sudenti sociologije se nebrojeno se puta susreo s onim čuvenim i demotivirajućim pitanjem „A što ćeš s tim?“

Više o svom novom poslu, ali i o studentskim danima otkrio nam je u intervjuu.

komunikaciji sa studentima i spremnost rješavanja nedoumica s kojima se studenti susreću. Nije bilo puke udaljenosti između nas i njih, već profesionalan i vrlo afirmativan pristup. Ovim putem se želim zahvaliti profesorima koji su me profesionalno usmjeravali tijekom studija i nakon njega te ističem njihovu nesebičnost, empatiju i podršku za vrijeme najtežih trenutaka mog života zbog gubitka roditelja.

Jesi li za vrijeme studiranja pisao radove?

Za vrijeme studija objavio sam metodološki esej te dva rada u suautorstvu s profesoricom Renatom Reljom, mojom uvaženom mentoricom te kolegom Vickom Tomićem, koji sada radi sa mnom. Radove smo izložili na konferenciji u Osijeku 2011. godine. U to sam vrijeme surađivao i sa splitskim Ekonomskim fakultetom. Kreirali smo anketu o poduzetničkim znanjima i vještinama koju smo u suradnji s Hrvatskom bankom za obnovu i razvoj provodili na poduzetnicima Splitsko-Dalmatinske županije. Nerjetko sam pomagao i kolegama s drugih fakulteta i odsjeka u kreiranju različitih istraživačkih koncepata na različitim razinama studija.

Postao si zaposlen nedugo nakon magistriranja?

Prije diplomiranja dobio sam ponudu udruge Zdravi grad iz Splita za volontiranje i mogućnost kreiranja radnog mjesta u budućnosti. Počeo sam pisati projektne natječaje za Europsku uniju, napisao sam nekoliko znanstvenih radova, brojne dopise i drugo. To se pokazalo dostatnim zaposlenja. Na taj sam način pomogao i otvorio vrata fakultetskom kolegi Vicku Tomiću da se zaposli u timu u kojem radimo.

Jesi li zadovoljan na radnom mjestu?

Jako sam zadovoljan iz više razloga. Želja mi je ostati u struci, biti znanstveno-istraživački aktivan. Imam to priliku raditi. Štoviše, predsjednica udruge doc.dr.sc. Andrea Russo potiče znanstvenu aktivnost Udruge pa imamo priliku naše radove izlagati na brojnim konferencijama te pisati radove za znanstvene i stručne časopise. Zadovoljan sam i atmosferom dinamičnosti u pisanju projekata. Na taj način djelomice osiguravamo egzistenciju, a uvijek postoji i mogućnost odbijanja aplikacije. Treći je razlog radna atmosfera među kolegama jer su to kreativne osobe s mnoštvom ideja, pored razvoja prijateljskih odnosa jer smo primorani raditi kao tim. Tim mora funkcionirati skladno i zbog stalne dinamičnosti trebamo imati vrlo otvorene i tolerantne odnose. Atmosfera je jako afirmativna. Potiče na stalni rad i optimističan pogled na budućnost. Osim mene, u timu imamo još jednog sociologa, psihologinju, magistre ekonomije i elektrotehnike, magistra strojarstva i profesoricu engleskog i talijanskog jezika.

Znači jedan širok dijapazon znanja i vještina?

Da, ali treba naglasiti i suradnju s različitim institucijama i pojedincima. Primjerice, Medicinskim fakultetom u Splitu i Zagrebu, Institutom za antropologiju u Zagrebu, Poljoprivrednim fakultetom u Osijeku, a od pojedinaca sa zagovarateljem zdrave prehrane Georgeom Mateljanom, čiji smo bestseler preveli i dobili nagradu J. J. Strossmayerza najbolje znanstveno djelo u području prirodnih znanosti.

Koje teme imaš priliku proučavati na svom radnom mjestu?

Spomenuo sam da moj interes za sociologijom potiče od djetinjstva i društvenog konteksta u kojem sam živio. Sada proučavam tematiku koja je s time povezana. Najčešće sam pisao o sociologiji rada, sociološkoj etnografiji i ruralnoj sociologiji, a četvrta tema kojom

se bavim je sociologija pomorstva koja je kao disciplina tek napočetku razvoja i za koju postoji interes domaćih i inozemnih stručnjaka. Prisutan je velik broj sociologa i društvenih znanstvenika koji se počinju baviti upravo ovom posebnom sociologijom.

Koji su ti planovi za budućnost?

Moj plan je ostati raditi i djelovati pri udruzi Zdravi grad, razvijati njene kapacitete u pisanju projekata i znanstvenih radova, a planiram napisati i doktorski studij uskoro. Htio bih ostati u Hrvatskoj zbog posla kojim se bavim, s kojim povezujem vlastitu ekstrinzičnu i intrinzičnu motivaciju, a premišljam se između studija sociologije regionalnog razvoja u Zadru, demografskog studija u Dubrovniku i interdisciplinarnog studija Mediterana u Splitu. Na ovaj ću način nadalje doprinijeti sebi i drugima i želim nastaviti sličnim putem.

PRIRODNE vs DRUŠTVENE ZNANOSTI - suparnici ili saveznici

Piše: Zvonimir Parać

Kako znanost funkcionira, možemo li se pouzdati u nju, jesu li društvene znanosti manje „znanstvene“ od prirodnih, je li znanstvena metoda jedini valjan način stjecanja znanja, koji su njeni dosezi i ograničenja...dileme su oko kojih se zagovornici i kritičari znanosti spore već neko vrijeme i izgleda da neće prestati tako skoro.

Vjerojatno nema studenta filozofskog koji nije bar jednom čuo zajedljiv komentar o tome kako je njegov studij manje ozbiljan u odnosu na 'prave' prirodnoznanstvene studije. To nam pokazuje i sljedeći eksperiment: ako googlamo 'is sociology', vidjet ćemo da je jedan od prvih prijedloga koje autocomplete funkcija daje (na temelju najčešćih googlanja) 'is sociology a science', odmah poslije 'is sociology degree useless'. Oba rezultata nam nešto govore o tzv. zdravorazumskom shvaćanju sociologije, ali zadržimo se na ovom prvom. Je li sociologija „prava“ znanost? Ovo pitanje ima smisla jedino u kontekstu stroge podjele između prirodnih i društvenih znanosti. Rivalstvo između „prirodnjaka“ i „društvenjaka“ je, čini se, nepresušni izvor kontroverzi. Kako znanost funkcionira, možemo li se pouzdati u nju, jesu li društvene znanosti manje „znanstvene“ od prirodnih, je li znanstvena metoda jedini valjan način stjecanja znanja, koji su njeni dosezi i ograničenja...dileme su oko kojih se zagovornici i kritičari znanosti spore već neko vrijeme i izgleda da neće prestati tako skoro.

Navedenim pitanjima posebno se bave sociologija i filozofija znanosti, a na tom polju vjerojatno najveći odjek je imala „The Structure of Scientific Revolutions“ filozofa znanosti Thomasa Kuhna (1962). Ako je znanost

sistematično, racionalno i empirijski utemeljeno stjecanje znanja o svijetu, to znači da znanstvene teorije, prema načelu falsifikacije Karla Poppera, moraju biti provjerljive i suočene s novim dokazima da bi znanost napredovala. Prema Kuhnovoj teoriji, međutim, znanstveni progres se ne odvija linearno i postepeno, akumulacijom novih znanstvenih činjenica. Naprotiv, periodično dolazi do znanstvenih revolucija koje nastupaju kad problemi postanu nerješivi unutar stare paradigme. Nova paradigma sa sobom nosi drugačiji konceptualni i metodološki okvir kojim pristupamo problemu. Budući da su suprotstavljene paradigme nesumjerljive i da se jedna ne može dokazati ili pobiti na osnovu druge, promjena paradigme u znatnoj mjeri ovisi o povijesnim i kulturnim faktorima nevezanim za znanstvenu metodu. Nije potpuno jasno do koje mjere Kuhn ovim zaključkom relativizira znanstvenu objektivnost, ali zanimljivo je da se ogradio od kasnijih postmodernih interpretacija svoje teorije izjavom: „Ja nisam kuhnovac!“ Postmodernizam, možda i najutjecajniji teorijski pravac kasnog 20. st., pripada široj antipozitivističkoj tradiciji u društvenim znanostima. Još od Webera i njegovog „verstehen“ pristupa, interpretativisti u sociologiji odbacuju pozitivizam Comtea i Durkheima koji traga za generalnim društvenim zakonima na temelju opažanja i mjerenja.

Umjesto toga se koriste kvalitativnim istraživačkim metodama kako bi dobili dublji uvid u subjektivna stajališta, značenja, koncepte i vrijednosti. Sociolog i filozof Jurgen Habermas taj pristup objašnjava na slijedeći način: „Pozitivistička teza ujedinjene znanosti, koja asimilira sve znanosti u prirodnoznanstveni model, izjalovila se zbog intimne veze između društvenih znanosti i povijesti, te činjenice da se baziraju na situacijski specifičnom razumijevanju značenja koje može biti eksplicirano samo hermeneutički... pristup simbolički strukturiranoj stvarnosti ne može se dobiti samo opažanjem“. Idući korak dalje, neki postmodernisti završavaju u radikalnom relativizmu, neodređenosti i skepticizmu prema svim objektivnim činjenicama. Znanost se svodi na društveni konstrukt ili ideološki narativ, a njena navodna neutralnost i univerzalnost samo prikrivaju inherentne odnose moći. Pozitivizam je sredstvo kulturne dominacije.

Znanstvenici, očekivano, nisu dobro prihvatili ovakav patronizirajući stav, ali ono što je napravio Alan Sokal ušlo je u legendu. U časopisu „Social Text“ objavio je 1996. članak pod naslovom „Transgressing the Boundaries: Towards a Transformative Hermeneutics of Quantum Gravity“. Nedugo nakon toga otkrio je da se radi o podvali. U članku je Sokal kroz parodiju živopisnog postmodernog stila progurao nedokazive i apsurdne teze o kvantnoj gravitaciji kao novoj „postmodernoj i oslobađajućoj znanosti“ koja će srušiti stare znanstvene dogme o objektivnoj stvarnosti. Ispravno je pretpostavio da će ih urednici nekritički prihvatiti u slučaju kad fizičar potvrđuje njihove predrasude i referira se na autore iz njihove discipline. U naknadnom komentaru, upozoravajući do koje mjere je karikiranje i nerazumijevanje znanosti uzelo maha u akademskim krugovima, zajedljivo primjećuje: „Svatko tko vjeruje da su zakoni fizike obične društvene konvencije pozvan je da ih prekorači s prozora mog stana. Živim na dvadeset i prvom katu.“

Čini se da skoro dvadeset godina od Sokalove afere nepovjerenje prema znanosti nije ništa manje, a kritičarima su se u međuvremenu pridružili i neželjeni saveznici: od kreacionista i skeptika oko globalnog zatopljenja do teoretičara zavjera svih vrsta. Znakovito je da se, suočen s tim zabrinjavajućim trendom, vodeći sociolog znanosti Bruno Latour pita: „Opasni ekstremisti koriste argumente socijalnog konstruktivizma da bi uništili teško dobivene dokaze koji mogu spasiti živote. Jesam li bio u krivu što sam sudjelovao u izumu područja poznatog kao znanstvene studije? Je li dovoljno da kažemo da nismo stvarno mislili ono što smo mislili?“

S druge strane, njegovi kolege neumorno optužuju zagovornike znanosti za scijentizam – pomalo neodređen termin koji se u najširem značenju odnosi na vjerovanje da da znanost jedina ima odgovor na sva bitna pitanja. Iako je upitno vjeruje li itko zaista u taj mit, razumljiva je oštra reakcija „društvenjaka“ kad se se „prirodnjaci“ samouvjerenom mijesaju u njihovo područje koje ne poznaju dovoljno. Pritom često upadaju u zamku zastupanja vrlo snažnih teza za koje imaju vrlo slabe dokaze, kao što knjige „The God Delusion“ (2007) biologa Richarda Dawkinsa, „The Moral

Landscape: How Science Can Determine Human Values“ (2010) neuroznanstvenika Sama Harrisa, „The Grand Design“ (2010) Stephenha Hawkinga i „A Universe from Nothing“ (2012) fizičara Lawrencea Kraussa pokazuju. Kad Hawkingovo arogantno i pomalo naivno proglašavanje filozofije mrtvom (i znanosti njenom nasljednicom) služi kao podsjetnik da sve što znanstvenici tvrde ne spada nužno u domenu znanstvenog.

Međutim, krivca za krizu u koju su društvene znanosti po nekima zapale bi možda prije trebalo tražiti u utjecaju postmodernizma nego u prirodnim znanostima koje ih ugrožavaju. Tu ideju iznosi i psiholog Steven Pinker u svom kontroverznom eseju „Science is not Your Enemy“ iz prošle godine, koji mi je bio i poticaj za pisanje ovog članka. Pinker se u njemu obraća gorljivim kritičarima scijentizma, preuzimajući dobrovoljno tu etiketu, ali je redefinira tako da se odnosi na općeniti znanstveni svjetonazor koji se može svesti na dva temeljna načela. Prvo je da je svijet *objašnjiv* – da se njegovi fenomeni mogu objasniti općenitim principima. Drugo je da je stjecanje znanja *teško* – ono ne dolazi iz dogme, autoriteta ni subjektivnog dojma. Osim toga, budući da je naš um sklon iluzijama i predrasudama, u potrazi za znanjem moramo prihvatiti empirijske testove, formalnu preciznost, skepticizam i otvorenu debatu. Osobno se slažem s Pinkerom da humanistima može samo koristiti rigoroznija primjena ovih načela, i da, uz nužan oprez, empirijski podaci i statistike doprinose boljem razumijevanju kulture, društva i politike. Bez početne teorije, podaci su neupotrebljivi, ali bez empirijskog testiranja jednostavno ne možemo filtrirati valjane sociološke teorije od onih bezvrijednih. Generalizacija se danas shvaća kao nešto što treba izbjegavati pod svaku cijenu, jer vodi u pretjeranu simplifikaciju i redukcionizam. Ali generalizacija je sastavni dio teorije. Pretvarajući teoriju u slobodnu prozu, nadomještajući dokaze i argumente opskurnim žargonom i politički korektnim dogmama, humanisti osuđuju sami sebe na irelevantnost.

Što se scijentizma tiče, Pinkerova definicija je naizgled preopćenita ali je takva s razlogom – kako bi zamaglila oštre podjele između prirodnih i humanističkih znanosti i pokazala da ih više toga povezuje nego razdvaja. Interdisciplinarna suradnja je u svakom slučaju konstruktivniji pristup od dosadašnjeg suparništva i međusobnog optuživanja. Čak i Pinkerovu tezu o misliocima prosvjetiteljstva kao pretečama znanstvenika, iako se na prvi pogled čini kao omalovažavanje filozofije, trebalo bi shvatiti u kontestu zajedničkog intelektualnog naslijeđa. Drugim riječima, ono što antropolog Ernest Gellner naziva racionalizmom prosvjetiteljstva trebao bi biti zajednički ideal: racionalna analiza potkrijepljena dokazima kojom dolazimo do objektivnog, kulturno neovisnog znanja. Ako se ta zadaća u nekim područjima i pokazala teža nego što smo očekivali, ne znači da je nemoguća i nije nam opravdanje za povlačenje u relativizam. Nevjerojatna akumulacija znanja i napredak ostvaren od znanstvene revolucije do danas razlog je da zadržimo optimizam i da od tog naslijeđa ne odustajemo tako lako. Znanost nije samo još jedan narativ.

FILMSKA KRITIKA

Što je rezultiralo konačnim padom Jasmine French?

Piše: Marcela Radolfi

“Blue Jasmine” jedan je od posljednjih uradaka poznatog filmskog neurotika Woodya Allena koji, iako debelo zašao u umirovljeničke dane, “tiska” filmove kao da je u jeku mladosti. Protagonisticu priče utjelovljuje žena koja je odolijevala Tolkienovu Gospodaru prstenova u istoimenoj ekranizaciji Petera Jacksona, maestralna Cate Blanchet. No čemu nije mogla odoljeti Jasmine, te što je rezultiralo konačnim padom žene u najboljim godinama?

Radnja filma započinje Jasmineinim “intimnim” ispovijestima svojeg života nepoznatoj starici u avionu. Jasmine pokušava prebroditi krizu nakon što je njen bogati muž, razotkriven kao prevarant (tumači ga Alec Baldwin kao vječiti “prodavač magle” u filmu), počinio samoubojstvo u zatvoru, a ona biva odbačena iz “high class” društva New Yorka kao stara krpa. Za pomoć se obraća svojoj sestri i započinje potpuno novi život u društvu “nižeg ranga” San Francisca. Ali Jasmine teško odustaje od svoje otmjenosti te istančanog stila koji se jednostavno mora pratiti skupocjenim stvarčicama bivšeg života, iako ih je mogla pretvoriti u prijeko potreban novac na što će je upozoriti njena sestra smještajući je u svoj “humble home”. Zgrožena životom koji joj se nudi i zbog nemogućnosti zaborava života koji je živjela, Jasmine situaciju prati xanaxima koji joj ipak nisu dovoljni da u stresnim trenucima ne “otkine” u još jednoj minijaturnoj verziji živčanog sloma. Izlaz iz bezizlazne situacije, Jasmine vidi u romantičnom, ali teško ostvarivom planu polažući nade u svoj neporecivi osjećaj za stil. Jasmine će se zaposliti kao recepcionerka u zubnoj ordinaciji te će pohađati tečaj infomatičke obuke kako bi se realizirala kao virtualni dizajner interijera. Mada svjesna poražavajuće činjenice da zapisuje termine rješavanja karijese, vođena je virtualnom donkijhotovskom idejom svjetlije budućnosti. Put do cilja dug je i krivudav, a Jasmine na

tankom ledu svojih živaca ponovno prolazi kroz testove života. Svaki iole stresniji test koji joj priređuje nov život, za Jasmine je okidač kojim nas redatelj flashbackom vraća u izgubljene zlatne dane Jasmineinog prošlog života.

Od samih početaka, odgojena u obitelji koja je posvojila dvije curice, Jasmine je bila ona koja se isticala kao dijete bistrije od svoje mlađe sestre, ono “od kojeg bi moglo nešto biti”. No ono što joj je prirodno dano, Jasmine i nije tako dobro iskoristila da bi osigurala sebi dugoročno sretnu budućnost. Opijena milozvucima romantične pjesme Blue moon, zaljubit će se u svog budućeg muža, prekinut će faks (što će kasnije opetovano ponavljati) kako bi se udala za muškarca iz snova. Nerealizirajući sebe do kraja, barem po pitanju obrazovanja i samostalnosti kojoj se na taj način teži, Jasmine će svoj život podrediti drugoj osobi s kojom će uplivati u svijet visokog društva, satkanog od ljudi otmjena držanja i debelog džepa. Ovisnost o tuđem džepu, čini ju ovisnom i o ispraznom životu u maniri pokazivanja dijamantnog nakita na zabavama površnih osmijeha. Ali Jasmine je samu sebe uhvatila u klopku. Njen osmijeh nije bio lažan, ona je sebe zaista uvjerila u sav taj lažni sjaj. Uvjerila se i da njen muž nije prevarant jer to nije odlika kojom se postiže “nivo kaste” kojoj ona teži. Stoga je malo pomalo, ne zamarajući se njegovim mutnim poslovima, gurnula takve spoznaje pod “tepih podsvijesti”. U trenutku spoznaje da je muža vara i njegovog priznanja da je ostavlja zbog druge žene koju “voli”, Jasmine pada na testu te u bijesu i želji za osvetom, instiktivno grabi telefon i prijavljuje ga nadležnim službama. Zaboravljajući da je žena “lovca u mutnom”, Jasmine pokapa muža, ali i sebe. Njegov bankrot je i njen bankrot, njegova sramota i njena sramota. Da je bila svjesna lažnog sjaja svog bogatstva, Jasmine bi možda i opstala u životu na visokim nogama,

ali romantična uvjerenja savršeno uštimanog života rezultirala su njenim slomom.

Uvjeravajući samu sebe u nešto što nije, Jasmine će podbaciti i u drugoj prilici da se održi u svom letu među oblacima. Kad joj se u određenoj putanji da samu sebe obuči za virtualnog dizajnera u sanjivom San Franciscu ukaže prilika za sretnim životom s kongresnikom kojeg slučajno upoznaje na zabavi svoje kolegice s tečaja, Jasmine će uvjerenja u ono što govori, predstaviti samu sebe onako kako to bolje zvuči. Sad je ona žena preminulog kirurga i već iskusna dizajnerica interijera s otmjenošću koja obara na prvi pogled. Novi budući muž vjeruje joj kao i ona samoj sebi, jer kako bi se inače održala u jednoj takvoj priči. Nova prilika, novi lažni sjaj, novo razotkrivanje priče održavane na klimavim nogama na kojima je uporište imalo i njeno psihičko zdravlje. “Blast from the past” bit će informacija o novom životu njenog sina koji je se odrekao kad je saznao da je prijavila svog muža, njegova oca, uništavajući time i njegov život. Primajući tu informaciju skupa s njom, malo će se “pogubiti” i Jasminin zaručnik kongresnik pa će je nakon strašne spoznaje o njenim lažima izbaciti iz auta i pobjeći glavom bez obzira. Jasmine u još jednom živčanom slomu neće posegnuti za tabletama, već će se uputiti na adresu svoga sina. Ali odrješenje neće dobiti. Sin će joj uputiti posljednji pozdrav, ne želeći više ikad čuti za nju. Jasmine će svoja “uvjerenja” početi dijeliti sama sa sobom, naglas, na klupi u javnom parku, ali ne tako konherentno kao na početku filma.

Ime Jasmine nije dobila od svojih roditelja, ali kako joj dano ime nije zvučalo dovoljno otmjeno, izabrala je profinjeno ime cvijeta. Ime cvijeta opojnog mirisa koji nažalost brzo vene. Od onog što je nekad mirisalo kao jasmnin, ostalo je samo ime. Na kraju ostaju gola imena.

pedagogija

Kava s profesoricom: Morana Koludrović

uredila:
Marita Pastuović

Pripremila: Marita Pastuović

Ako ste student pedagogije na FFST-u i svraćate često na Klerikat, vjerojatno ste čuli za Moranu Koludrović, profesoricu omiljenu među studentima i na glasu po svojoj ljubavi prema alternativnim koncepcijama obrazovanja. Humanist joj je prilikom objavljivanja prvog broja postavio nekoliko pitanja...

Za početak, recite nešto o svom obrazovanju, kako ste počeli?

Počela sam sasvim nenadano... Roditelji su me htjeli upisati u vrtić koji je bio bliže kući, a kako je to bilo u vrijeme testiranja predškolaca za polazak u školu, umjesto odlaska u novi vrtić postala sam đak. Potom se u 1.a dogodila veelik ljubav prema mojoj učiteljici Vinki kada sam ionako uvjeren da želim biti učiteljica, bila posve sigurna da ću i postati učiteljica. Sasvim očekivano, nakon završetka gimnazije prijavila sam se samo na Učiteljski studij gdje sam i diplomirala 2002. godine. Skoro dvije godine sam radila i stažirala u osnovnim školama, te sam 2003. položila stručni ispit i upisala se na Poslijediplomski magistarski znanstveni studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U akademskoj godini 2006/07. sam počela raditi kao vanjski suradnik na Filozofskom fakultetu u Splitu, da bih se 2008. godine i zaposlila ovdje na puno radno vrijeme. Uživam u tome...

Postoje li neke osobe ili ličnosti koje su utjecale na Vaš profesionalni rad?

Na moj stil poučavanja i odnos prema studentima značajno su utjecali moji profesori na diplomskom i poslijediplomskom studiju koji su oduvijek njegovali nastavu usmjerenu na studenta što znači da su uvažavali interese nas studenata i poticali nas na što aktivnije sudjelovanje kako na nastavi tako i u praktičnom smislu putem sudjelovanja u brojnim volonterskim udrugama, radu s djecom i slično. Na mene kao osobu i nastavnika, s druge strane, snažno je utjecala iskrenost i neposrednost djece u dječjem vrtiću gdje sam stekla golemo iskustvo. Također, moram navesti i Mariju Montessori kao snažnu

ličnost i posebnu osobu koja je svojim pedagoškim radom ostavila snažan dojam na mene i čiji me rad još uvijek inspirira.

Koje su danas Vaše fakultetske obaveze?

Nastavnica sam na većini studijskih programa na Fakultetu. Sudjelujem u brojnim radnim, stručnim i znanstvenim skupinama na Fakultetu, bavim se istraživanjima iz područja didaktike i školske pedagogije.

Svaki profesor na neki način ima intrizičnu pedagogiju prema studentima. Kako biste opisali Vašu? Što Vam je važnije, a što manje važno u interakciji sa studentima?

Što kazati? Volim ovaj posao, cijenim studente i jednostavno rečeno nastojim provoditi u svojoj nastavi sve ono o čemu ih poučavam u okviru kolegija koje držim. To znači uvažavati studente, poticati ih na odgovorno, suradničko i aktivno učenje pri čemu mi je iznimno stalo da se u nastavnom procesu uvažavaju potrebe, mišljenja i interesi svih njezinih sudionika. Volim aktivno sudjelovanje studenata u organiziranju i održavanju nastave, volim sudjelovati u diskusijama i debatama, čuti njihova mišljenja i volim učiti od studenata. Trudim se stvoriti što ugodnije okruženje za učenje i rad, te što je moguće više motivirati studente na učenje.

Kad biste imali priliku promijeniti jedan segment svoje nastave, što bi to bilo i zašto?

Kao didaktičar nikad niste zadovoljni u potpunosti onim što radite zato što vidite sve prednosti i mane u nastavnom procesu. Dakle, stalno bih nešto mijenjala, ali najviše bih voljela da mogu realizirati više problemskog i projektnog učenja te više terenske nastave.

Na našem fakultetu, poznati ste zagovornik alternativnih pedagogija. Možete li reći nekoliko riječi o tome?

Reformne pedagogije nisu bile ljubav na prvi pogled, ali nezadovoljstvo konvencionalnim sustavom obrazovanja te dubljim izučavanjem reformnih pedagogija stvorila se čvrsta veza između mene i reformnih pedagogija, pri čemu su entuzijizam i stil poučavanja prof. dr. sc. Milana Matijevića kao nositelja kolegija i suradnja s prof.

dr. sc. Slavicom Bašić i drugim dragim nastavnicima i odgajateljima iz područja waldorfske i Montessori pedagogije značajno utjecali na mene i moje poimanje suvremene škole. Vjerujem da tu privrženost reformnim pedagogijama prenosim i na svoje studente. Cijenim način poimanja slobode i odgovornosti u tim pedagogijama, kao i načine poticanja i razvijanja analitičkih, kreativnih, praktičnih, te emocionalnih i socijalnih kompetencija u tim školama. Uvijek me fascinira to da preko stotinu godina stare škole i ideje imaju snažnu dozu suvremenosti. Te škole, kojih danas u svijetu ima na tisuće, pokazuju da je odgovornost učenika, disciplinu, motivaciju i slobodu u učenju i djelovanju moguće ostvarivati bez moraliziranja, ocjenjivanja, kritiziranja, pa čak i bez postojanja nastavnih predmeta. Ono što mi je najzanimljivije je to da ti učenici s veseljem pohađaju takve škole te da u njima nema problema s disciplinom i motivacijom učenika za učenje.

Kako usklađujete obitelj i posao?

Nekako se sve usklađuje samo po sebi. Mislim da je dobra organizacija ključna... Roditeljstvo me promijenilo u potpunosti i samo po sebi je silan izazov, ali i radost. Ono zahtijeva vaš potpuni angažman i brojna promišljanja o kvaliteti donesenih odluka. Sretna je okolnost što su moji kolege i prijatelji na poslu psiholozi, pedagozi, učitelji, roditelji i odgajatelji pa nam je pitanje roditeljske kompetentnosti kao i odgoja i obrazovanja djece svakodnevna i osobna i profesionalna tema. Propitivanje o kvaliteti donošenja osobnih odluka, osobnim vrijednostima i stavovima prema obitelji i braku, kao i promišljanje o kompetencijama nastavnika naše djece rezultiralo je i smišljanjem znanstvenih istraživanja od kojih je većina i objavljena. Pa sad, mislim da sam već naglasila da su djeca golemi učitelji, a evo i inspiracija za provođenje znanstvenih istraživanja. ☺

Kao pedagog, imate li zamjerke prema Lukinom obrazovanju?

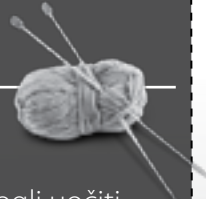
Ja sam i učiteljica razredne nastave, koja se profesionalno usmjerila prema didaktici i školskoj pedagogiji. Posao mi je uočavati prednosti i mane nastavnog procesa i poučavati buduće nastavnike kakvi bi nastavnici trebali biti. Imam i višegodišnje iskustvo u radu u odgojno – obrazovnoj instituciji i dobro razumijem način njihovog funkcioniranja. Tako vidim sve i dobro i loše... Kada vidim da nije sve kako bi trebalo biti, vodim se rečenicom prof. Matijevića koji često ističe da nema savršene škole, a ja bih rekla i da nema ni idealnog učitelja, ni roditelja ni djeteta. Svi mi imamo svoje mane i vrline i naravno da griješimo. Teško mi je ne komentirati kad uočim da nešto ne funkcionira, ali isto tako volim pohvaliti sve dobro što uočim.

I za kraj, želite li što poručiti studentima FFST-a?

Neka i dalje vrijedno i marljivo uče, ali i neka se raduju i druže.

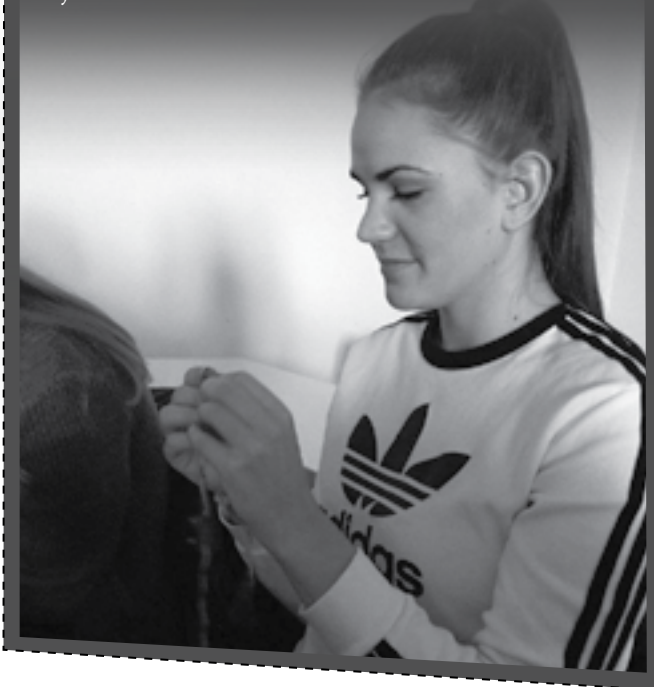
ZAŠTO PEDAGOZI PLETU?

Piše: Maja Golem

Proteklih mjesec dana ste često mogli uočiti kako iz torba pedagoga vire šarena klupka vune i kako se na predavanjima potajice plete ispod klupa. Osim što je odlična vrsta zabave, pletenje je jako korisno te ima svoja uporišta u današnjim pedagogijama.

Studenti pedagogije su se ponukani učenjima waldorfske škole odlučili okušati u neobičnoj tehnici pletenja prstima. Pletenje prstima je uobičajena praksa u waldorfskim školama više od dvadeset godina. Ova alternativna škola, koja ima svoje polaznike i u Hrvatskoj, osim intelektualnog razvoja jako brine i o duhovnom razvoju djece. Njihovi predstavnici smatraju kako je jako važno da se učenje odvija glavom, srcem i rukama. Suvremena neurološka istraživanja pokazuju kako je ovakvo učenje jako korisno. Naime, fini pokreti prstima koje pletenje zahtjeva pridonose ćelijskom razvoju mozga te poboljšavaju koncentraciju i umiruju. Stoga se pletenje prstima često zadaje hiperaktivnoj i nervoznoj djeci. I sami često nervozni, studenti su odlučili isprobati kako će ova tehnika djelovati na njih. Iako su isprva mnogi pleteli prste umjesto vune, jednom ovladana tehnika je svih zarazila. Pletelo se na predavanjima, na kavama, kod kuće ispred televizora te su vrlo brzo od početničkih narukvica nastali pravi modni dodaci. A najbolje od svega jest što zahtjeva samo klupko vune, volje i mašte.

AUTOMOTIVATOR

Piše: *Marita Pastuović*

U studentskom životu postoje dva tipa ispijanja kave: opuštena kava na suncu s prijateljima i stresna kava, koja podrazumijeva količinu te tekućine u litrama, uz hrpu skripti i knjiga te rokova za predaju, koji se rapidno približavaju. A za vrijeme ovog drugog tipa, sve što zapravo želite je jedna opuštena kava. Bez stresa. Bez panike. Ali ispitni rok ne pita za želje, stoga vam donosimo nekoliko odličnih motivacijskih tehnika koje će vam, nadamo se, pomoći!

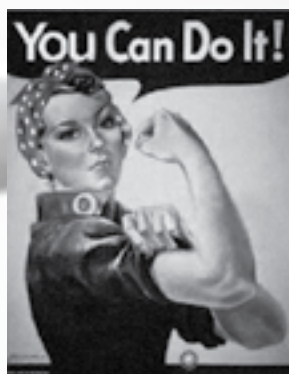
ŠTO JE ZAPRAVO MOTIVACIJA?

Motivacija određuje razlog ponašanja pojedinca, tj. omogućuje ljudima da poduzmu određene mjere kako bi ostvarili određene ciljeve. Razlikujemo intrinzičnu i ekstrinzičnu, prema njezinim izvorima. Ovaj članak će se bazirati na intrinzičnu motivaciju, jer se ona može pojačati primjenom motivacijskih tehnika.

MOTIVACIJSKE TEHNIKE

Jedan od najvažnijih stadija motivacije je uspostava realističnih i dohvatljivih ciljeva. Ciljevi nam pomažu održati fokus i odrediti smjer kojim želimo ići, a uz kombiniranje s pozitivnim osjećajima, jačamo svoju volju za postignućem. Što ste više uzbuđeni prema ostvarenju cilja, rezultati će biti bolji!

Da bi motivacija bila efikasna, potrebno je vizualizirati svoje ciljeve, u smislu da zamislite sliku ili scenu željenog ishoda, odnosno ostvarenje nekog cilja. Fantastičan motivator, vjerovali ili ne, može biti i glazba! Ona je sklona izazvati pozitivne osjećaje u nama, čime utječe na volju, naravno, ukoliko slušamo omiljene pjesme ili pjesme iz žanra koji vam se sviđa. Isto tako trebalo bi

izbjegavati lounge glazbu, balade i pjesme s tužnim tekstom, jer izazivaju osjećaj tuge. Glazba je od svih motivacijskih tehnika vjerojatno najjednostavnija, a njezin učinak smo i sami iskusili tijekom života. U kombinaciji s vizualnom motivacijom, poput motivacijskih postera, slika ili parola (poput Nikeovog loga „Just do it!“), učinak na sami proces motivacije upravo je nevjerojatan.

Kada govorimo o najučinkovitijoj metodi motivacije, to je definitivno uparivanje nagrade s postignućem. Nagrade definiraju i učvršćuju želju za postizanjem cilja, a ova tehnika nam omogućuje usmjeriti vlastiti um jednostavnom jednadžbom: napor = postignuće = nagrada. Naravno, to ne treba biti velika nagrada, već nešto malo, ali nama značajno, npr. ona opuštena kava s prijateljima o kojoj smo govorili na početku.

Ipak, dok provodite ove motivacijske tehnike, imajte na umu: ne odgađajte stvari! Što prije preuzmete stvari u svoje ruke, suočit ćete se s manje stresa i prije obaviti taj, ne-baš-najdraži-posao-na-svijetu. I za kraj, okružite se energičnim i sretnim ljudima i ne zaboravite – prestanite željeti i počnite djelovati!

Odsjek za pedagogiju

Novosti s odsjeka

U akademskoj godini 2013/2014 na Odsjeku za pedagogiju je na radnom mjestu docenta zaposlena doc.dr.sc. Tonća Jukić. Uz to što je nositelj pojedinih kolegija na Odsjeku za učiteljski studij te Odsjeku za predškolski odgoj, docentica Jukić je od ove akademske godine na Odsjeku za pedagogiju nositelj obveznog kolegija *Metodologija pedagoškog istraživanja* te izbornog kolegija *Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti*. Docentica Jukić sudjeluje i u izvedbi seminara iz kolegija *Opća pedagogija*.

JAMIE OLIVEROVA revolucija školske prehrane

Piše: Ivana Bučević

Želja za zdravom prehranom leži u svakom čovjeku. Zašto ne bismo u ovom trenutku odlučili krenuti u svijet zdrave prehrane kojeg nam donosi Jamie Oliver svojom revolucijom? Revolucijom koja počinje od najmlađih, naše budućnosti. A tko najbolje zna o prehrani nego jedan od poznatijih kuhara današnjice. Više o tome u nastavku...

„Zamislite zemlju gdje se djeca hrane ukusno i zdravo, pravom hranom u dobi od 4 do 18 godina. Zamislite svijet u kojem je svako dijete obrazovano o tome kako je hrana nevjerovatna, odakle dolazi, kako utječe na tijelo i kako im može spasiti život?“ Tim riječima, poput pravog reformatora, Jamie Oliver započeo je svoju revoluciju. O čemu se tu radi? Nepravilnom konzumacijom hrane ljudi stvaraju posljedice koje će ih pratiti cijeli život. Nezdrava hrana, pretilost i dijete problemi su s kojima se većina ljudi ne zna nositi te tome treba pridati pozornost. Jamie Oliver ima rješenje! Iako nezdrava hrana potječe najviše iz domova, zatim fast food-ova i drugih ugostiteljskih objekata, važna činjenica je da se ona nalazi i u školi.

Tu je ovaj poznati kuhar odlučio iskoristiti svoju slavu i popularnost kako bi nešto učinio zbog toga što smatra da ako danas djecu učimo pravilnoj prehrani ona će za 10 godina promijeniti svijet. On je osmislio revoluciju kojom se želi postići da se djeca obrazuju o zdravoj prehrani, da su svjesni širine asortimana namirnica koje tijelu čine dobro. Oliver smatra da svako dijete treba napustiti školu znajući spremiti 10 recepata koji će mu spasiti život. Također se u školi, gdje djeca provode mnogo vremena, treba servirati svježe pripremljenu hranu sa hranjivim namirnicama jer nepravilnom prehranom skraćujemo život za nekoliko godina. Upute za provođenje revolucije su: više kuhanja kod kuće (uz korištenje njegove kuharice svi mogu naučiti zdravo kuhati), svježe pripremljeni obroci u školi, kuhanje u zajednici (tečajevi kuhanja u crkvi, na poslu) te lekcije kuhanja za djecu u školi. Važno je napomenuti da je revolucija započeta u Velikoj Britaniji, a zatim je Jamie odlučio „pokoriti“ i Sjedinjene Američke Države jer su one kolijevka nezdrave prehrane. Isto tako, on smatra da ako SAD započne trend, svijet će pratiti. Mnoge su slavne osobe poput Gwyneth Paltrow, Eve Longorie i Demi Lovato poduprle ovu revoluciju čime pokazuju da ljudi zaista imaju volju i da bi se ovim pokretom budućnost mogla mijenjati. Svatko to može obrazovanjem o prehrani kojom ćemo poboljšati zdravlje kako djece tako i nas samih.

„Želim da svi pomognu u stvaranju snažnog, održivog pokreta obrazovanja svakog djeteta o hrani, inspiriranja obitelji da ponovno kuhaju i osposobljavanja ljudi da se bore protiv pretilosti.“

Jamie Oliver je ovom rečenicom potaknuo mnoge na promjenu, a na nama je da odlučimo želimo li se i mi aktivno priključiti pokretu.

Ubijaju li škole kreativnost?

Mašta je izvor svakog oblika ljudskih dostignuća. I uvjeren sam da je sistematski ugrožavamo zbog načina na koji školujemo svoju djecu i nas same. Naš zadatak je da školujemo njihovo cijelo biće kako bi se mogli suočiti s budućnošću. Mi možda ne vidimo budućnost, ali će je oni vidjeti i stoga je naš zadatak da im pomognemo da je iskoriste.

Sir Ken Robinson

Piše: Ivana Šućur

U posljednje vrijeme pitala sam ljude oko sebe ubijaju li se kreativnost u našim školama. Gotovo od sviju sam dobila odgovor: DA, škole ubijaju kreativnost. Na pitanje: Zašto? Dobila sam različite odgovore.

Ipak, na samom početku bih željela definirati pojam *kreativnost* kako bi se znalo za kakvo se to ubojstvo školu optužuje. Sir Ken Robinson kreativnost definira kao proces stvaranja originalnih ideja koje imaju vrijednost. I upravo je on ovoj temi posvetio izlaganje na koje ne možete ostati ravnodušni i nakon kojega vam kroz glavu prođe mali milijun pitanja. Zar je to zaista tako? Ubijaju li naše škole male kreativce u nama?

Neki od odgovora koje sam dobila na postavljeno pitanje o školi kao ubojici kreativnosti poklapaju se s tvrdnjama sir Robinsona. Neki od odgovora: „Pa, na satu ne možeš crtati po bilježnici ili pjevušiti a da te profesor ne opomene i zamoli da prekineš. U školi je sve svedeno na pusto štrebanje i učenje definicija, nema uopće kreativnog rada. Zašto nam ne stave domaćinstvo ili nešto tome slično gdje bi ipak mogli nešto raditi.“ Ili pak, „Nastava se još uvijek izvodi na tradicionalan način gdje profesor

diktira, a učenici slušaju. Nema praktičnog rada kroz koji bi se djeca mogla izraziti, a kroz taj rad i naučiti. Znamo da se najviše zapamtimo ono što sami napravimo.“

Sir Robinson navodi kako današnje školstvo obrazuje logičku, analitičku lijevu stranu mozga dok je kreativna desna u potpunosti zanemarena. Ako je u centru suvremenog obrazovanja učenik nije li mu važno osigurati da se može cjelovito izraziti? Poznato je da dijete uči svim osjetilima, a ne samo glavom i da ono ima potrebu izraziti se kroz sliku, glazbu, ples ili glumu. Zašto mu se onda to ne bi moglo i omogućiti? Moguće je organizirati niz izvanškolskih i izvannastavnih aktivnosti u kojima bi djeca mogla izraziti svoju kreativnost. Moguće je umjetnost integrirati u razne nastavne predmete. Tako učenici npr. mogu, umjesto da odgovaraju lektiru, po istoj napraviti igrokaz i odglumiti ga pred profesorima i roditeljima. Također im je važno osvijestiti da se ne boje pogriješiti. Jer je strah od pogreške jedan od načina na koji se kreativnost ubija. Sir Robinson navodi, i s tim bih završila, da ako niste spremni da pogriješite nikad nećete smisliti nešto originalno.

Pedagogija na pedagogiji

Piše: Antica Cikojević

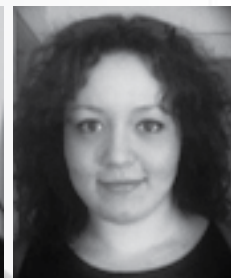
Pedagozi su smireni ljudi. Kad vas pošalju kod pedagoga, sigurni ste da ćete se odmoriti jer ćete sjediti i smireno prepričavati iskustva do daljnjega. Što li će biti sa mnom kad mi tri pedagoga po danu održe po barem dva sata dnevno kroz pet godina? Valjda ću se osjećati kao na godišnjem...

Na prvoj godini se iznenadite. Na pedagogiji ste, ne znate što je pedagogija. Ne znate što je odgoj, ne znate što je obrazovanje. Je li pedagogija znanost o odgoju i obrazovanju ili samo o obrazovanju, ali s tim da je odgoj dio obrazovanja. Ovdje već posumnjate da su pedagogija i filozofija istoznačnice. Nakon toga vam i odsjek za hrvatski jezik "posudi" profesoricu. Zadnju osobu za koju biste rekli da nije s odsjeka za pedagogiju. Satovi na kojima ste do osam sati poslije podne, a od samog ste početka u strahu da će vas zaključati u zgradi Klerikata pomislivši da nema nikoga. Nakon dviju posudbi, napokon dobijete pedagoga. Što god da ste očekivali, ne bi vam se moglo ostvariti. Osjećate se kao zapisničar amater u zgradi suda. Ništa vam ne smije promaknuti, a vi ništa ne možete pohvatati. I tako dok ne osjetite trnce u podlaktici..., što vam ne daje pravo da prestanete pisati! Nastavljate se boriti protiv svoje fizike (načelo ustrajnosti, pedagoški rečeno). Nakon ovoga

se veselimo psihologu. Možda on, osim o psihologiji, zna štogod i o fiziologiji. I ne samo da zna o fiziologiji, nego ovaj profesor zna mnogo i o stand up komediji! Ovaj profesor pun znanja, koji vas nasmije u osam sati ujutro, bez da ste za šalu bili raspoloženi, i još vam u toj šali progura tri stranice knjige, osoba je koju volite sresti "na tašte". Osim toga, izvrstan je promotor azila. Nakon njegovih priča o eksperimentima na životinjama, azili ostanu bez barem šest pasa po danu. Ipak, postoji i vrsta profesora koji su iznimno dragi, ali vama predavanja nisu. Mislim da su ovi trenutci najneugodniji na studiju. Prolazite pokraj profesora koji ide u predavaonicu iz koje vi upravo odlazite. Peti put. Pokušavate podignuti glavu što manje tako da sličnost između vas i vas prije tjedan dana bude što manja. Postoji mnogo zanimljivih lica i priča s pedagogije, ali bih za kraj rekla jedno. Osim što smo postali filozofi i lektori, od svega smo najbolji postali u pletenju. Kako...

učiteljski studij

Uredile:

Andrijana Kodžoman i Vana Miličević

Kava s profesoricom: Angelina Gašpar

Pripremila: Vana Miličević

U predivnom monumentalnom gradu gdje i usred zime sunce ne jenjava, odlučili smo se počastiti dozom vitamina D i čašicom razgovora na predivnoj splitskoj rivi u društvu profesorice modula engleskog jezika – Angeline Gašpar.

Evo krenut' ćemo opušteno počevši s laganim i pitkim temama: za početak nam recite zašto je Vaš životni odabir bio baš engleski?

Evo prije nego odgovorim, želim Vam se zahvaliti na ukazanom povjerenju i povjeravanju cijele kolumne mome mišljenju. A engleski... iskreno do engleskog sam došla preko glazbe. Obzirom da sam veoma muzikalna osoba i završila sam osnovnu glazbenu školu za harmoniku, pratila sam glazbu svoga vremena. Neću vam reći s koliko godina sam ih počela slušati, uvijek je bolje ostati pinkicu tajanstven, ali preko Beatlesa i njihove glazbe počela sam se interesirati za engleski. Interesirao me jer je bio drugačiji, predstavljao mi je izazov i apstrakciju kako bi saznala o čemu Beatlesi pjevaju

Zašto onda engleski, a ne glazba?!

Moram priznati da sam tokom srednje škole, zbog previše ambicija, glazbu počela zapostavljati. Bila sam odlična učenica kojoj nekako sve ide i zapravo se tada najteže odlučiti što uzeti kao najdraže jer ipak je to obilježje za cijeli život. Najviše sam dvojila između jezika i medicine, jer me kroz život uvijek nekako vodilo čovjekoljublje – imala sam potrebu pomagati ljudima, ali sam shvatila da ne mogu cijeli život gledati ljudsku patnju jer sam vrlo emotivna osoba. Tako su mi malo pomalo jezici postali prioritet. Prvi izbor mi je bio talijanski, ali kako na fakultetu koji sam htjela upisati nije bilo kombinacije talijanskog i engleskog, talijanski sam zamjenila francuskim jer su oboje romanski jezici te sam se nakon samo dvije godine učenja francuskog odlučila i za studij francuskog jezika.

Možete li onda sa sigurnošću reći da ne žalite što ste završili baš taj studij i da bi opet izabrali isto?

Da! Sigurna sam da bih opet odabrala jezike. S tim da bih, kada bi bilo moguće, studirala i talijanski i španjolski.

Jeste li otpočetak studiranja htjeli raditi u prosvjeti ili ste se htjeli baviti engleskim u nekoj drugoj struci?

Da, krenula sam sa željom za radom u školi, ali nakon 10 godina rada u školi mi je postalo dosadnjikavo. Živila sam u Sinju, tako da sam otpočetak rada bila u maloj sredini. Počela sam raditi prije no što sam diplomirala, već s 22 godine kao zamjena u Sinjskoj osnovnoj školi. Nakon ta početna tri mjeseca, dobila sam posao u Sinjskoj srednjoj školi gdje sam radila 9 godina, zatim u franjevačkoj gimnaziji još godinu dana. Nakon toga mi je ponuđen rad u diplomaciji, u Bugarskom glavnom gradu Sofiji. To mi nije bio prvi izbor, jer sam najviše htjela iskusiti Kanadu kao praksu francuskog i engleskog jezika, ali Bugarsku nisam odbila. U diplomaciji sam radila godinu i pol dana, ali sam se nakon toga vratila kući jer je sve to bilo suviše formalno za mene i nedostajala mi je obitelj i moram priznati... Gavrilović pašeta (he-he).

Moram priznati da imate jako zanimljiv životni opus, postoji li još nešto što mislite da bi nas i druge studente moglo zanimati?

Pa, malo sam radila i u policiji... točnije jedan podosta dug period od 13 godina. Na taj način sam se htjela odmaknuti od rada u prosvjeti, a opet imati veze s radom s ljudima. Stoga, obzirom da sam imala iskustva s ministarstvom vanjskih poslova, policija mi se činila adekvatnom zamjenom. Ali to je jako težak posao za ženu koja je ujedno i majka, jer morate birate između posla i obitelji pa sam ja nakon 13 godina ipak odlučila prekriziti posao i vratiti se obitelji.

Studirali ste u Zadru, jeste li bili zadovoljni planom i programom, odnosno nastavnim kurikulumom zadarskog fakulteta ili smatrate da je splitski Filozofski fakultet u nečemu bolji?

Iskreno, smatram da su oba načina rada loša jer ne vidim neke bitne pomake u posljednjih 25 godina – osim interneta!

Smatrate li sebe strogom ili pak prepopustljivom profesoricom? Mislite li da studenti smatraju da od njih previše očekujete ili da niste dovoljno kompetentni?

Ja mislim da sam jako principijelna i nastojim biti pravedna i pristupačna. Prihvaćam negativne, kao i pozitivne kritike jer smatram da nitko nije savršen. U razredu je važna interakcija među studentima, kao i studenti-profesor jer se na taj način potiče osobnost studenata, dajemo im priliku da se iskažu. Studenti mogu ponešto naučiti od mene, ali i ja od njih; i mislim da je kompromis zapravo moderni temelj autoriteta

Mislite li da je studentski život bio bolji u vrijeme kada ste vi studirali ili danas?

Po mome mišljenju studentski život je uvijek isti jer postoje 2 kategorije studenata i ovisno koji put odaberemo, tako će nam biti. U 1.kategoriju spadaju studenti koji studiraju samo da bi nešto studirali, nisu zapravo motivirani za faks, nego za studentske beneficije i na taj način spajaju ugodno s korisnim; a 2.kategorija su oni kojima je studiranje cilj kako bi postigli visoko obrazovanje, osigurali si posao i relativno sigurnu egzistenciju.

Moram reći da ste me u mnogočemu zadivili, a vjerujem da će i drugi studenti imati vrlo slično mišljenje. Podosta ste nam otkrili o sebi i na tome Vam hvala. Ovo je bilo jedno ugodno suradničko druženje i savjetujemo vam da ostanete takvi, dobri u svom poslu i dosljedni sebi. Keep up the good work!

TIPS: Filozofija odgoja

Piše: Andrijana Kodžoman

U današnje vrijeme postoji mnogo predrasuda o filozofiji; preteška je, bespotrebna, nenaučiva; ali...mi smatramo da ništa nije nemoguće pa ćemo vam dati nekoliko korisnih savjeta kako vam filozofija ne bi bila noćna mora.

Nije to tako teško kao što se na prvi pogled čini. U to će vas uvjeriti i dva simpatična čovječuljka. Profesor Baltazar (šala mala) - Berislav Žarnić na predavanjima i profesor Tonči Kokić na seminarima.

Svi znamo da se teško natjerati na redovito učenje, ali ako ne želite podleći pritisku i pasti ispit, savjetujemo vam da pokušate NE BITI kampanjci.

Iako predavanja ponekad znaju biti pomalo nezanimljiva, savjetujemo vam da vodite zabilješke – posebice na predavanjima s pojedinim ne toliko interesantnim lekcijama, jer je svima poznata izreka: „Glupi pamte, pametni pišu!“

Budite aktivni na satu, natjerajte se razbuditi, možda i zaradite plusić za dodatan bod!

Ne pričajte na predavanjima (barem ne u početku dok ste još u fazi ostavljanja dojma na profesora :P) jer će većina profesora to shvatiti kao nepoštivanje i uzeti vam na pik.

SRETNO!

Svrha školstva današnjice

Piše: Vana Miličević

Jedna od bitnijih tema današnjice je: temelj i svrha školovanja! S obzirom da se nisam mogla ne zapitati je li gore ne znati ili biti nezainteresiran, odlučila sam - koliko je moguće pojednostaviti i približiti filozofske sfere o obrazovanju "širim masama" kako bi ih zainteresirala za trenutno aktualne teme, a možda i ponešto novo naučila. U slijedećim ulomcima obrađena je tematika strukture obrazovnog sustava koja je, po svemu sudeći, kruta, "šablonizirana" i neprimjerena za razvoj samostalne spoznaje i kritičkog mišljenja pojedinca. Takvi načini automatiziranog prihvaćanja i reproduciranja gradiva, lišeni razumijevanja i mogućnosti kreacije učenika, dovode do oblikovanja stereotipa programiranog člana sustava.

S obzirom da su djeca još u vrtiću vrlo zaigrana, životna, znatiželjna, maštovita i izuzetna bića, čudno je što im već u ranom periodu školovanja te vrline zamiru. Učitelji od prvog dana nameću autoritet učenicima kako bi ih, tobože, odgojili i nečemu naučili. Međutim strogost i stega zbunjuju malo dijete te se u njemu stvara strah zbog kojeg postaje pasivno. Zbog neprestanog nailaženja na neodobranje individualnog mišljenja pojedinca te nametanja uobličene teorije i strukture u nastavnom planu i programu, djeca (učenici) s vremenom "dižu ruke" i prestaju se truditi te im i prvotni dječji strah prelazi u nezainteresiranost i dosadu. Stoga možemo reći da učitelj - djetetov drugi roditelj, postiže kontraefekt kod učenika više im odnemažući nego pomažući u spoznavanju novih znanja. Iako, nažalost, samo rijetki odgajatelji naposljetku spoznaju "naučenu grešku sustava" u pristupu učenicima, uvijek postoje iznimke koje "iskaču iz sustava" spuštajući se na razinu mogućnosti shvaćanja u učeničkoj dobi te gradivo izlažu kroz priču i dijaloge kako bi ih naveli da sami dođu do istine!

Dok je pod okriljem doma, u toplom i sigurnom okružju, dijete nesmetano uči, istražuje, razvija se, međutim problem se pojavljuje kada smjestimo dijete u krute strukture obrazovnog sustava. Ono što dijete otkriva kroz iskustva protivno je svim prirodnim načelima učenja, ako je dijete prisiljeno na rutinu baziranu na "šabloni" tj. normiranom rasporedu,

umjesto na pričama koje bi mu omogućile razvoj kritičkog mišljenja. Time gradivo postaje prepreka djetetovim prirodnim sklonostima i prestaje biti poticaj za njegovo razumijevanje i spremnost na učenje. Djeci treba poticaj za razvoj, treba im ljubav, treba im briga - kako u kući, tako i u školi. Isto kao što učitelj njeguje znanje, treba njegovati i učenika uz sve njegove mane i vrline. Nije poanta pokušati promijeniti osobu nametanjem svoje "filozofije" (manipulacijom, indoktrinacijom), već mu ukazati na greške kako bi ih on u daljnjem razvoju mišljenja i govora nastojao ispraviti (edukacijom, odgojem).

Prema Matthewu Lipmanu u djelu "Promišljanje o obrazovanju" rješenje poboljšanja školstva i obrazovanja ne leži u jednostavnom popuštanju i dopuštanju djeci na neometanu slobodnu igru, nego naglašava bit odgoja kao pripovijest koja bi učenicima omogućila razumijevanje gradiva na razini koja je pogodna, ali i zabavna za njih.

Većina ljudi smatra da znaju sve o školstvu jer smo se svi nekada školovali te nerijetko olako shvaćaju školske probleme uzimajući ih "zdravo za gotovo". No, iako naizgled jednostavna tema, u srži sadržava kompleksnost koja povlači mnoštvo filozofskih pitanja. Moderni svijet teži razvitku ka boljem, stoga ne vidim razloga da i školstvo ne bi slijedilo isti primjer. Razvoj novih tehnologija vuče i nova znanja pa tako i nove spoznaje do kojih bi, po logici stvari, trebalo doći prosvjećivanjem, otkrivanjem istina i podizanjem na novu mentalnu razinu; a naši obrazovni sustavi djeluju upravo suprotno. Učitelji koji bi trebali poučavati i odgajati djecu da postanu emancipirani, intelektualni, moderni mladi ljudi sposobni donositi vlastite odluke, očito ne obavljaju svoj posao adekvatno. Današnje društvo sve više teži "zatupljivanju" učenika, stvarajući na taj način mase povodljivih, izmanipuliranih, indoktriniranih, programiranih umova koji samo upijaju tuđa nametnuta znanja (neautentična briga) o strukturama koje ne razumiju, niti pokušavaju razumijeti vlastitom analizom i sintezom. Pojedinaac je postao nebitan u odnosu na društvo, a ljudi (učenici) se tretiraju kao brojke jer sve više gube na čovječnosti!

GLAZBENA KRITIKA

Problem roda u modernoj glazbi

Piše: Ana Križić

Većina ljudi rijetko kad razmišlja o tome kako glazba koju slušaju utječe na njihovu struju svijesti, njihov način ponašanja, odluka ili razmišljanja o određenim segmentima koji se tiču njihova života.

No, sve više smo svjesni uloge koju upravo ta glazba ima u društvu. Sublimalne poruke koje neki glazbeni pravci odašilju ne prolaze tako nezapaženo.

Glazba je, opće je poznato, svuda oko nas. Puno toga, rekli bismo, može otkriti o osobi upravo vrsta glazbe koju sluša. U novije vrijeme, obasuti smo brojnim zvijezdama glazbene industrije koje se na razne načine nastoje uvući u naše memorijske kartice i postati hitovi naše playliste.

No, ta glazba, krije i brojne nepogodnosti koje mladi slušači, s još nedovoljno razvijenim kritičkim pristupom i naivnošću koju imaju teenageri polako prihvaćaju kao obrasce ponašanja.

Jedan od valova glazbenog mora koji zasigurno ima najveću moć i

Rodne uloge prisutne su u svakom kulturnom i društvenom aspektu. Od "ženina mjesta u kuhinji" do poznate izreke "dečki ne plaču", oblikuje se i mijenja način razmišljanja u društvu. Danas smo sa svih strana okruženi raznim industrijama, filmskom, glazbenom, modnom i inim produktima čovječjeg napretka. U ovom članku pozornost bih posvetila ulozi koju glazbena industrija u novije vrijeme ima u društvu.

utjecaj kod mladih je upravo pop glazba. Lako pamtljivi, zavodljivi tekstovi koji sa popratnim video spotovima kriju zasjedu glazbene industrije. Polako se iz obične pjesme rađa ovisnost o načinu života koji se u pjesmama hvali kao dobar, zaustavlja se razvoj misli samog pojedinca kojem se nešto servira kao dobro, sam pojedinac prihvaća pomodarski način

shvaćanja života u kojem često možemo vidjeti kako jedino osobe koje prihvaćaju život bez obveza uživaju.

No, izuzev toga, u tim pjesmama čini se kao da dolazi do poruke koja se ne može previdjeti.

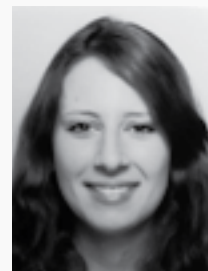
Naime, video spotovima koji često u prvom planu imaju prsate i često polugole žene, modele koji na određen način šalju poruku kakve bi mlade djevojke trebale biti da bi imale ljubav, javlja se ponekad i obezvrjeđivanje uloge žene u društvu. Trud koji su sve žene uložile tijekom povijesti kako bi dobile pravo glasa, ponekad ove pjesme ruše svojim razgolićivanjem koje kao da jedini način žene da pridobije ljubav muškarca.

Javlja se osjećaj da žena služi samo kao objekt, kao igračka koja je tu dok muškarac odredi da mu je zanimljiva, zabrinjavajući je pokazatelj kako se danas može lako prodati sve, kako je lako upravljati određenom skupinom ljudi te smanjiti kritičku misao koja je pozitivna i korisna našim mladima.

predškolski odgoj

Uredila:
Ana Vuković

Kava s profesoricom: **Hicela Ivon**

Pripremila: Ana Vuković

Novinarka, pedagoginja, prodekanica, pročelnica, urednica, savjetnica... Sve to i još mnogo više ona je bila, a što će još postati, preostaje nam vidjeti. Hicela Ivon, docentica našeg fakulteta, trenutno se bavi uređivanjem Školskog vijesnika, priprema brojne projekte, a uz sve to u planu je izdavanje još jedne knjige. Ova svestrana, vedra, pristupačna dama našla je vremena i za razgovor.

Poštovana profesorice, odmah da Vam čestitam u ime uredništva na primljenoj nagradi za životno djelo. Opišite nam taj, za mnoge nepojmljiv, osjećaj.

Hvala. U početku nisam vjerovala. Obavijest o uručanju nagrade zatekla me u uobičajenom poslu. Zapravo sam očekivala poziv iz Ministarstva, ali u vezi projekta na kojem sada radim. Zbunila sam se, zahvalila. Preplavio me osjećaj zadovoljstva, zatim i strepnja da je netko to zaslužio više od mene. Na kraju, zaključila sam kako moram raditi više, dati više, dokazati i opravdati taj izbor.

Odakle Vam energija?

Godine rada donose iskustvo, čovjek postaje sve brži, ali svaki novi projekt je nepredvidiv, uvijek je to jedna nova stvar. Ono što mi daje polet je ljubav prema onom što radim. Uopće baviti se djetinjstvom, najljepšim periodom čovjekova života, je prekrasno. Djeca su nepresušan izvor energije. Svaki dan je nova prilika

S kojim ste se preprekama susretali ovih godina?

Prepreke nisu nešto što ja pamtim. Prepreke su uglavnom financijske prirode, ali ja uglavnom sve pripremam pa tek onda pronalazim sredstva kojima ću to ostvariti. Kada imate ideju, želju i volju, na kraju sve ispadne dobro.

Projekti, manifestacije, uređivanje časopisa, pisanje knjiga... Kako uspijevate uskladiti sve obveze?

Veoma sam organizirana. Možda ne ostavljam takav dojam, ali navečer ne mogu zaspati dok ne ustanovim raspored za idući dan.

Prošle ste godine izdali priručnik za odgojitelje Lutka u dječjem vrtiću. Kako je do toga došlo?

Inače, predajem na Odsjeku za glumu. U tome posebno

uživam, to je krasno iskustvo, veoma korisno; potpuno drugačiji način rada, u manjim grupama. Ondje predajem lutkarstvo, u pedagoško-psihološkom smislu. Lutka kao atraktivno, privilegirano sredstvo za komunikaciju. U suradnji s lutkarom, otkrivam koji su položaji lutke za komunikaciju i zašto. To je jako vrijedno i odgojiteljima. Odgojitelji često zanemaruju lutku, jer smatraju da je to dječja stvar. Lutka je veoma motivirajući medij. S lutkom ćete ostvariti puno više odgojnih ciljeva, naročito u području socijalizacije i emocionalnog razvoja. Što ne znam ja, zna lutka. Dijete vjeruje više lutki nego odraslom. Taj fenomen je veoma iskoristiv za odgojno djelovanje.

Što biste savjetovali čitateljima ovog intervjua, na stručnom i osobnom planu?

Po meni, jedna je jednostavna, nazovimo je tako, namjera, a to je željeti raditi kvalitetno. Kada to uistinu želite, to se i dogodi. Ako ti se nešto ne da, ako nešto ide loše ili ne ide uopće, treba se zapitati zašto je to tako. Ne treba posustati onda ako ne uspije, već ići u smislu da pokrenemo neki drugi angažman. Tomu prethodi da volite ono što radite. I to se može ugasiti, ukoliko stalno nemate interes da osnivate nešto novo. Radoznalost rješava probleme. To se već odnosi i na život općenito, tražiti uzroke loših emocija. Imala sam tu sreću da sam već u djetinjstvu, u svojoj obitelji, stekla pozitivan pogled na život. To nam je svima potrebno, dobro raspoloženje. Prividni uspjesi, kupljene diplome i slično sve se to na kraju otkrije. Treba biti odgovoran prvenstveno prema sebi, iz toga kasnije proizlazi i odgovornost prema onome što radiš.

Kome biste se ovom prilikom posebno zahvalili?

Mnogo ih je, i na fakultetu i u školama i u vrtićima, u Splitu, na otocima i tako dalje. Ne želim nikoga izostaviti

jer su svi oni pridonijeli uručenju nagrade za životno djelo. Čovjek sam uistinu malo može postići, timski rad je nužan za kvalitetu, što god radili. Zahvaljujem se svim mojim suradnicima, ponajprije predlagačima, odgojiteljicama. Zahvalna sam jer smo dijelili ideje, oduševljenje, napore.

Sudjelujete u organizaciji brojnih stručnih skupova. Jeste li zadovoljni odazivom, obzirom da prisustvovanje nije obvezno?

Ti su susreti dobili svoju logiku. Mnoge sredine to već same organiziraju. To je velika stvar, kad ljudi imaju potrebu da se nađu jednom godišnje, pokažu što rade jedni drugima i vide što treba dalje. Odaziv je iz godine u godine sve veći. Veliki dio njih doprinosi svojim izlaganjima.

Često ističete timski rad.

Govoreći o mom najužem timu suradnika, kada radimo, usredotočimo se na dobro. Danas imamo okolnosti koje su jako dobro uređene, ali uvijek nešto nedostaje. Općenito, danas vlada individualizam i odnos natjecaja. Rekla bih da takvu logiku odnosa potiče i sustav ocjenjivanja u školi. Trebali bismo se drukčije procijenjivati i odnositi. Potrebno je kroz cijelo obrazovanje razvijati sebe na osobnom planu i na planu vještina nužnih u struci. Možete imati izvrsno znanje, ali ne znati ga prenjeti. Komunikacija je ključ. Kritički odnos znači razmatrati. Kritiku u kolokvijalnom smislu nitko ne voli. Kada stalno obračate pažnju na ono što je dobro i obrazlažete zašto je to dobro, onda se i ono što je loše briše. Kada razvijamo dobro, loše nestaje samo od sebe. To je jedna umješnost koju sam naučila od kolega iz Finske. Naravno da ćete ono što vam izravno smeta vidjeti, na nju ne treba upozoravati. Treba se usredotočiti kako bi ono što je dobro i kvalitetno.

Kako komentirate, pomalo marginaliziran, položaj predškolskog odgoja u današnjem društvu?

Mijenja se na bolje. Vidljiv je pomak u školama. Veće je povjerenje roditelja u institucije. Kvalitetan odgojitelj

zna poticati cjelokupni razvoj djeteta. Jača partnerstvo u odgoju. Roditelji doista u odgajateljima moraju naći podršku i oslonac, tim više što djeca veliki dio vremena provode u vrtiću. Na kraju krajeva, cilj im je isti: dobrobit djeteta.

U što ćemo ulagati, ako ne u djecu?

To je prirodna društvena perspektiva.

Dugogodišnji ste nositelj nekoliko kolegija na Odsjeku Predškolskog odgoja. Kako gledate na jaz teorije i prakse?

Teorija i praksa se isprepleću. Teoretski predmeti potrebni su kao uvod, kao podloga, razumijevanje općih pojmova. Najvažnije je da je student na fakultetu dobio ono što će mu sutra trebati u praksi. Neophodno je sagledavati teoriju u praksi. Najdraže mi je sa studentima bilo na metodičkim predmetima, koje sam nekad predavala. Tu smo u puno efektivnijoj komunikaciji. Treba dati vremena studentu za osobnu prosudbu.

Čime se sada bavite? Sudeći po svemu, u mirovinu nećete skoro. Stignete li se odmoriti?

Stignem, kako ne. Tajna je u dobroj organizaciji. Večeras idem na rođendan. Nakon toga ću pročitati jednu krasnu knjigu koju uspjela nabaviti nakon dugo traženja. Ovaj vikend ću raditi upitnik za studente i prilog jednom članku s profesorom Mendešom. Sljedećih mjeseci moram pripremiti jednu znanstvenu monografiju. Tu su i obveze oko uređivanja Školskog vijesnika, čija sam urednica već treću godinu zaredom. Zaista, imam puno, puno posla.

Hvala Vam lijepa, na izdvojenom vremenu. Želim Vam, u svoje ime i u ime uredništva, svako dobro u budućem životu i radu.

Hvala vama na pozivu, također i uredništvu, želim vam mnogo uspjeha.

Novosti iz stručne literature

MARIĆ LJERKA, GORAN LJILJANA: ZAPJEVAJMO RADOSNO

Suvišno je govoriti o utjecaju glazbe na razvoj djeteta. Ovaj priručnik preporučuje se svim „važnim odraslima“ u životu djeteta. Izdanje uključuje dva CD-a i mnoštvo različitih dječjih pjesmica, od starih pomalo zaboravljenih, do poznatijih. Tu su i prigodne pjesmice o godišnjim dobima, blagdanima, dječjim zgodama... Priručnik je hvaljen od stručnjaka, odgajateljica, a ponajviše u njemu uživaju djeca.

IVON HICELA: LUTKA U DJEČJEM VRTIĆU

Važnost lutke u dječjem vrtiću odgajatelji su zabilježili i iznijeli u ovom priručniku. Kolika je snaga predmeta kada mu damo ime, osobnost o tome svjedoči slikovni prilog. Lutku nije dovoljno pokrenuti, treskati i uz to izgovarati nekakv tekst. Treba joj doista udahnuti život. U igri s lutkom djeca nadilaze vrijeme i prostor, preuzimaju kontrolu nad situacijom... poput odraslih, samo opuštenije.

Novi studijski program na odsjeku

Piše: Ana Vuković

Potrebe društva u kojem živimo kao i nove znanstvene spoznaje, zahtjevaju šire kompetencije odgojitelja. Uloga odgojitelja, više no ijedna druga dinamična je i promjenjiva. Zahtijeva dakle stalno stručno usavršavanje.

U odnosu na dosadašnji stručni preddiplomski studij predškolskoga odgoja) prijedlog novoga koncepta obrazovanja odgojitelja omogućuje pokretljivost u cjeloživotnome obrazovanju, a struktura i sadržaj studija u većoj su mjeri usmjereni na nove pedagoške paradigme ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja.

Davne godine 1992. Vijeće ministara zemalja članica Europske unije preporučilo je proširenje razvoja odgojiteljske naobrazbe u kvantitativnom i kvalitativnom smislu. Danas u Europi postoji izrazito velika raznolikost u broju i vrstama programa studija ranog i predškolskog odgoja, a razlike među njima proizlaze iz specifičnih koncepcija ranog i predškolskog odgoja u pojedinoj zemlji.

Sveučilišta u Zagrebu, Rijeci i Osijeku su podigla kvalitetu studija i približila se zemljama Europske unije.

Vertikalna zatvorenost ovog zanimanja već dugo se nepravredno lomi preko leđa studenata.

U Programu studija navodi se koncepcijske promjene u odnosu na dosadašnji Program stručnog studija:

1. preddiplomski sveučilišni studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koji studentima omogućuje vertikalnu prohodnost u cjeloživotnom obrazovanju,
2. specijalistički diplomski stručni studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koji studentima omogućuje stjecanje više razine kompetencija u pojedinim užim područjima (umjetničko izražavanje i stvaranje u ranom i predškolskom odgoju te

3. razlikovni program za upis na diplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koji odgojiteljima sa završenim dvogodišnjim studijem omogućuje nastavak obrazovanja na sveučilišnom diplomskom studiju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te specijalističkom diplomskom stručnom studiju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja odnosno odgojiteljima sa završenim trogodišnjim studijem omogućuje nastavak obrazovanja na sveučilišnom diplomskom studiju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. “

Svakako, nastavak studija na diplomskoj razini moguće je na sveučilišnom ili specijalističkom stručnom studiju ranog i predškolskog odgoja, kao i području društvenih, humanističkih i ostalih znanosti, ovisno o uvjetima nositelja izabranog studijskog programa.

Velika je ovo stvar za rani i predškolski odgoj. Statusom sveučilišnog programa, osvježenim izvedbenim planom, polako, ali sigurno, prilagođavamo se suvremenim zahtjevima društvenih procesa.

katedra za psihologiju Filozofskog fakulteta

Samostalna Katedra za psihologiju oformljena je na sjednici Vijeća Filozofskog fakulteta održanoj 20. rujna 2013. god, na Filozofskom fakultetu u Splitu. Na njoj su trenutno zaposlena četiri nastavnika Filozofskog fakulteta: izv. prof. dr. sc. Goran Kardum, doc. dr. sc. Ina Reiĉ Ercegovac, doc. dr. sc. Darko Hren i doc. dr. sc. Andreja Bubiĉ. Djelatnici Katedre za psihologiju izvode nastavu na svim jednopredmetnim i dvopredmetnim studijskim grupama Filozofskog fakulteta, pri ĉemu su najviše angažirani na studijima pedagogije i sociologije, kao i na učiteljskom studiju. Kolegiji koje predaju uključuju prije svega one koji su posvećeni temama vezanim uz razvoj i edukacijsku psihologiju, kao što su Pedagoška psihologija, Psihologija odgoja i obrazovanja te Razvojna psihologija. Uz to, članovi Katedre razvili su brojne druge izborne kolegije, primjerice Socijalnu psihologiju, Privrženost u cjeloživotnoj perspektivi, Psihologiju religioznosti ili Prosuđivanje i donošenje odluka, a uključeni su i u kolegije posvećene metodologiji znanstvenog rada i statistici na više preddiplomskih i diplomskih studija. Nastavne obveze članova Katedre uključuju i mentoriranje studentskih završnih i diplomskih radova, kao i sudjelovanje u Programu za stjecanje pedagoško-psihološko-didaktičko-metodiĉkog obrazovanja fakultetskog Centra za istraživanje i razvoj cjeloživotnog obrazovanja (CIRCO) gdje realiziraju nastavu iz obveznih i izbornih psihologijskih predmeta. Uz to, članovi Katedre rade u Centru za savjetovanje ĉije zadaće uključuju savjetovanje pri teškoćama u uĉenju, odabiru akademske karijere, problemima u obiteljskim ili prijateljskim odnosima, usmjeravanje u kriznim trenucima, organizacija razliĉitih vrsta edukacija, iskustvenih radionica, tematskih predavanja i ljetnih škola.

Studentski zbor Filozofskog fakulteta u Splitu

zbor@ffst.hr

Engleski jezik i književnost

Sonja Cariĉ (predsjednica) – sonja.caric@ffst.hr
Dora Derado – derado.dora@gmail.com

Filozofija

Ante Kolovrat – morrisonclone@gmail.com
Valentina Perišiĉ – valentina.perisic@hotmail.com

Hrvatski jezik i književnost

Ana Kunac – anakunac01@gmail.com
Andrea Joviĉ – andrea.jovic11@gmail.com

Pedagogija

Ivana Roguljiĉ – ivarog@ffst.hr
Ivana Dužević – ivana.duzevic2@gmail.com

Povijest

Dorotea Arlov – arlov.dorotea@gmail.com
Renata Šamija – renata_samija@hotmail.com

Povijest umjetnosti

Antonija Crnjak – crnjakusa@gmail.com
Anđelko Mihanoviĉ – andelkomihanovic@gmail.com

Predškolski odgoj

Ivan Isailoviĉ – ivan.johnny.isailovic@gmail.com
Karla Križanoviĉ – karla.krizanovic@yahoo.com

Sociologija

Marin Spetiĉ – marin.spetic@gmail.com
Lana Tamajka – lantam@ffst.hr

Talijanski jezik i književnost

Ana Sarjanoviĉ – anasarjanovic@gmail.com
Zrinka Budiĉ – zrinka.budic@ffst.hr

Uĉiteljski studij

Monika Gruja – monikagruja@hotmail.com
Kristina Ujeviĉ – kristina.ujevic@gmail.com

Studentski pravobranitelj:

Ines Rakela – ines.rakela@gmail.com

Potpredsjednica:

Sonja cariĉ

inspirejsn

Anđelko Mihanović

Prašine prostranstva

Zdravo, Osobo, dođi da te upoznam,
ispričaj ću ti kratko tragikomičnu bajku.
Otplest ću mrežu, zaustaviti hajku,
operirat ću sljepilo da ti namjeru
razaznam.

Dođi, približi se, otvori mi prozore
svoga poimanja i oćuti prostranstva
sjajnih doimanja i pomiriši tajanstva
koja nastanjuju moje magične obzore.

Eh, kad bi iskrenost bila raširena vrlina
u dolini turobnoj ove zemaljske nesreće,
kad bi pisane formule ostavili preteče
ne bih milodar mijenjao čašama vina.

Običan pas, životinja, sluga bez
gospodara.
Bezglavo vrludam bolnim kolosjekom.
Neprestano padam s ciničnim odjekom
podvrgnut ludilu okorjelog mornara.

Da, kažeš dobro, pustit ću budućnosti
da rogove obilja u odaje donese,
strahove, sumnje, nesigurnosti odnese
i zatrpa prašine drukčije prošlosti.

I za kraj, još blagoslov, znamen,
molitva i utjecaj vječnoj energiji,
da mi dani budu veseli, vedriji,
daj mi mira, sreće, zdravlja. Amen.

Pred aporijom

U polutama nejasnog potoka osjećaja
skidam oklop raznobojne vanjštine.
Umorno dirigirajući simfoniju vapaja
odlažem breme sizifovske težine.

Ne odolijevam lako razbuktaloj vatri,
razornim valovima renoirovske kvalitete,
Kapituliram očajno, tvoj mirakul žari
rosno čelo signalima izaziva epitete.

U polutama nejasne hladnoće aporije
invociram svece u pomoć nevoljniku,
korifej se pred gordijskim čvorom ponizuje,
gorke patnje daju slatke plodove pjesniku.

Kakvo rješenje rađa zaključna premisa
ako poljuljano uvjerenje ne pronalazi oslonca?
O zid se odbijaju strelice muškog ponosa,
olakšanje slijedi dramu apokaliptičnog konca.

inspirejsn

Marcela Radolfi

Oj Pišče! (Anti Tomiću)

Mia Elez

Ima tko će

Dok drugi umiru,
mi se pravimo mrtvi.
I svi bismo
pomogli,
svih nas
to boli

(što da je netko moj
netko tko me voli?)

ali ipak samo
produžimo dalje
misleći -
ima tko će -
a uvijek ostaje
isto stanje

Oj Vi Prijatelju usamljenih ljudi! Vi koji donosite društvo i kad je čovjek sasvim sam! Napušten od drugih! Oj Vi koji još k tome imate želju i da nasmijete! Pa pogle! Čovjek sasvim sam i smije se sam sa sobom! Oj Pišče! Vi koji negujete sličan stil kao i Tin Ujević pa stoga nosite šešir! A još davno Tin nam napomenuše svoju veličinu dok je još dijete bio! A Vi Pišče još djetetom želite ostati pa nosite društvo kad je čovjek sasvim sam! I još k tome ga nasmijati želite! Riječima ga nasmijati sada kada znade pričati, da se sjeti kako se nekad smijao kad je bio sasvim mal! Oj Pišče! Ja Vaših knjiga čitala nisam! Samo jednu na tečaju brzog čitanja i k tome me se ne dojmiše nešto! Al Vaša namjera da budete društvo kad je čovjek sasvim sam, ima nas se svih dojmiti! Kad porasteš kad-tad ostanesh sasvim sam! A Vaša namjera da nas nasmijete kad je čovjek sasvim sam, važnije su od bilokakovih skrivenih namjera koji odrasli ljudi tako olako nameću! Oj Pišče! Vi našim Prijateljom želite biti i onda kad je čovjek sasvim sam!

inspirejsn

Valentina Perišić

Tko sam, gdje sam i kamo idem?

Ivona Bašić

Rane

Jednom prije nanesene
posred srca moga stoje.
Svih boli i nesanica sjene,
sve gubitke one broje.

Sve suze duša pamti,
usne riječi čežnje zборе,
rane kao duh koji plamti,
a u njima snovi moji gore.

Rane kao rane,
uvijek se bude,
duša je radi njih moja siva.
I neka bole, i neka se bude...
Sada znam da sam živa!

Nogama gazim po crnom putu
tražeći misao netaknutu.
Miris zore i pregaženi opušak na cesti.
Sivo nebo, zelena svjetla i glas savjesti...
Gledam ništavilo neba berući zvijezde kao dozrijele
trešnje i pitam se: tko sam?
Žuborim, gubim se,
ne poznajem i zaboravljam se
Žuti mjesec prati me pogledom,
neda mi da budem sama sa sobom
Ne razmišljam, mislim, vrtim se u krug. Gdje sam?
Modri automobili jure pokraj mene
osvjetljavaju ljude neshvaćene
Zamagljena lica i nepoznata gradska prašuma
Crno nebo, crvena svjetla i tišina razuma
Putujem u ništavilo dok zvijezde umiru i pitam se:
kamo idem?

Samo mačak

Podignute oči u nebo
Gledaju s tugom.
Gorčina, neko bi reko
Il ga možda gleda s rugom?
Nešto zna taj par
Zjenica tamnih,
Ne bješe toliki žar
Ni u nutrini duša hrabrih.
Olinjao jadnik na skali
Sjedi i zabrinuto gleda
Uh, što bi taj pogled krali
Glumci silni, al mačak im ne da.
Taj pogled za milijune
Stoji na mom pragu
Zašto mi se čini da trune
Taj mačak ako traži samo hranu?

Previše iskren je
Sjaj što dira onu žicu
Njiše se u ritmu suze
Što klizi na mom licu.
Što li zna, što li sluti?
Svatko bi se pitao.
Čak i okorjeli grešnik
U mislima s njim bi skitao.
Samo s vrha gledano,
Upeklo me, a nigdje lijeka
U žurbi mu je pokazano
Mjesto puno kruha i mlijeka.
A on mirno gleda
S dna mojih stuba
Ta nije mi srce od leda,
Da prekoračim preko ruba.

Progovorih, a on okreće glavu
Razuma javi se tračak
I dok žurno okrećem bravu
Zbunjeno kažem:
pa on je samo mačak!
Podignute oči u nebo
Gledaju s tugom.
Gorčina, neko bi reko
Il ga možda gleda s rugom?

inspirejsn

Katarina Vukičević

Hod života

Hodam,
Ostavljam tragove,
U pijesku, na kiši, u snijegu.
Hodam,
Stvaram utaban teren
Za sigurne korake.
I dvaput se vraćam,
Da tragovi ne budu sami...
I onda opet,
Nesvjesno,
I opet,
I gubim se u hodu,
U teškom koraku.
Obzor postaje magla,
U sivilu kao da svijet se gubi.
I koraci postaju teži,
I srce slabije kuca.
I gasi se polako ono što jesam,
I gasi se ono što htjela sam biti.
Ostavljam tragove,
Zadnje ožiljke tlu po kojem hodam.
I lijegam,
Na travu, među cvijeće...
Puštam mirisima da me odnesu...
... u neko novo,
Nedolazeće sutra...
I puštam rijeci da me inspire,
Olakša mi utrobu...
Da dosegnem bestežinsko stanje
Bar na tren.

Misli se skupljaju u grudu,
Toliko sjećanja, toliko nepremostivih prepreka...
Toliko napuštenih snova, želja...
Toliko neoprostjenih izdaja,
Nezatraženih oprosta,
Neproživljenih ljubavi,
Nepodijenog razumijevanja.
Toliko malo svega onoga
Što htjela sam dati.
A nisam...
Hod se činio tako dug,
Vrijeme nepotrošivo,
A mlado srce bezgranično.
I pada lišće,
Prekriva cvijeće...
I sretna sam,
Jer volim jesen.
Želim se izuti, želim trčati,
Od jednog kraja livade do drugog,
Osjetiti vjetar kako grize obraze.
Ostajem prikovana za usahlo cvijeće,
Prekrivena lišćem...
I prve pahulje su tu,
Sjaje se na suncu,
I u svakoj vidim
Vječnost kako se otvara.
Zaklapam teške vjeđe,
I sanjam, sanjam, sanjam...
Vidim nasmijano dijete,
Razigranu djevojčicu,
Vidim zaljublvenu djevojku,
Požrtvovnu majku
I umornu staricu.
I osjećam tvoju ruku u svojoj...
Opet je proljeće.
Za nju, za njega, za tebe, za vas.

inspirejsn

Kristina Garbin

Kasno je

Izići ću večeras na javu...
odbaciti ogrtač cvijeća i svile
i potpuno naga udahnuti smrad,
duboko, najdublje...
Čista do prozirnosti,
gola do jecaja...
Bosim stopalima zagazit ću
hladni, gusti glib...
Izaći iz sigurne zone
i dati se u ruke najglupljeg krvnika,
vojske nakaznih klonova
koja plaši se dijamantne zraka ideala
što otkriva blatnjave nastambe propasti...
I voljela bih da mogu reći:
„prekrijte me svom svojom prljavštinom,
psujte me, pljucajte, nakazite,
al zaprljati me nećete...”
Voljela bih...ali bojim se
da smrad odveć dugo je u alveolama,
da sivilo odavno je dijelom je dugina spektra,
a da u glibu igraju se djeca...
Osjećam se slabom, samom,
uprljanom,
slomljenom i nemoćnom...
kloniranom...
Kasno je.

inspirejsn

Marcela Radolfi

Kaži zašto voliš Pariz?

- Pariz?! Tamo odlazim na svojim visokim drvenim nogama! Ali pazite! To nisu štule! To su visoke drvene noge!

Tako se penjem dovoljno visoko i mogu viriti po tuđim domovima! Svojevrsni prozor u dvorište! A šta mogu kad sam kurjožasta! Virim u lonac; navijam u svađama; ali oni ne vide mene! Njima je zjenica moga samo daleko zvijezde u svemiru na koje se ne obaziru!

Dok odmaram po krovovima, ni prolaznici me ne primjećuju, njima su moje drvene noge samo drvena armatura koju zaobilaze u žurbi!

Ekipa s Eiffela!!! Oni će me sigurno vidjeti! Pušem im u lice, vjetar ili ja! Súze! Ne, ne! Nisam htjela! Nisam namjerno! Svjetska bol!

Ali nisu me tako učili u školi! Pa zar nije svjetsku bol osjećao ludi Pečorin?! Egoistični mladač, koji je samo razbijao stakla oko sebe, analizirajući pritom svaki razbijeni komad, prekopavajući najdublje kutove svoje duše! Bum pa-ra-pa bum! Junak našega doba svisnuo u dvoboju!

Ovako visoko na ovim drvenim nogama, a ne štulama, prije se osjećam poput sretnog princa! Izlazim iz svog sunčanog, razigranog dvorišta, iz svog kalupa života, iz svog balončića... I vidim svu bol ovog grada, svu bol svijeta!

I boli i grize i izjeda poput crvića, kao kad otvoriš staru knjigu punu izjeličnih rupica! Sjetim se onog crnca iz Zelene milje i ne mogu više! Usišeš sve te mušice zla i ne mogu! Ne mogu kao ni on!

I želim da mi srežu noge, komad po komad, sjeckajući sjekirom, da pada piljevina svuda oko mene, da pilam sve oko sebe, da sam motorka, da sam pila ručna, pila naopako! Ma koja god samo da dođem nisko, nisko i sjetim se!

Ljubav! Njemci su nosili sivo, ona je nosila plavo! Uvijek ćemo imati Pariz! We will always have Paris!

Da napišem masterpiece!

Evo za minut! Čekaj samo jedan sekund! Evo kreće! Ma odma! Samo šta nije! Ide! Odsad! Sad! Počinjem! Krećem! U akciju! Action! Cut! Ajde! Tako! Ma nisam ti rekla da se tako namistiš! Kreni! Opet! Tako! Action! Cut! Ma ajde više počni! Opet! Šta?! A šta treba?! Ma masterpiece! Znaš masterpiece! Ka masterchef! Samo masterpiece! Jel to neki peace? Pacifisti! A baš volin pacifiste! Jedino tako možemo prominit svit! Mirom i ljubavlju! Vječna ljubav! I mir. Olitiga peace! A master? Ma šta će meni tu jedan master?! Uvijek mora neko bit glavni! Uvijek

neki diktator! Totalitarizam! Aj sredi stvar! Mastera dovedi! On će znat! On će meni riješit mir! Aj još malo pa će i dilat! Master! Uvijek isto s ovin ljudima! Uvijek ih neko mora vodit! Diktatura! Nametnimo vladavinu nekom prdonji u bjelosvjetskom miru! Pa kako bi to bilo da bude mir? Samo mir. Smiraj. Počinak. Ne treba vođa, triba master! Master ovo, master ono! Glavni! Jelte ga! Master! Ka mozak! On sve zna! A znaju ga i stari i mladi! A mir? Ko je uopće bija mir? Nikad čula za njega! Master cuts, peace butts!

inspirejsn

Andrea Radić

PROBLEMI PRI ISTRAŽIVANJIMA

Pri istraživanjima, ne samo psihološkim, nego i znanstvenim općenito, treba obratiti pozornost na određene etičke probleme. Kod ljudi je to lakše nego kod životinja, jer oni sami mogu odlučiti o želji za sudjelovanjem u ispitivanjima. Kao pomoć u razumijevanju ovog članka može pomoći poznavanje tzv. Harlowljeva eksperimenta.

Naime, Harry Harlow, američki psiholog, istraživao je prirodu ljubavi majke i djeteta te socijalne utjecaje usko vezane uz to. U njegovom eksperimentu životinje se nije moglo pitati za pristanak. Kako bi otkrio privrženost male djece majkama, psiholog je mlade majmune odvojio od bioloških majki i odgajao ih u umjetnoj okolini. Ustanovio je da hranjenje djece nije presudno za razvoj privrženosti. Taj eksperiment nije bilo moguće provesti na ljudima zbog etičkih načela.

No, znači li to da su istraživanja nad životinjama etički prihvatljiva? Svako živo biće koje je sposobno patiti, trebalo bi se moralno uvažavati. To se odnosi i na veliku većinu životinja, tj. na sve one koje posjeduju određeni stupanj svijesti. Životinje se ne bi smjele koristiti u bilo kakvu svrhu koja nam je pogodna, bez obraćanja pažnje na to kolike su od toga koristi te koliko u svemu tome životinje pate. Ljudi se slažu s tvrdnjom da su kozmetički testovi nad životinjama apsolutno nepotrebni, no kada se radi o testiranjima u medicinske svrhe, tu su suprotnog mišljenja. Ipak, pokusi nad životinjama omogućili su važna postignuća na području biomedicine, koja su značajno unaprijedila ljudsko zdravlje. Otkriveni su novi lijekovi, cjepiva te različiti medicinski postupci, bez kojih se u budućnosti ne može ni očekivati značajniji napredak u očuvanju i unapređenju ljudskog zdravlja.

Pomaže li zaista testiranje nad životinjama ljudskoj medicini? Biološke razlike između ljudi i životinja stvaraju opasnost od donošenja krivih zaključaka i sumnje u pouzdanost dobivenih rezultata. Prema tome, takva testiranja nemaju ni znanstvenog

ni moralnog opravdanja. Primjer je upravo ovaj eksperiment na majmunima. Zbog strukturalnih i fizioloških razlika ljudi i životinja, ne možemo biti sigurni da bi se ljudi u situaciji navedenoj u eksperimentu, slično ponašali. Ako bi se provelo istraživanje nad ljudima, a ne bi se došlo do istog zaključka kao u eksperimentu, srušila bi se njegova hipoteza.

Sličnih slučajeva bilo je i u medicini. Poznato je da penicilin, koji se danas kao lijek koristi u liječenju ljudi, u istim količinama u kojima je preporučen čovjeku, ubija zamorce. Da su ga znanstvenici prvo testirali na zamorcima, vjerojatno bi bio proglašen opasnim te bi se daljnja istraživanja obustavila. Za neke lijekove znanstvenici su javno priznali kako uzrokuju rak kod pokusnih životinja, ali to odobravaju tvrdnjom da su ipak nekad takvi pokusi nerelevantni i to ne navodeći razloge. Čak su, i transfuzija krvi, i transplantacija rožnice kasnile mnogo godina zbog propalog testa na životinjama. Na temelju rečenog, najčešća opravdanja ispitivanju nad životinjama su: izbjegavanje nepotrebnog ispitivanja nad ljudima, mogućnost ispitivanja u složenim uvjetima, što je kod čovjeka teško izvedivo ili nemoguće te u svrhu zaštite čovjeka kao najsloženijeg produkta biološke evolucije, ali ponajviše njega kao osobe.

Kako bismo umanjili ili izbjegli probleme etičke prirode u psihološkim i ostalim istraživanjima, potrebno je prethodno biti poprilično upoznat mogućim neuspjehom, tj. primjereno bi bilo pravilno planirati eksperiment sa znanstvenog i moralnog aspekta te procijeniti vjerodostojnost čitavog istraživanja. Sama pitanja i pokušaji odgovora na njih, otvaraju nova gledišta i nova pitanja, koja i dalje stoje otvorenima. Bilo bi primjereno ponekad razmisliti o ovoj temi, ponajviše jer smo sudionici toga svakim danom, jer ne želimo svaki put uzeti npr. neki ruž u ruku i pitati se koliko je nedužnih bića propatilo za to i je li uopće bilo vrijedno toga.

inspirejsn

Dajana Kresić

Vječna ljubav ili zabava za jednu noć?

Veliko istraživanje Daily Maila provedeno na više od tisuću američanki pokazuje da gotovo polovica ispitanica u dvadesetima, 46% u tridesetima te 45% u četrdesetima ima redovite „izlete za jednu noć“! Istraživanje je također pokazalo da seks bez obaveza najviše privlači urbane, visoko obrazovane žene. Ispitanice su na pitanje uzroka želje za seksom bez obaveza, odgovorile da se na taj način osjećaju ljepše, poželjnije i samopouzdanije bez obzira na gorak okus u ustima jutro nakon koji, po njihovim riječima, s vremenom izgubi gorčinu. Uzroke ovoga modernog fenomena koji zahvaća sve više zemalja, mnogi sociolozi i psiholozi nalaze u velikom broju rastava, teškoj ekonomskoj situaciji, otuđenju čovjeka od stvarnosti, naglom razvoju tehnologije, neki idu toliko daleko da je ovakve podatke proizvelo žensko pravo na glas. Koje god opravdanje mi smatrali ispravnim, 86% žena je priznalo da su u nekoj fazi svog života partnerne tražile na internetu što pokazuje koliko smo se otuđili jedni od drugih. Nema više onog starog, poznatog buđenja kraj potpuno nepoznate osobe, u nepoznatom stanu, sa zastrašujućom glavoboljom i mučnim zbog pića. Danas se to obavlja preko interneta!

Posljednje globalno istraživanje provedeno na Sveučilištu Illinois pokazuje da su stanovnici Engleske, Njemačke, Francuske i SAD-a najveći konzumatori seksa bez obaveza. Ali, mi kao veoma napredan, nadasve zapadnjački narod, niti malo ne zaostajemo!

To nam je i dokazalo istraživanje sociologa Aleksandra Štulhoferna koje donosi podatak od 30% Hrvata između 18 i 24 godine koji se najmanje jednom tjedno upuštaju u avanture, čime žene malo zaostaju sa 22% naspram muškaraca sa 38%. Eto, osmijeh na lice jer bar u nečemu napredujemo!

Ma koliko naše društvo bilo napredno i sebično, ipak postoje oni koji „jutro nakon“ žale zbog svojih postupaka. Zbog toga su mladi aktivisti pokrenuli Facebook grupu „gro“ koja svojim članovima savjetuje kako pronaći seksualne partnere, nudi im pomoć pri spajanju i najvažnije, negira sve moralne dvojbe vezane za seks bez obaveza. Osobno sam posjetila tu grupu i jedino što mogu reći dobro u vezi nje je da je

besplatna. Nudi brojne savjete koji su ustvari bazirani na okrivljavanju društva ili određenog pojedinca za nečiju seksualnu nestabilnost te tvrde da čovjek nije monogamno biće nego treba uživati u svojoj seksualnosti što više možemo sa što više pojedinaca da bi otkrili što želimo.

Zanimljiva činjenica je da su dostupna istraživanja najčešće provedena na ženama, pa ćemo se mi malo osvrnuti i na muškarce. Naime, temeljna razlika između žena i muškaraca koji su u potrazi za zabavom za jednu noć je ta što muškarci svoje standarde jakooo snize kada je seks u pitanju. Istraživanje provedeno na Sveučilištu Brunel pokazalo je da muškarci imaju značajno snižene standarde kad su u pitanju kratkotrajne avanture tj. većina od 9000 ispitanika izjavila je da bi prihvatila ponudu osobe suprotnog spola bez obzira na ljepotu i seksipilnost. Razlog ovoga mnogi vide u tome što se muškarac ne treba brinuti o trudnoći i jer su muškarci koji se upuste u avanture svijesni da iz nje neće nastati ljubav ili brak, za razliku od većine žena. Znači i u svijetu seksa bez obaveza žene su te koje su nježnije, teže im pada muškarčeva nezainteresiranost za dublji odnos dok su muškarci snaži i samosvjesni.

Čitajući ovaj članak, čovjek bi rekao da se cijeli svijet vrti oko seksa i da svi to rade, stalno ali britansko istraživanje pokazalo je da danas imamo više partnera ali, manje seksa! Danas žene u prosjeku imaju 7,7 seksualnih partnera, dok su 1991. godine imale 3,7. Muškarci danas imaju u prosjeku 11,7 partnerica naspram 8,6 partnerica 1991. godine. Međutim, brojke koje se tiču učestalosti seksualnih odnosa idu u prilog 1991. godine kada su žene u prosjeku imale spolne odnose 7 puta mjesečno, nasuprot današnjih, siromašnih 4. I opet, stručnjaci ovaj problem vide u današnjem stilu života koji je mnogo brži i puno smo zatraniji obavezama nego što smo bili prije 25 godina. Tih davnih godina, život je bio harmoničniji, sporiji, sretniji. Ljudi su više komunicirali, više se družili i ljubav baš kao i seks bili su dio intime između dvoje zaljubljenih ljudi. Nazovite me staromodnom romantičarkom, ali ja uvijek glasam za vječnu ljubav, a na vama je da iz ovih podataka izgradite svoj stav.

inspirejšn

Mia Sara Pejković

Ubiti babu ili sebe

Uvijek iste stvari. Neprestano se ponavljaju, a ja nemam snage oduprijeti se.

Moja najbolja prijateljica i ja smo dvije, u potpunosti, različite osobe. Nemamo iste poglede na život, iste ciljeve, zapravo nemamo gotovo ništa što bi nas povezivalo. Kada smo se upoznale, ja sam bila

vedrog duha, uvijek nasmijana i optimistična. Nakon nekog vremena shvatila sam da mi je postala vrlo važna. Ona zna sve moje probleme, sve dobre i loše stvari koje proživljavam. Međutim, slažemo se do trenutka dok joj se ne suprotstavim. Negdje usput izgubila sam sebe.

Sve ono što me nekada opisivalo, postupno je nestalo. Počela sam se prilagođavati njoj. Sva njena tuga, pesimizam i potpuna nezainteresiranost postali su moja stvarnost. Od osobe kakva sam nekada bila ostala je samo ljuštura u kojoj sada živi netko tko tu ne pripada.

Sada ne znam kako dalje. Ne želim je izgubiti, ali ne mogu nastaviti dalje na ovakav način. Ostaje vječna dilema: zatamiti sve ono što osjećam zbog prijateljstva ili raskinuti prijateljstvo koje me sputava?

inspirejšn

Mia Sara Pejković

Book of art!

Ma ne mart! Kad je to bilo! A socijalizma moga milenoga! Prošlo vrime prošle sriće! Prošlo pasalo pasala pasla! Nima više, nima ni kiše! Nit idgi piše! Knjiga umitnosti! Ja ću kad narastem bit umitnik! Ja sam rođeni umitnik! Ja to već jesam! Umitni! Umjetni! Jel! Da budemo književni! Ja umjetnujem! To je moj posal! To radim! Umjetnujem! Ja, umitnik po zanimanju i ja umjetnujem! Sad upravo umjetnujem! Sve će to jednega dana lipo da uđe u moj libar umitnosti! Ilitiga umjetnosti! Ma kako to umjetnosti? Ma to je ništo nadrialno! Ma to je nepojmljivo! Ja umitnik ka šta jesam i ka sad upravo umitnujem, ovega standarno, u fino, umjetnujem! Stvaram ništor šta je umitno, ovega umjetno! Sad je taj čas! Čas umjetnosti! Ma kako umjetno?! Ta rič mi ne paše! Kako umjetno?! A ja cila prirodna! od krvi i mesa! Ja sam od krvi i mesa! Ja sam krvava! Mesnata! Hehe meso! Uuu! Meso! Batak krilca sve je tu! I kako sad to ja umitna! Kako to umitna?! Ma što umjetnost?! Prirodnost! Oću prirodnost! Oću prirodno! Iskreno! Oću da je prirodno kad ti kažem! Neću ništa umitno! Neću ništor šta se ne more izist! Nemoš plastiku izsit! Ma kad nemoš nemoš! Nek je lipo jedna glavica kupusa pa nek sve to bude zeleno! Zeleno ka umjetnost! Zdrava umjetnost! Prirodna umjetnost! Sve će to jednom da uđe u moj libar umitnosti! Libar o' papira prirodnog pun umjetne umjetnosti.

FOTOGRAFIJA SEMESTRA
Autor: Anita Ujević

U izradi prvog broja sudjelovali:

Vana Miličević, Andrijana Kodžoman, Ana Vuković, Valentina Perišić,
Frančeska Mladinić, Josip Guć, Nera Svilan, Teo Šalinović,
Katija Matušić, Ivan Rak, Antonio Kovačević, Ana Križić, Andrea Radić,
Anamarija Bašić, Duje Jakovčević, Ivan Rak, Renata Busatto,
Marino Kumir, Ana Jerković, Tina Vidović, Barbara Žaja, Ines Nosić,
Katarina Vukičević, Marija Jeramaz, Petar Stošić, Marin Spetič,
Anita Ujević, Larisa Hrzić, Dajana Kresić, Zvonimir Parać,
Marita Pastuović, Anđelko Mihanović, Maja Golem, Antica Cikojević,
Ivana Šučur, Ivana Bučević, Luka Goreta, Marina Asturić,
Daria Radman, Marcela Radolfi